

národní
úložiště
šedé
literatury

Výroční zpráva České národní banky za rok 2002

Česká národní banka
2003

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-42862>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 22.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2002

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA

*Čas
sou
peníze*

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2002

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA

OBSAH

OBSAH

	ÚVODNÍ SLOVO GUVERNÉRA	1
I.	ŘÍZENÍ A ORGANIZACE	5
I.1	Bankovní rada	7
I.2	Organizace	11
	<i>Příloha: organizační schéma</i>	
II.	ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ	15
	<i>Příloha: bilance ČNB, účetní závěrka a zpráva auditora</i>	21
III.	ČNB V PROCESU PŘÍPRAVY ČR NA ZAČLENĚNÍ DO EU A JEJÍ VZTAHY K MEZINÁRODNÍM FINANČNÍM INSTITUCÍM	25
III.1	<i>Integrace do EU</i>	27
III.2	<i>Vztahy k mezinárodním finančním institucím</i>	28
III.3	<i>Zahraníční technická pomoc poskytovaná Českou národní bankou</i>	30
IV.	MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ	31
IV.1	<i>Měnověpolitický režim</i>	33
IV.2	<i>Makroekonomický a měnový vývoj</i>	34
IV.3	<i>Vývoj měnové politiky</i>	36
IV.4	<i>Plnění inflačního cíle v roce 2002</i>	39
IV.5	<i>Návrh strategie přistoupení k eurozóně</i>	40
V.	OPERACE ČNB NA VOLNÉM TRHU A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV	43
VI.	BANKOVNÍ SEKTOR A BANKOVNÍ DOHLED	55
VI.1	<i>Bankovní sektor</i>	57
VI.2	<i>Činnost bankovního dohledu</i>	60
VII.	EKONOMICKÝ VÝZKUM	65
VIII.	PENĚŽNÍ OBĚH, BANKOVKY A MINCE	69
IX.	PLATEBNÍ STYK	75
X.	DEVIZOVĚ LICENČNÍ ČINNOST	81
XI.	POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č.106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM	85

ÚVODNÍ SLOVO GUVERNÉRA

Zdeněk Tůma, guvernér ČNB

Rokem 2002 se završilo prvních deset let existence České národní banky, počátkem roku 2003 oslavila své desáté narozeniny i česká koruna. Při pohledu zpět vidíme, že se za tu dobu podařilo udělat velký kus práce. V prvních letech se jednalo o hladký vznik samostatné české měny, zejména o stabilizaci makroekonomické situace po rozdělení federace a všeobecnou podporu probíhajícího transformačního procesu. V dalších letech se úsilí stále více přesouvalo k standardizaci činností centrální banky. Dnes ČNB díky tomu patří mezi moderní centrální banky, srovnatelné ve většině ohledů s praxí vyspělých zemí.

To však není důvod k sebeuspokojení a nečinnosti. Před centrální bankou se neustále objevují nové úkoly. Proto ČNB v roce 2001 zveřejnila svou vizi pod názvem „Výzvy pro Českou národní banku v nastávajících letech“. V ní vyjádřila svou představu o fungování centrální banky státu, který si vytkl za cíl dosáhnout v dohledném horizontu členství v Evropské unii a v této souvislosti přijal závazek budoucího převzetí jednotné evropské měny. Za základ své činnosti přitom ČNB vytkla motto „profesionalita, transparence a efektivnost“. Hodnocení roku 2002 by tedy mělo odrážet to, jak se dařilo tyto zásady a vize do budoucna naplňovat.

Koncem roku 2002 byla úspěšně uzavřena jednání ČR s Evropskou unií. K tomu přispěla i ČNB, která v průběhu roku 2002 zintenzívnila legislativní práce tak, aby bylo možno v měnové a finanční oblasti dosáhnout do konce roku 2002 plné slučitelnosti české legislativy s evropskou. Byla připravena harmonizační novela zákona o ČNB, dopracována harmonizační novela zákona o bankách, nový zákon o platebním styku, zákon o finančním arbitrovi a ve spolupráci s MF ČR novela devizového zákona. Všechny uvedené novely již nabyly účinnosti a podstatně změnily právní rámec pro činnost centrální banky.

Změněny byly i vnitřní předpisy a organizace ČNB. Významně byla posílena kolektivní rozhodovací odpovědnost bankovní rady ve věcech koncepčního a strategického charakteru. Snížením počtu stupňů řízení se posílila odpovědnost sekcí a samostatných odborů ústředí ČNB za běžný chod instituce. Byla zpracována Střednědobá koncepce ČNB na období 2002-04, konkretizující obecné cíle vytyčené výše uvedenou vizí centrální banky.

V oblasti měnové politiky došlo k dalšímu vývoji režimu cílování inflace. Jednalo se především o zdokonalení prognostických nástrojů, větší zapojení bankovní rady do procesu tvorby prognózy inflace a přechod k novému typu prognózy (tzv. „nepodmíněné prognóze“).

Česká ekonomika byla v roce 2002 vystavena řadě nepříznivých šoků, mimo jiné zpomalení světové ekonomiky, nadměrnému posilování kurzu koruny k euru a ničivým povodním. Vývoj inflace ovlivnilo také meziroční snížení dovozních cen a pokles cen potravin. Výsledkem bylo zpomalení hospodářského růstu a pokles inflace pod cílový koridor ČNB. S ohledem na okolnosti však lze dosažené výsledky považovat za úspěch. Svým dílem k tomu přispěla i ČNB, která v průběhu roku 2002 reagovala na aktuální vývoj několikerým snížením úrokových sazeb a řadou kroků k omezení nadměrné volatility měnového kurzu.

Vzhledem k blížícímu se datu vstupu do EU vypracovala ČNB dokument „Česká republika a euro – návrh strategie přistoupení“, který byl předložen k diskusi vládě. Tento dokument shrnuje základní východiska procesu integrace ČR do evropských měnových struktur, diskutuje pozitivní efekty a možná rizika tohoto procesu a doporučuje přistoupení ČR k eurozóně, jakmile pro to budou vytvořeny ekonomické podmínky.

V loňském roce nedošlo v bankovním sektoru k žádné dramatické události obdobné těm, které provázely jeho dřívější vývoj. Stabilita byla posílena předcházející privatizací velkých bank. Celkově příznivý vývoj bankovního sektoru se projevil také v jeho odpovídající ziskovosti. K tomu přispěl i uspokojivý vývoj úvěrové emise, která po několikaleté stagnaci související se stabilizací bankovního sektoru mírně rostla.

Na hospodaření ČNB v roce 2002 mělo negativní vliv posílení kurzu. Celkovou ztrátu 9,5 mld. Kč, která je zhruba třetinová proti roku 2001, ovlivnilo negativně přecenění devizových rezerv. V provozní činnosti se výsledky ČNB meziročně zlepšily o více než 10 procent. Příznivě působil na hospodaření ČNB též pokles krátkodobých úrokových sazeb v ČR, který byl rychlejší než snižování výnosů z devizových rezerv. S ohledem na masivní nárůst objemu devizových rezerv byly v roce 2002 přijaty některé významné změny v oblasti jejich správy.

K řadě významných změn došlo v roce 2002 i v dalších oblastech činnosti ČNB, s nimiž se může čtenář této Výroční zprávy seznámit. Věřím, že se nám dařilo naplňovat naše dlouhodobé záměry a čelit aktuálním výzvám. Zároveň doufám, že rok 2003 bude v tomto směru pro ČNB – ale i pro celou Českou republiku – nejméně tak úspěšný jako ten minulý.

ZDENĚK TŮMA
guvernér

Peníze jsou dnes nervem věci.

Bion

BANKOVNÍ RADA

Zdeněk Tůma
guvernér ČNB

Oldřich Dědek
viceguvernér ČNB

Luděk Niedermayer
viceguvernér ČNB

Michaela Erbenová
vrchní ředitelka ČNB

Jan Frait
vrchní ředitel ČNB

Pavel Racoča
vrchní ředitel ČNB

Pavel Štěpánek
vrchní ředitel ČNB

I.1 BANKOVNÍ RADA

V roce 2002 nedošlo v bankovní radě k žádným změnám a její složení je následující:

guvernér: Zdeněk Tůma
viceguvernér: Oldřich Dědek
viceguvernér: Luděk Niedermayer
vrchní ředitelka: Michaela Erbenová
vrchní ředitel: Jan Frait
vrchní ředitel: Pavel Racoča
vrchní ředitel: Pavel Štěpánek

Guvernér ČNB Zdeněk Tůma

Narozen 19. října 1960 v Českých Budějovicích. Vystudoval fakultu obchodní na Vysoké škole ekonomické v Praze. Po ukončení studia pracoval na VŠE a v roce 1986 nastoupil do Prognostického ústavu ČSAV jako vědecký aspirant. V letech 1993 - 95 byl poradcem ministra průmyslu a obchodu a od r. 1995 byl hlavním ekonomem Patria Finance, a.s. Od 1. června 1998 do svého nástupu do ČNB počátkem roku 1999 byl výkonným ředitelem Evropské banky pro obnovu a rozvoj, v jejímž představenstvu zastupoval Českou republiku, Slovensko, Maďarsko a Chorvatsko. Současně v letech 1990 - 1998 přednášel makroekonomii na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. V období 1999 - 2001 byl prezidentem České společnosti ekonomické.

Je členem správní rady VŠE v Praze, Oborové rady CERGE Univerzity Karlovy v Praze, správní rady English College in Prague, čestným členem správní rady U.S. Business School Praha a členem redakční rady časopisu Finance a úvěr. Absolvoval zahraniční studijní pobyty ve Velké Británii (London School of Economics, University of Cambridge), Nizozemí (Tinbergen Institute) a USA (George Mason University). K problematice měnové politiky a makroekonomie publikuje v denním a odborném tisku.

Od 13. února 1999 byl jmenován viceguvernérem České národní banky, od 1. prosince 2000 je guvernérem České národní banky.

Viceguvernér ČNB Oldřich Dědek

Narozen 26. listopadu 1953 v Chlumci nad Cidlinou. Vystudoval obor ekonomika zemědělství na Vysoké škole ekonomické v Praze. Po ukončení studia v roce 1978 nastoupil do Ekonomického ústavu ČSAV, kde působil jako vědecký pracovník se zaměřením na hospodářskou politiku. V roce 1992 nastoupil do SBČS jako náměstek ředitele Institutu ekonomie, od dubna 1996 zastával funkci poradce guvernéra ČNB. Působil jako člen vědecké rady Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde přednáší problematiku finančních trhů.

V současné době je členem správní rady Univerzity Karlovy v Praze a vědeckopedagogické rady Masarykova ústavu vyšších studií ČVUT. Působí též jako člen ediční rady časopisů Politická ekonomie a Prague Economic Papers. Absolvoval zahraniční stáže a studijní pobyty ve Velké Británii (London School of Economics, University of Warwick) a USA (Mezinárodní měnový fond, Federal Reserve Bank of Kansas City).

Přeložil MacMillanův slovník moderní ekonomie a je autorem Stručného anglicko-českého slovníku ekonomických termínů a zkratk. K problematice měnové a hospodářské politiky publikuje v denním a odborném tisku. Jako poradce předsedy vlády v první polovině roku 1998 stál v čele autorského týmu, který připravil dokument Hospodářská strategie vstupu do Evropské unie: východiska a směry řešení.

Od 13. února 1999 je viceguvernérem České národní banky.

Viceguvernér ČNB Luděk Niedermayer

Narozen 13. března 1966 v Brně. V roce 1989 ukončil studium na UJEP Brno, obor Operační výzkum a teorie systémů, a působil zde krátce v oblasti výzkumu teorie struktur. V roce 1991 nastoupil do SBČS. Po působení ve funkci ředitele odboru řízení rizik ČNB byl jmenován v roce 1996 ředitelem odboru ČNB, do jehož kompetence patřila správa devizových rezerv a provádění operací na peněžním trhu.

Zúčastnil se řady studijních pobytů a stáží, věnovaných zvláště problematice kapitálového trhu, obchodování derivativů a řízení rizik. Na tyto otázky se zaměřoval i jako účastník odborných konferencí, v přednáškách na odborných kurzech a ve své publikační činnosti.

Podílel se na analýzách měnověpolitického schématu ČNB a na změně způsobu provádění měnové politiky (zejména při přechodu na inflační cílení). Otázkám spojeným s realizací měnové politiky se věnuje na svých přednáškách a konzultacích pro zahraniční centrální banky. V souvislosti s krizí rozvíjejících se trhů v roce 1997 spolupracoval s pracovními skupinami v rámci Banky pro mezinárodní platby, zabývajícími se analýzami možných změn architektury finančního systému. Podílí se na činnosti pracovních skupin MMF a IBRD pro otázky správy devizových rezerv a jejich makroekonomického významu.

Od 27. února 1996 je členem bankovní rady České národní banky, od 1. prosince 2000 viceguvernérem České národní banky a s účinností od 27. února 2002 byl jmenován viceguvernérem České národní banky na další funkční období.

Vrchní ředitelka ČNB Michaela Erbenová

Narozena 24. srpna 1968 v Praze. Vystudovala obor Matematické metody v ekonomii na Moskevské státní univerzitě (1990) a postgraduální program (Ph.D.) v oboru ekonomie na CERGE (Center for Economic Research and Graduate Education) Univerzity Karlovy v Praze (1997).

Během postgraduálních studií absolvovala studijní stáže na Tinbergen Institute, University of Amsterdam, Holandsko (1992) a na Princeton University, USA (1993) a výzkumnou stáž na Harvard Institute for International Development, Harvard University, USA (1995), kde pracovala jako výzkumná asistentka prof. Jeffrey Sachse. V letech 1994-1995 pracovala v Paříži jako konzultatka OECD v Direktorátu pro vzdělání, zaměstnanost, práci a sociální vztahy. Po krátké pedagogické praxi na CERGE UK pracovala jako poradkyně předsedy vlády ČR V. Klause (1996-1997) a vedoucí skupiny poradců ministra financí ČR I. Piliha (1997-1998). Od listopadu 1998 zastávala různé manažerské funkce v Komerční bance, naposledy jako ředitelka divize Vztahy s investory. Od roku 1997 přednáší na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy.

Od 1. prosince 2000 byla jmenována členkou bankovní rady České národní banky.

Vrchní ředitel ČNB Jan Frait

Narozen 28. listopadu 1965 ve Slavičíně. V roce 1988 absolvoval Ekonomickou fakultu VŠB-TU Ostrava, na které v roce 1995 ukončil doktorské studium v oboru Ekonomické teorie a dějiny ekonomických učení. V roce 1995 také získal ocenění Mladý ekonom roku udělované Českou společností ekonomickou. Od roku 1990 do roku 1998 působil jako odborný asistent na katedře ekonomie Ekonomické fakulty VŠB-TU, následně pak jako docent, proděkan pro vědu a výzkum a člen vědecké rady této fakulty i vědecké rady univerzity. Absolvoval studijní pobyty a stáže na Keele University, University of Reading a J. M. Liverpool University ve Velké Británii a stáž u GOTA Bank ve Švédsku.

Je editorem časopisu Finance a úvěr a členem redakční rady časopisu Ekonomická revue. Od prosince 2001 zastává funkci prezidenta České společnosti ekonomické. Dále je členem Centre for Euro-Asian Studies při University of Reading ve Velké Británii a jejím zástupcem pro Českou republiku.

Od 1. prosince 2000 je členem bankovní rady České národní banky.

Vrchní ředitel ČNB Pavel Racoča

Narozen 23. března 1962 v Plzni. Vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Praze, fakultu řízení, a Kolumbijskou univerzitu v New Yorku, obor řízení hospodářské politiky. V roce 1991 nastoupil do SBČS do nově vznikajícího útvaru bankovního dohledu. V letech 1996 - 97 pracoval jako konzultant ve Světové bance ve Washingtonu v oblasti rozvoje finančního sektoru v rozvíjejících se ekonomikách. Od roku 1998 do roku 1999 zastával funkci ředitele sekce bankovního dohledu ČNB.

Absolvoval řadu stáží v USA, Německu, Francii, Japonsku a dalších zemích zaměřených na problematiku bankovníctví, řízení rizik a bankovní regulace a dohledu. Je členem pracovní skupiny „Core Principles Liaison Group“ Basilejského výboru pro bankovní dohled při Bance pro mezinárodní platby v Basileji, která se zabývá rozvojem základních principů pro efektivní bankovní dohled a podílí se na přípravě nového konceptu kapitálové přiměřenosti bank. Je členem řídicího výboru společného projektu České národní banky, České bankovní asociace a Komory auditorů pro implementaci nových pravidel kapitálové přiměřenosti v České republice. V letech 1999-2001 se jako člen řídicího výboru pro privatizaci bank podílel na úspěšné privatizaci Československé obchodní banky, České spořitelny a Komerční banky. V letech 1999-2001 byl vedoucím projektu technické pomoci Evropské komise (tzv.twinning) České národní bance v oblasti komunitárního práva pro bankovní regulaci a dohled. Je členem poradního sboru prezidia Komise pro cenné papíry. Spolupracuje s Mezinárodním měnovým fondem v oblasti rozvoje bankovního dohledu a regulace v rozvíjejících se ekonomikách. Přednáší na odborných seminářích a konferencích o bankovníctví v tuzemsku i v zahraničí.

Od 13. února 1999 je členem bankovní rady České národní banky.

Vrchní ředitel ČNB Pavel Štěpánek

Narozen 5. září 1956 v Praze. Vystudoval obor finance na Vysoké škole ekonomické v Praze. Po ukončení studia v roce 1979 působil nejprve jako asistent na VŠE, v roce 1981 nastoupil na Ministerstvo financí jako odborný referent. Působil zde postupně v různých funkcích ve Studijně-výzkumném centru, v oddělení veřejných financí, v odboru finanční politiky. V roce 1998 byl jmenován náměstkem ministra financí pro problematiku finanční politiky, mezinárodních vztahů, kapitálového trhu a privatizaci bank, ve druhé polovině roku pak přešel do funkce poradce generálního ředitele České spořitelny, a.s. V letech 1993 - 1998 byl členem prezidia Fondu národního majetku a krátce působil též v dozorčí radě Poštovní banky.

Absolvoval zahraniční studijní pobyty při Mezinárodním měnovém fondu, zaměřené na problematiku daní a veřejných financí. Na téma finanční politiky přednáší na VŠE v Praze a rovněž publikuje v denním a odborném tisku.

Od 13. února 1999 je členem bankovní rady České národní banky.

I.2 ORGANIZACE

Podle nového Organizačního řádu ČNB, který vstoupil v platnost k 1. lednu 2002, byla významně posílena kolektivní rozhodovací odpovědnost bankovní rady ve věcech koncepčního a strategického charakteru. Řízení sekcí jednotlivými členy bankovní rady tak přešlo do řízení bankovní radou jako celku. Snížením počtu stupňů řízení se posílila odpovědnost základních článků metodického řízení (sekce a samostatné odbory ústředí ČNB). Snížil se počet organizačních útvarů, byla posílena úloha koordinačních a poradních orgánů a také důraz na výzkumné aktivity. Součástí nového systému řízení bylo zpracování koncepce činnosti ČNB a koncepcí činnosti jednotlivých útvarů banky.

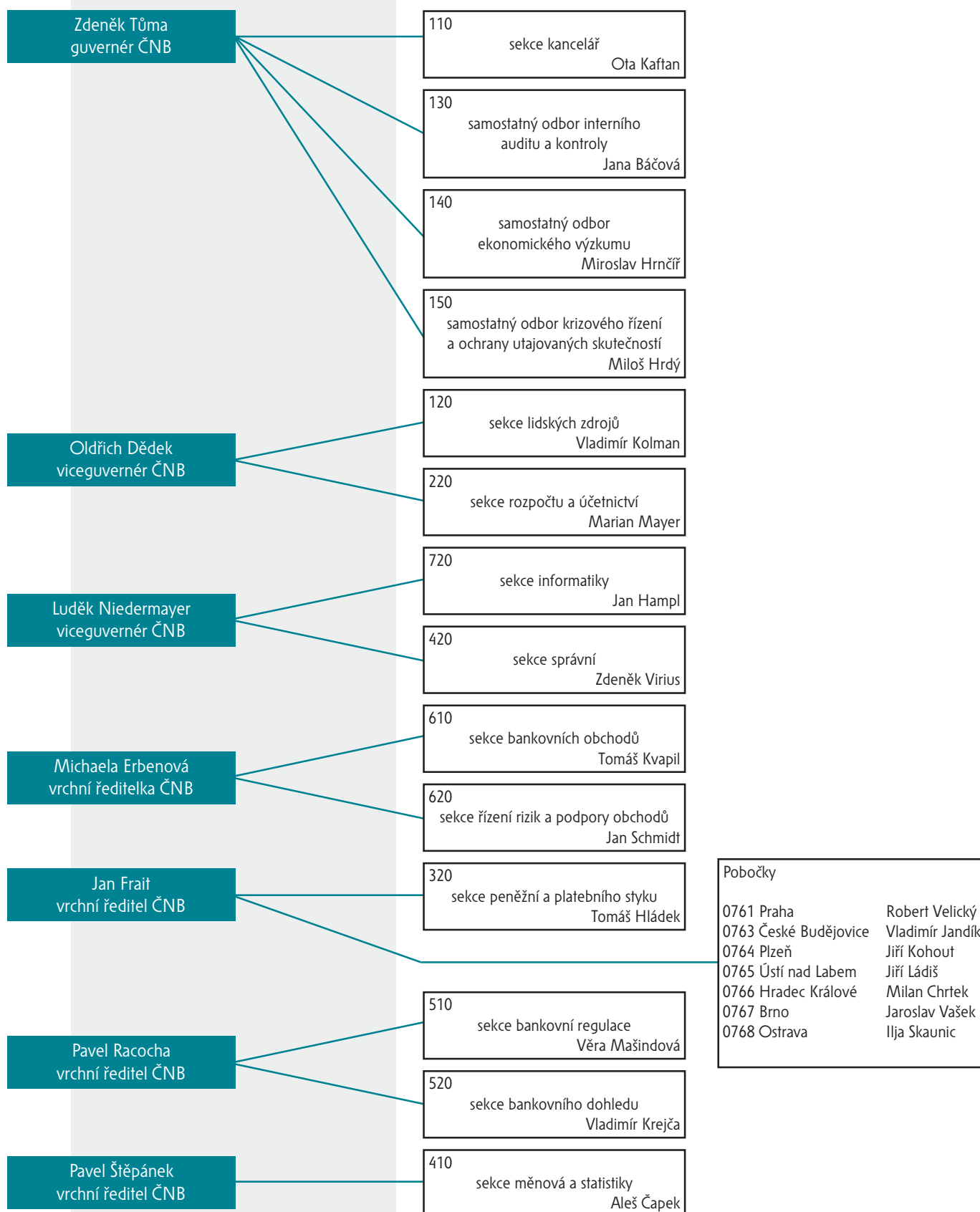
Změny v systému vnitřního řízení a vnitřní organizace ČNB obsažené v Organizačním řádu ČNB se promítly v průběhu roku 2002 zejména v transformaci vnitřní předpisové základny, která byla po revizi a vyhodnocení dříve platných předpisů k 31. prosinci 2002 komplexně přepracována. Nová předpisová základna je zavedením jednostupňové úrovně (pokyny ČNB) oproti dřívější dvoustupňové (pokyny a pracovní předpisy ČNB) výrazněji štihlejší, jednodušší a přehlednější, a to jak pro metodické řízení, tak i pro vlastní výkon.

V roce 2002 došlo v Organizačním řádu ČNB k realizaci několika změn, které reflektovaly zejména úpravy vyplývající z harmonizační novely zákona o České národní bance a z novely zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. Byly vymezeny kompetence organizačních útvarů a České národní banky jako celku vztahující se k zajišťování výkonu činnosti finančního arbitra v souladu se zákonem č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi a k naplnění zákona č. 124/2002 Sb., o platebním styku (oba zákony nabyly účinnosti 1. ledna 2003). Do Organizačního řádu ČNB byla promítnuta působnost poboček ČNB na území krajů; jde o zabezpečení činností vyplývajících z právních předpisů ve věcech správního řízení, sběru, kontroly a zpracování statistických dat od nebankovních subjektů v rámci plnění oznamovací povinnosti, devizové kontroly a krizového řízení podle ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, ve znění ústavního zákona č. 176/2001 Sb. Dále byla provedena řada dílčích zpřesnění činnosti některých sekcí včetně dořešení kompetenčních otázek.

Příložené organizační schéma ČNB zahrnuje aktuální uspořádání České národní banky.

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

Vysvětlivky:

Bankovní rada řídí jako kolektivní orgán organizační útvary ČNB uvedené v organizačním schématu

— vyjadřuje pověření člena bankovní rady dohlížením nad činnostmi organizačních útvarů ČNB

PŮSOBNOST ORGANIZAČNÍCH ÚTVARŮ ÚSTŘEDÍ A POBOČEK ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY VYPLÝVAJÍCÍ Z ORGANIZAČNÍHO ŘÁDU ČNB

Ústředí

110 – Sekce kancelář

Koordinuje vztahy ČNB k EU a jejím orgánům a institucím, ECB a k mezinárodním ekonomickým a finančním organizacím, zabezpečuje mezinárodní závazky ČR v působnosti ČNB a zahraniční technickou pomoc poskytovanou a přijímanou ČNB. Je v ČNB legislativní autoritou k zajištění souladu právních předpisů a opatření v působnosti ČNB s ostatními právními předpisy ČR a jejich slučitelnosti s legislativou EU. Zajišťuje vnitřní organizaci ČNB a zpracování návrhu organizační struktury a organizačního řádu, vnější a vnitřní komunikaci ČNB a zveřejňování informací o činnosti ČNB. Zabezpečuje organizačně a administrativně jednání bankovní rady ČNB a zahraniční a vnitřní protokol pro guvernéra a ostatní členy bankovní rady.

120 – Sekce lidských zdrojů

Zajišťuje řízení lidských zdrojů a zaměstnanecké politiky v ČNB, pracovněprávní a mzdovou agendu, profesionální rozvoj, formy a programy vzdělávání zaměstnanců ČNB a zpracovává metodiku poskytování zaměstnaneckých úvěrů. Spolupracuje s finančním arbitrem v personální oblasti a podílí se na spolupráci s ním v pracovněprávní a mzdové oblasti. Definiuje strukturu a obsah kolektivní smlouvy a smlouvy o odměňování zaměstnanců ČNB a zajišťuje činnosti vyplývající pro ČNB ze zákona o ochraně osobních údajů.

130 – Samostatný odbor interního auditu a kontroly

Zpracovává metodiku interního auditu a kontroly v ČNB a zajišťuje nezávislé a objektivní provádění interního auditu a kontroly v ČNB. Ověřuje a hodnotí funkčnost a účinnost vnitřního řídicího a kontrolního systému v ČNB ve vazbě na celkovou strategii rozvoje ČNB a střednědobé koncepce a programy činnosti organizačních útvarů ČNB.

140 – Samostatný odbor ekonomického výzkumu

Koordinuje a provádí ekonomický výzkum v ČNB, zajišťuje oponování výzkumných projektů a zprostředkuje výsledky ekonomického výzkumu veřejnosti a přípravu expertních stanovisek k situačním zprávám a strategickým dokumentům měnové politiky.

150 – Samostatný odbor krizového řízení a ochrany utajovaných skutečností

Zpracovává metodiku a zabezpečuje řízení a koordinaci úkolů v oblasti krizového řízení, hospodářské mobilizace a civilní ochrany, zpracovává metodiku ochrany utajovaných skutečností a informací chráněných v ČNB a koordinuje a vykonává činnosti v oblasti krizového řízení, ochrany utajovaných skutečností a informací chráněných v ČNB.

220 – Sekce rozpočtu a účetnictví

Zpracovává metodiku a zajišťuje vedení účetnictví v ČNB, zpracovává metodiku a zajišťuje sestavování rozpočtu ČNB, zajišťuje vedení vybraných klientských účtů a koordinuje výkon vedení účtů a navazujících činností pro stát. Administrativně zajišťuje výkon činnosti finančního arbitra v rámci rozpočtu ČNB.

320 – Sekce peněžní a platebního styku

Zpracovává návrhy věcného řešení zákonných úprav platebního styku a návrhy prováděcích právních předpisů v oblasti peněžního oběhu a platebního styku, zpracovává metodiku řízení platebního styku a oběhu peněz v bezhotovostní a hotovostní formě, zajišťuje správu zásob českých peněz, zlata a dalších drahých kovů, stříbrných a zlatých pamětních mincí a ochranu české měny před paděláním. Stanovuje zásady rozvoje systémů podporujících platební styk (systému účetnictví a platebního styku, systému mezibankovního platebního styku a systému krátkodobých dluhopisů) a navrhuje vzhled a parametry nových českých bankovek a mincí. Zajišťuje činnosti plynoucí pro ČNB ze zákona o platebním styku. Koordinuje podporu činností finančního arbitra v rámci ČNB včetně přípravy a správy dohody mezi finančním arbitrem a ČNB.

410 – Sekce měnová a statistiky

Zajišťuje zpracování komplexních analýz a predikcí měnového a ekonomického vývoje, včetně vnějšího prostředí a jeho vlivu na domácí ekonomiku, zpracovávání koncepčních materiálů a návrhů v oblasti měnové politiky, měnověpolitických materiálů zaměřených na členství ČR v EU a EMU a návrhů na koordinaci měnové politiky s hospodářskou politikou vlády. Zpracovává metodiku a zajišťuje sběr a zpracování statistických dat, zajišťuje sestavování a vyhodnocování platební bilance, věcnou správu a věcný rozvoj statistického informačního systému ČNB a statistické zpravodajství ČNB vůči ECB a mezinárodním organizacím.

420 – Sekce správní

Zpracovává metodiku všech hospodářsko-správních činností ČNB včetně bezpečnosti v ČNB. Zajišťuje hospodaření s hmotným majetkem, provozování nebankovních zařízení, stravovacích zařízení, Kongresového centra ČNB a Expozice ČNB a skladového hospodářství, pořizování a prodej služeb, materiálu a majetku provozního charakteru. Zajišťuje přepravní, spojové, spisové, archivní a knihovnické služby a ostrahu objektů, ochranu osob a majetku a ochranu transportů peněz. Spolupracuje s finančním arbitrem v oblasti týkající se zajišťování úřadovny arbitra a souvisejícího provozního zázemí.

510 – Sekce bankovní regulace

Zpracovává pravidla obezřetného podnikání pro banky a konsolidační celky a postupů pro výkon bankovního dohledu. Zajišťuje informační a logistickou podporu výkonu bankovního dohledu, analytickou činnost komplexního charakteru a výzkumné aktivity v oblasti bankovní regulace a rozvoj systému vnitřní kontroly efektivnosti výkonu bankovního dohledu. Spolupracuje s tuzemskými a zahraničními regulátory. Zpracovává metodiku a zabezpečuje věcnou správu centrálního registru úvěrů v ČR.

520 – Sekce bankovního dohledu

Zajišťuje výkon bankovního dohledu na dálku a na místě nad bankami, konsolidačními celky a pobočkami zahraničních bank a vedení správních řízení podle zákona o bankách, ukládá nápravná opatření k odstranění nedostatků u bank, konsolidačních celků a poboček zahraničních bank. Spolupracuje s tuzemskými a zahraničními institucemi provádějícími dohled nad subjekty finančních trhů.

610 – Sekce bankovních obchodů

Zajišťuje implementaci měnové politiky a cíl měnové politiky ČNB, správu devizových rezerv ČNB a provádí intervenční operace ČNB na peněžním a devizovém trhu. Zajišťuje poskytování úvěrů bankám a vybraným klientům ČNB, vedení agendy speciálních pohledávek a závazků a plní funkci agenta vlády ČR při správě státního dluhu.

620 – Sekce řízení rizik a podpory obchodů

Stanovuje zásady správy devizových aktiv a pasiv a zpracovává metodiku řízení operačního rizika. Zpracovává věcný záměr devizového zákona a návrhů prováděcích právních předpisů k devizovému zákonu ve vymezené oblasti, metodiku pro koordinaci a výkon devizové kontroly v ČNB a zajišťuje vedení správních řízení ve vymezené oblasti.

720 – Sekce informatiky

Zajišťuje metodické řízení rozvoje informačních systémů (dále jen „IS“) a informačních technologií (dále jen „IT“) v ČNB, bezpečnost a ochranu IS a IT, realizaci rozvoje a provoz IT, komunikačních systémů, zařízení a služeb IT. Zajišťuje realizaci rozvoje IS a provozování IS s výjimkou provozu IS bankovních obchodů a sběru a zpracování statistických dat a řízení projektů rozvoje IS a IT. Zabezpečuje technologickou přípravu na vstup do EU a ESCB z hlediska kompatibility. Spolupracuje s finančním arbitrem při zajišťování jeho vybavenosti IT včetně stanovení úrovně poskytovaných služeb.

Pobočky

Zajišťují operace s oběživem ve vztahu ke komerčním bankám a ostatním klientům ČNB, zpracování peněz přijatých z oběhu, správu zásob oběživa, vedení účtů státního rozpočtu a ostatních klientů ČNB v působnosti pobočky a provádění platebního styku souvisejícího s těmito účty. Zajišťují výkon devizové kontroly a zpracování devizové statistiky v regionu a sběr regionálních dat pro konjunkturální šetření. Zabezpečují výkon pracovněprávní a sociální agendy, realizaci hospodářsko-správních činností, vedení účetnictví a, s výjimkou pobočky Praha, bezpečnost a ostrahu pobočky.

II. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

I těm nejmoudřejším z nás jsou lidé, kteří přimásejí peníze, vítanější než ti, kteří je odnášejí.

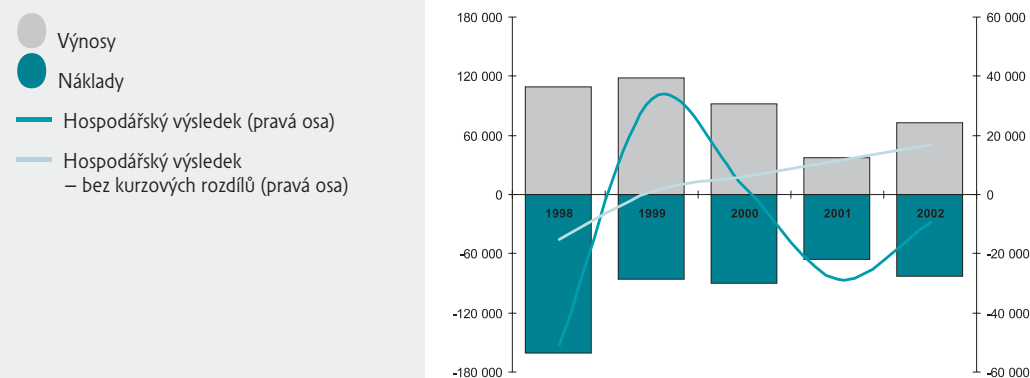
Ch. Lichtenberg

II. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

Hospodářský výsledek ČNB za rok 2002 skončil se ztrátou ve výši 9 468 mil. Kč. Výnosy dosáhly úrovně 73 292 mil. Kč a náklady 82 760 mil. Kč.

GRAF II.1

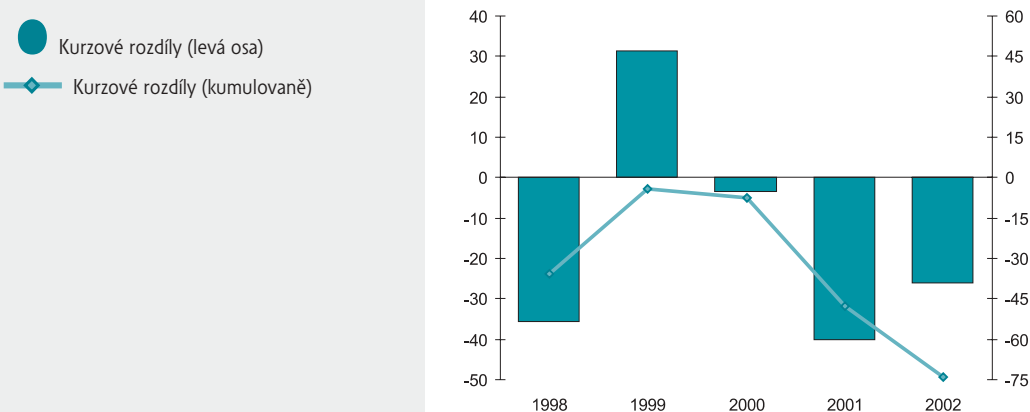
vývoj hospodářského výsledku ČNB v letech 1998 – 2002 (v mil. Kč)

Devizové rezervy a aprece kurzu koruny byly rozhodujícími faktory, které ovlivnily výsledek hospodaření. Podobně jako v předchozích letech byla i v roce 2002 volatilita kurzů rezervních měn vůči koruně poměrně vysoká. V prvních sedmi měsících roku koruna vůči dolaru a euru výrazně posilovala. V následující části roku nominální kurz koruny vůči euru oslabil, přičemž na konci roku 2002 zůstal o cca 1,2 % silnější než na konci předchozího roku. Nominální kurz koruny vůči dolaru se do určité míry stabilizoval s tím, že 31. 12. 2002 byl o 16,9 % silnější než na konci roku 2001. Celkový objem kurzových ztrát tak dosáhl 26 155 mil. Kč.

GRAF II.2

vývoj kurzových rozdílů v letech 1998 – 2002 (v mld. Kč)

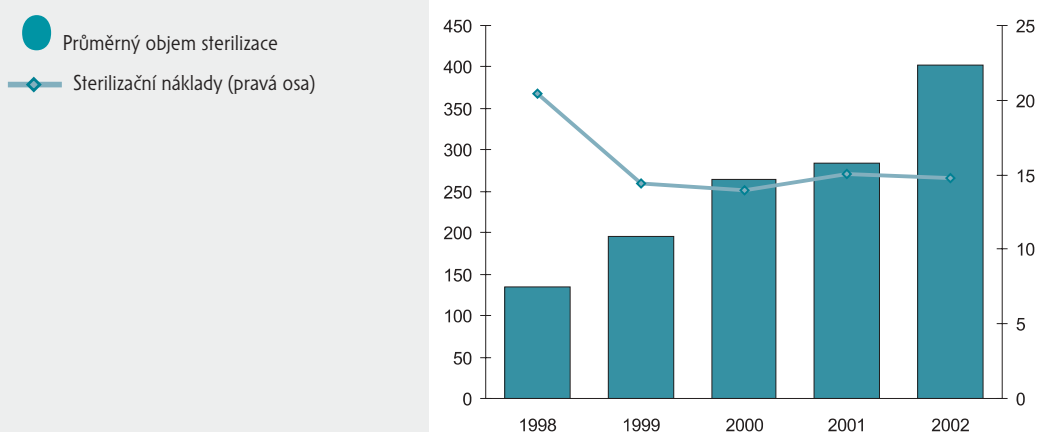
Oproti roku 2001 se devizové rezervy ČNB zvýšily o 9,2 mld. USD. ČNB v průběhu roku 2002 intervenovala na devizovém trhu a v návaznosti na dohodu uzavřenou s vládou ČR dne 16.1.2002 k zamezení dopadu přílivu privatizačních příjmů na devizový trh konvertovala privatizační a jiné devizové příjmy státu. Nárůst ovlivnily též výnosy, které ČNB realizovala při správě devizových rezerv. Celkový objem výnosů z devizových rezerv tak dosáhl 27 287 mil. Kč, tj. proti roku 2001 pokles o 1 234 mil. Kč. Nižší výnosy ovlivnila výnosnost spravovaných aktiv. V důsledku vývoje úrokových sazeb na světových trzích činil v souhrnu za rok 2002 vážený průměrný výnos spravovaných portfolií 4,33 % p.a., což oproti roku 2001 znamená snížení o 1,13 procentního bodu.

II. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

ČNB využívala shodné měnověpolitické nástroje jako v roce 2001. Hlavní nástroj měl podobu repo operací prováděných formou tendrů, prostřednictvím kterých ČNB sterilizovala volnou likviditu obchodních bank. Průměrně bylo v roce 2002 sterilizováno 402 mld. Kč. V návaznosti na měnový vývoj ČNB průběžně upravovala parametry měnověpolitických nástrojů. Základní úrokové sazby ČNB poklesly v roce 2002 o 1,75 procentního bodu. Povinné minimální rezervy z primárních vkladů byly ponechány beze změny, tj. ve výši 2 %.

GRAF II.3

porovnání objemu sterilizace a sterilizačních nákladů ČNB (v mld. Kč)

Společně s repo operacemi využívaly banky možnost uložit si do druhého dne v ČNB přebytečnou likviditu za diskontní sazbu (depozitní facilitita) nebo naopak si likviditu do druhého dne vypůjčit za lombardní sazbu (marginální zápůjční facilitita). V souladu s pravidly Evropské centrální banky ČNB určila povinné minimální rezervy bank, což zatížilo její náklady ve výši cca 1 mld. Kč.

Problematika konsolidace bankovního sektoru měla v roce 2002 v porovnání s jinými oblastmi hospodaření zcela marginální vliv na dosažený hospodářský výsledek. Převážná většina nákladů (včetně tvorby rezerv a opravných položek) byla vynaložena již v předchozích letech. Část potencionálních nákladů byla i nadále kryta státní zárukou, vydanou v roce 1997 vládou České republiky na pohledávky, vystavené záruky a převzatá aktiva vzniklá v souvislosti s konsolidací a stabilizací bankovního sektoru, v celkové výši 22,5 mld. Kč. Protože tato částka nepokrývá celkové náklady na konsolidační program, má ČNB vytvořeny rezervy a opravné položky do celkové výše potencionálních nákladů. Objem vytvořených opravných položek se v roce 2002 proti roku 2001 snížil o splátky dluhů bank v likvidaci a o výtěžek z ukončených konkurzních řízení. Navýšení rezerv si naopak vyžádala kompenzace nákladů a škod České spořitelny, a. s., a to v souvislosti s převzetím pohledávek klientů za AB Bankou, a. s., v konkurzu.

V oblasti klientských operací hospodařila ČNB se ziskem ve výši 6 735 mld. Kč. V návaznosti na řešení kurzových dopadů přílivu kapitálu z privatizace státního majetku a z dalších devizových příjmů státu uzavřela ČNB s vládou ČR dohodu, na základě které ČNB odkoupila do devizových rezerv část devizových příjmů státu. Konkrétně se jednalo o konverzi privatizačních příjmů z prodeje podniku Transgas, a. s., a splátky ruského dluhu, při kterých ČNB realizovala v souladu s uzavřenou dohodou výnosy v souhrnné výši 6,8 mld. Kč. Konverzí privatizačních příjmů však na sebe ČNB převzala kurzové riziko. (Objem výnosů za přímé konverze privatizačních příjmů státu se odvíjí od výše konvertovaných prostředků. Do 50 mld. Kč činí poplatek za konverzi 3 %, od 50 do 100 mld. Kč 6 % a nad 100 mld. Kč 9 %. Vzhledem k tomu, že v roce 2002 bylo konvertováno více než 100 mld. Kč, budou v následujících letech prováděny konverze pouze za nejvyšší sazbu s tím, že sazba bude zároveň klesat o dva procentní body ročně, takže v roce 2007 dosáhne nulové výše.)

II. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

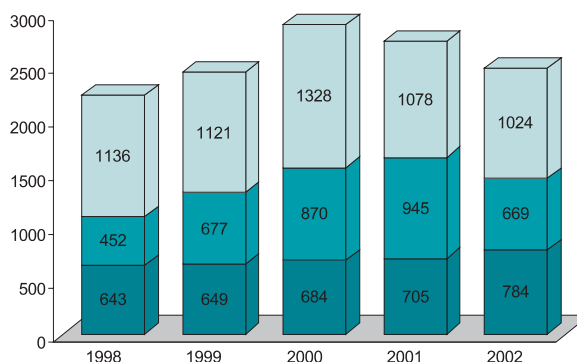
Na přípravu a dodávku bankovek od Státní tiskárny cenin Praha a mincí od Bižuterie Česká Mincovna, a. s., vynaložila ČNB 371 mil. Kč. Objem finančních prostředků byl vyvolán potřebou doplnit zásoby některých nominálních hodnot bankovek a mincí tak, aby nebyla narušena plynulost peněžního oběhu. Množství vyrobených a dodaných bankovek a mincí odpovídalo smlouvám, které má ČNB s jednotlivými dodavateli českých peněz uzavřeny až do konce roku 2004.

Hospodaření ČNB v oblasti provozní skončilo v roce 2002 celkovým záporným saldem ve výši 2 053 mil. Kč, přičemž proti roku 2001 došlo ke snížení tohoto záporného salda o 248 mil. Kč (tj. 10,8 %). Tato skutečnost souvisela s tím, že v roce 2001 ČNB hradila daň z přidané hodnoty při ukončení rekonstrukce budov ústředí. Provozní náklady v roce 2002 představovaly 2 477 mil. Kč, z toho náklady na zaměstnance činily 784 mil. Kč (v tom mzdy včetně sociálního a zdravotního pojištění 757 mil. Kč a vzdělávání 27 mil. Kč), odpisy 708 mil. Kč, náklady na opravu a údržbu majetku 170 mil. Kč a daň z přidané hodnoty 85 mil. Kč. Kromě těchto nákladů se dále jednalo o nakupované služby (posudky, expertizy, audit, podporu software, úklid apod.), telekomunikační poplatky, výkony spojů, cestovné, přepravné, spotřebu energie, tiskopisů, kancelářských potřeb a drobného majetku. Výnosy v provozní oblasti (zejména pokuty a penále, tržby za prodaný materiál a hmotný majetek a přijaté nájemné) dosáhly celkově 424 mil. Kč. Provozní náklady představovaly v roce 2002 z celkových nákladů ČNB 3,0 %, dosažené výnosy z celkových výnosů banky pak tvořily 0,6 %.

GRAF II. 4

porovnání provozních nákladů v letech 1998 - 2002 (v mil. Kč)

- Provoz objektů
- Správní činnost
- Zaměstnanci

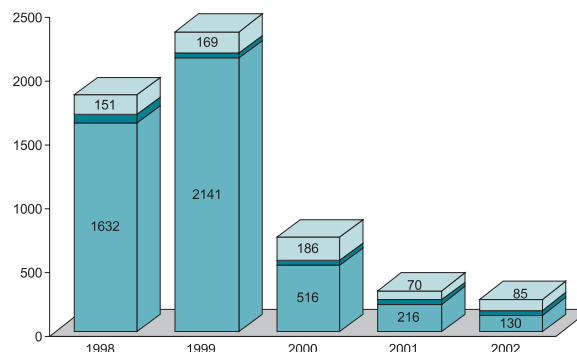
Na pořízení majetku bylo v roce 2002 vydáno celkem 254 mil. Kč, tj. o cca 21 % méně než v roce 2001. Toto snížení bylo způsobeno zejména nižšími výdaji na pořízení výpočetní techniky (HW), což souviselo v převážné míře s poklesem cen HW a s odložením obměny osobních počítačů v ČNB na rok 2003. Z celkové částky výdajů na pořízení majetku pak bylo čerpáno 130 mil. Kč na hmotný majetek, 39 mil. Kč na spotřební materiál a 85 mil. Kč na nehmotný majetek.

II. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

GRAF II. 5

porovnání výdajů na pořízení majetku v letech 1998 - 2002 (v mil. Kč)

- Nehmotný majetek
- Hmotný majetek
- Spotřební materiál

Poznámka: V grafu II.5 nejsou uvedeny významově specifické kapitálové investice z titulu navýšení základního jmění České finanční, s. r. o., neboť se jedná o majetkovou účast týkající se konsolidace bankovního sektoru

V průběhu roku 2002 nedošlo k zásadní změně struktury bilance ČNB. Ke konci roku 2002 dosáhla celková výše bilanční sumy ČNB 794 mld. Kč. Oproti roku 2001 přitom absolutně vzrostla o 167 mld. Kč, což bylo ovlivněno především nárůstem devizových aktiv ČNB. V pasivech byly obdobně jako v předchozích letech rozhodujícími položkami závazky vůči tuzemským bankám a peníze v oběhu, které v souhrnu zaujímaly 89% podíl na celkovém objemu. V aktivech tvořily největší podíl pohledávky vůči zahraničí (v převážné míře se jedná o devizové rezervy ČNB).

K pokrytí potencionálních ztrát měla ČNB k 31. 12. 2002 vytvořeno celkem 17 601 mil. Kč rezerv a opravných položek, přičemž 6 210 mil. Kč připadalo na rezervy a 11 391 mil. Kč na opravné položky. Oproti konci roku 2001 činil čistý úbytek rezerv 5 725 mil. Kč a čistý úbytek opravných položek 15 849 mil. Kč.

S ohledem na dosažený výsledek hospodaření nemohla Česká národní banka za rok 2002 provést ani dotaci všeobecnému rezervnímu fondu, ani odvod zisku do státního rozpočtu. Doplnění sociálního fondu (ve výši dohodnuté v uzavřené kolektivní smlouvě na rok 2003) bylo provedeno formou převodu ze zvláštního rezervního fondu.

Po započtení ztráty roku 2002 je v bilanci ČNB nadále evidována celková neuhrazená ztráta z předchozích období ve výši 54 000 mil. Kč, která bude uhrazena ze zisků dosažených v příštích letech v závislosti na řadě faktorů, jejichž vliv nelze v současné době s jistotou odhadnout. Bankovní rada ČNB sleduje tuto situaci tak, aby v případě nutnosti mohla podniknout kroky k jejímu vyřešení, které by byly v souladu s hlavním cílem ČNB.

BILANCE ČNB, ÚČETNÍ ZÁVĚRKA A ZPRÁVA AUDITORA*

AKTIVA

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Zlato	833	837	841
2.	Pohledávky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu	35 319	39 800	42 802
3.	Pohledávky vůči zahraničí včetně cenných papírů	707 238	528 619	505 301
3.1.	Vklady u zahraničních peněžních ústavů	90 539	117 446	92 805
3.2.	Poskytnuté úvěry zahraničním peněžním ústavům	20 350	14 384	14 240
3.3.	Cenné papíry	596 300	396 740	398 196
3.4.	Ostatní pohledávky vůči zahraničí	49	49	60
4.	Pohledávky vůči tuzemským bankám	115	793	17 371
5.	Pohledávky vůči klientům	39 820	48 263	37 742
6.	Tuzemské cenné papíry a účasti	-	-	11
7.	Hmotný a nehmotný majetek	7 197	7 769	8 329
7.1.	Hmotný majetek	6 918	7 419	7 877
7.2.	Nehmotný majetek	279	350	452
8.	Ostatní aktiva	3 669	1 419	1 722
8.1.	Náklady a příjmy příštích období	16	388	431
8.2.	Ostatní	3 653	1 031	1 291
	AKTIVA CELKEM	794 191	627 500	614 119

PASIVA

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Peníze v oběhu	224 402	205 861	195 102
2.	Závazky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu	27 869	34 033	42 399
3.	Závazky vůči zahraničí	4 735	14 743	13 829
3.1.	Přijaté úvěry ze zahraničí	4 289	14 275	13 415
3.2.	Ostatní závazky vůči zahraničí	446	468	414
4.	Závazky vůči tuzemským bankám	488 233	309 247	295 871
4.1.	Peněžní rezervy bank	28 359	30 273	26 575
4.2.	Repo operace	455 419	264 847	251 386
4.3.	Ostatní závazky	4 455	14 127	17 910
5.	Vklady klientů	35 937	27 916	21 573
6.	Emitované tuzemské cenné papíry	-	-	-
7.	Závazky vůči státu	49 968	57 737	36 574
8.	Rezervy	6 210	11 935	12 597
9.	Základní kapitál	1 400	1 400	1 400
10.	Fondy	8 156	8 198	8 202
11.	Neuhrazená ztráta z předchozích období	- 44 531	- 15 903	- 18 392
12.	Zisk nebo ztráta za účetní období	- 9 468	- 28 628	2 524
13.	Ostatní pasiva	1 280	961	2 440
13.1.	Výnosy a výdaje příštích období	8	186	346
13.2.	Ostatní	1 272	775	2 094
	PASIVA CELKEM	794 191	627 500	614 119

II. ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ

PODROZVAHA

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Budoucí možné závazky k plnění	199 962	103 787	78 740
2.	Pohledávky ze spotových, termínových a opčních operací	101 673	10 867	13 694
3.	Závazky ze spotových, termínových a opčních operací	101 453	10 861	13 269
4.	Přijaté záruky	182 500	62 340	30 445

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Výnosy z úroků a podobné výnosy	22 104	28 106	28 291
1.1.	Úroky z cenných papírů s pevnými výnosy	16 717	22 381	21 696
1.2.	Ostatní	5 387	5 725	6 595
2.	Náklady na úroky a podobné náklady	17 032	17 092	16 821
2.1.	Úroky z cenných papírů s pevnými výnosy	-	-	523
2.2.	Ostatní	17 032	17 092	16 298
3.	Výnosy z cenných papírů s proměnlivým výnosem	40	43	41
4.	Výnosy z poplatků a provizí	510	555	450
5.	Náklady na placené poplatky a provize	49	53	53
6.	Ztráta z finančních operací	- 13 864	- 37 745	- 4 721
7.	Ostatní výnosy	444	454	121
7.1.	Výnosy z emise bankovek a mincí	20	17	8
7.2.	Ostatní	424	437	113
8.	Správní náklady	2 015	2 002	2 355
8.1.	Náklady na zaměstnance	751	677	666
8.1.1.	Mzdy a platy	554	501	484
8.1.2.	Sociální a zdravotní pojištění	197	176	182
8.2.	Ostatní správní náklady	1 264	1 325	1 689
9.	Ostatní náklady	1 119	1 776	49 868
9.1.	Náklady na tisk bankovek a ražbu mincí	371	309	297
9.2.	Ostatní	748	1 467	49 571
10.	Tvorba opravných položek a rezerv k úvěrům a zárukám	5 876	325	1 351
11.	Použití opravných položek a rezerv k úvěrům a zárukám	5 997	1 245	33 008
12.	Použití opravných položek a rezerv k majetkovým účastem a ostatním finančním investicím	-	-	15 814
13.	Tvorba ostatních opravných položek a rezerv	23	38	33
14.	Použití ostatních opravných položek a rezerv	184	-	1
15.	Zisk nebo ztráta z běžné činnosti	- 10 699	- 28 628	2 524
16.	Mimořádné výnosy	22 521	-	-
17.	Mimořádné náklady	21 290	-	-
18.	Zisk nebo ztráta z mimořádné činnosti	1 231	-	-
19.	Zisk nebo ztráta za účetní období	- 9 468	- 28 628	2 524

*Příloha k účetní závěrce je k dispozici na webových stránkách ČNB, na příloženém CD-ROM a v sídle ČNB, sekce rozpočtu a účetnictví, Na Příkopě 28, Praha 1

PricewaterhouseCoopers Audit, s.r.o.
Kateřinská 40
120 00 Praha 2
Česká republika
Telefon +420 251 151 111
Fax +420 251 156 111
IČ 40765521

ZPRÁVA NEZÁVISLÝCH AUDITORŮ

PRO BANKOVNÍ RADU ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

Ověřili jsme soulad účetních informací, uvedených na stranách 15 až 22 této výroční zprávy („Zpráva“) České národní banky („ČNB“) za rok 2002, které nejsou součástí účetní závěrky, s ověřovanou účetní závěrkou ČNB k 31. prosinci 2002. Podle našeho názoru jsou tyto účetní informace obsažené ve Zprávě ve všech významných ohledech v souladu s účetnictvím ČNB, na jehož základě byla ověřená účetní závěrka sestavena.

Zpráva auditora k účetní závěrce k 31. prosinci 2002, která však není součástí připojené Zprávy, je následující:

„Provedli jsme audit přiložené rozvahy České národní banky (dále jen „ČNB“) k 31. prosinci 2002, souvisejícího výkazu zisků a ztrát a přílohy, za rok 2002 (dále jen „účetní závěrka“). Za sestavení účetní závěrky a za vedení účetnictví odpovídá vedení ČNB. Naší úlohou je vydat na základě auditu výrok k této účetní závěrce.

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a auditorskými směrnicemi Komory auditorů České republiky. Tyto normy požadují, aby byl audit naplánován a proveden tak, aby auditor získal přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti. Audit zahrnuje výběrovým způsobem provedená ověření průkaznosti částek a informací uvedených v účetní závěrce. Audit rovněž zahrnuje posouzení použitých účetních postupů a významných odhadů učiněných vedením ČNB a zhodnocení celkové prezentace účetní závěrky. Jsme přesvědčeni, že provedený audit poskytuje přiměřený podklad pro vydání výroku.

Podle našeho názoru přiložená účetní závěrka podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz aktiv, závazků a vlastního kapitálu ČNB k 31. prosinci 2002 a výsledků jejího hospodaření za rok 2002 v souladu se zákonem o účetnictví a ostatními příslušnými předpisy České republiky.“

24. března 2003

PricewaterhouseCoopers Audit, s.r.o.
zastoupený

Paul Cunningham
partner

Ing. Petr Kříž
auditor, osvědčení č. 1140

III. ČNB V PROCESU PŘÍPRAVY ČR NA ZAČLENĚNÍ DO EU A JEJÍ VZTAHY K MEZINÁRODNÍM FINANČNÍM INSTITUCÍM

Bohatství moudrému slouží, hloupému vládne.

Lucius Annaeus Seneca

III.1 INTEGRACE DO EU

Hlavní události integračního procesu v roce 2002

Hlavní událostí integračního procesu v roce 2002 z hlediska zahraničněpolitického bylo zasedání Evropské rady - prosincový summit Evropské unie v Kodani. Nejvýznamnějším bodem agendy summitu z hlediska kandidátských zemí bylo ukončení předvstupních jednání a stanovení data rozšíření EU k 1. květnu 2004.

K úspěšnému uzavření předvstupních jednání významnou mírou přispěla i ČNB, která v průběhu roku 2002 zintenzívnila legislativní práce tak, aby bylo možno splnit obecný závazek ČR vůči EU, a to dosáhnout do konce roku 2002 plné slučitelnosti české legislativy s evropskou. V působnosti ČNB byly připraveny novely zákonů významných z hlediska budoucího začlenění do evropského jednotného trhu, a to druhá harmonizační novela zákona o ČNB, dopracována harmonizační novela zákona o bankách, nový zákon o platebním styku, zákon o finančním arbitrovi a ve spolupráci s Ministerstvem financí ČR novela devizového zákona. Všechny uvedené novely již nabyly účinnosti.

V Pravidelné zprávě Evropské komise 2002 o pokroku kandidátských zemí v přípravě na členství v EU, v níž Komise každoročně hodnotí připravenost kandidátských zemí na vstup, je oblast bankovníctví a měnové politiky hodnocena velmi pozitivně. I celkové vyznění zprávy bylo vůči ČR pozitivnější než v roce 2001. Mix makroekonomických politik je označen za adekvátní, nicméně s upozorněním, že přestože se podařilo obnovit makroekonomickou stabilitu, fiskální nevyrovnanost by ji opět mohla ohrozit. Stabilita bankovního sektoru a činnost bankovního dohledu byly rovněž hodnoceny kladně. Oceněno bylo zejména vysoké tempo legislativních změn a ukončení privatizačního procesu v sektoru. Zpráva konstatuje, že bankovní regulace dosáhla v roce 2002 plného souladu s právem ES a vysoké míry souladu s ostatními uznávanými mezinárodními standardy.

Na základě iniciativy EK byl v roce 2002 rovněž aktualizován tzv. Předvstupní hospodářský program ČR, který by měl po vstupu do EU umožnit plynulé navázání na konvergenční programy k plnění kritérií pro přijetí jednotné měny. Na intenzitě nabrala i expertní spolupráce s Evropskou komisí v oblasti bankovníctví: v uplynulém roce byly jmenovány kontaktní osoby do Poradního výboru EU pro bankovníctví, který je aktivní v oblasti dohledu nad bankami a jejich regulace.

S ohledem na blížící se vstup do EU a s cílem koordinovat postupy a opatření ČNB v rámci integračního procesu před i po vstupu České republiky do Evropské unie byla zřízena Komise pro evropskou integraci České národní banky. Komise představuje rámec pro výměnu informací, názorů a přístupů k řešení základních otázek souvisejících se vstupem a členstvím v Evropské unii a se začleňováním do Evropského systému centrálních bank (ESCB).

Spolupráce ČNB s Evropskou centrální bankou

Spolupráce ČNB s ECB měla podobný charakter jako v minulých letech, avšak s tím rozdílem, že v pracovních vztazích na nejvyšší a expertní úrovni došlo ke změnám, které signalizují budoucí plně integrování do Evropského systému centrálních bank.

Zásadní změna ve vztazích s ECB spočívá v tom, že spolupráce na všech úrovních je postupně velmi silně institucionalizována. Guvernér ČNB obdržel v září 2002 od prezidenta ECB pozvání do Generální rady ECB sdružující guvernéry centrálních bank zemí EU a bude, stejně jako guvernéri centrálních bank ostatních kandidátských zemí, pravidelně zván na její jednání v roli pozorovatele.

Dalších 12 zástupců ČNB, stejně jako ostatních centrálních bank kandidátských zemí, se bude pravidelně účastnit zasedání 12 výborů ESCB, které pracují v klíčových oblastech činnosti systému, také v roli

III. ČNB V PROCESU PŘÍPRAVY ČR NA ZAČLENĚNÍ DO EU A JEJÍ VZTAHY K MEZINÁRODNÍM FINANČNÍM INSTITUCÍM

pozorovatelů. Kromě toho další zaměstnanci ČNB budou zváni na jednání pracovních skupin, task forces apod., které působí v jejich rámci.

K tomuto posunu dochází od data podpisu smlouvy o přistoupení ČR k EU v Aténách, tj. od 16. dubna 2003. Věcně je tato spolupráce ohraničena projednáváním společných záležitostí ESCB (tedy záležitostí mimo rámec Eurosystemu). V některých případech byly navázány pracovní kontakty a konkrétní spolupráce již v období před podpisem přístupových dokumentů.

Status pozorovatelů, který získají zástupci ČR po podpisu přístupové smlouvy, jim umožní vyslovit názory na projednávané problémy, ne však aktivně ovlivnit rozhodnutí. Na důležitosti však získá příprava stanovisek pro jednání guvernéra ČNB v Generální radě ECB a ostatních pozorovatelů ve všech výborech ESCB.

Posun ve vztazích ČNB a ostatních centrálních bank kandidátských zemí vůči ECB nastává také v technických aspektech komunikace. Všechny národní centrální banky kandidátských zemí byly ke konci roku 2002 připojeny do systému chráněné elektronické pošty všech centrálních bank EU a ECB zvané CebaMail.

Phare

V rámci Národního programu Phare 2002 byly navrženy a EK schváleny dva projekty s celkovým finančním rámcem 1,15 mil. EUR.

- vzdělávací projekt „Implementace EU standardů pro platební systémy v českém bankovním sektoru“ (1 mil. EUR);
- tzv. twinning-light projekt pro bankovní dohled ČNB v oblasti zdokonalení metod vyhodnocování rizikového profilu bank a interní kontroly bankovního dohledu (150 tis. EUR).

Lze očekávat, že mezinárodní výběrová řízení na realizátory obou projektů se zahájí ve 2. čtvrtletí 2003.

Do budoucna se připravují projekty technické pomoci „Posílení českého bankovního sektoru na základě implementace pravidel Nové basilejské kapitálové dohody“ pro komerční banky a bankovní dohled s finančním rámcem 1,5 mil. EUR a projekt poradenství v dílčích oblastech (tzv. twinning-light) pro bankovní dohled s finančním rámcem 0,15 mil. EUR.

III.2 VZTAHY K MEZINÁRODNÍM FINANČNÍM INSTITUCÍM

Mezinárodní měnový fond a skupina Světové banky

V dubnu a květnu se uskutečnily standardní konzultace v rámci článku IV. Dohody s MMF. Mise konstatovala, že pokračující růst ekonomiky tváří v tvář významným makroekonomickým šokům dokumentuje dobrý stav nabídkové strany české ekonomiky, přičemž pozitivní roli zde sehrál především masivní příliv přímých zahraničních investic a posun ve strukturálních reformách v posledních letech.

Ve střednědobém horizontu je největším problémem situace ve fiskální sféře. Prioritní potřebou je reforma penzijního systému a systému sociálních dávek. Měnová a kurzová politika je hodnocena pozitivně. Snížení úrokových sazeb odpovídají snaze ČNB plnit stanovené inflační cíle v podmínkách výrazného posilování kurzu koruny. V oblasti přípravy ČR na vstup do EU a EMU mise doporučila především brzké vyjasnění názoru na strategii postupu k přijetí eura a časování potřebných kroků.

Listopadová návštěva pracovníků MMF se zaměřila zejména na posouzení fiskální politiky, střednědobé fiskální plány a implikace těchto plánů pro načasování přijetí eura. Mise především zdůraznila, že

III. ČNB V PROCESU PŘÍPRAVY ČR NA ZAČLENĚNÍ DO EU A JEJÍ VZTAHY K MEZINÁRODNÍM FINANČNÍM INSTITUCÍM

odkládání reformy veřejných rozpočtů může vyvolat velké ekonomické náklady a vytvořit tak problémy právě pro přijetí jednotné měny.

Banka pro mezinárodní platby

Guvernér ČNB se zúčastňuje pravidelných pracovních setkání guvernérů centrálních bank organizovaných Bankou pro mezinárodní platby (BIS), na nichž jsou diskutovány aktuální otázky světového ekonomického a měnového vývoje. Úzká spolupráce ČNB s BIS pokračovala zejména v rámci Basilejského výboru pro bankovní dohled, v pracovní skupině pro řízení centrálních bank a v oblasti koordinace zahraniční technické pomoci.

ČNB má odpočátku (jako jediná z tzv. transformujících se zemí) zastoupení ve stálé pracovní skupině (Core Principles Liaison Group) zabývající se vyhodnocováním implementace „Core Principles“ pro efektivní bankovní dohled a podílí se rovněž na přípravě nových pravidel kapitálové přiměřenosti (New Basel Accord) v rámci pracovní skupiny pro kapitál.

ČNB současně ve spolupráci s Joint Vienna Institute a BIS uspořádala v červnu 2002 v Praze seminář k problematice měnové politiky za účasti zástupců centrálních bank zemí střední a východní Evropy. V rámci pracovní skupiny pro řízení centrálních bank ČNB participovala na vypracování celé řady expertíz týkajících se řízení měnové politiky, otázek rozdělení pravomocí, rozhodování a řízení v rámci centrální banky, především bankovního dohledu a legislativy upravující postavení a pravomoci centrální banky. Databáze připravená v této souvislosti BIS a vycházející z analýzy zákonů o centrálních bankách většiny zemí významně přispěla při koncipování příslušné legislativy o ČNB.

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

Zástupci ČNB se účastnili práce klíčových výborů Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD). Ve Výboru pro pohyb kapitálu a neviditelné transakce (Capital Movements and Invisible Transactions) byla v polovině minulého roku projednávána zpráva o plnění vstupních liberalizačních závazků ČR, které jí byly uloženy při přijetí za člena OECD v roce 1995. Zpráva obsahovala notifikaci liberalizační pozice ČR vůči Kodexům liberalizace na základě nové legislativy platné k 1.1.2002. ČR tak odstranila zbývající výhrady v oblasti devizového režimu, které se týkaly zejména zřizování účtů rezidenty v zahraničí, transferové povinnosti, nabývání nemovitostí pobočkami zahraničních firem v ČR pro účely podnikání a nahrazení požadavku povolení oznámením v případě emisí dluhopisů. Výbor konstatoval, že ČR všechny liberalizační závazky splnila a úroveň liberalizace její ekonomiky je srovnatelná s úrovní ve vyspělých zemích OECD. ČNB se aktivně podílela na práci tohoto výboru zejména v souvislosti s examinačními plněními vstupních liberalizačních závazků nových členských zemí OECD, jakož i při přípravě horizontálních projektů k některým vybraným otázkám Kodexu liberalizace. Spolupracovala rovněž na přípravě studie OECD „Čtyřicet let zkušeností s Kodexem liberalizace pohybu kapitálu OECD“, do níž je zařazen samostatný příspěvek o finanční liberalizaci ČR. Studie byla publikována v závěru roku 2002.

V průběhu 1. pololetí zahájil analytický tým sekretariátu OECD přípravu ekonomického přehledu ČR za období 2001/2002, který byl projednán na Výboru pro ekonomické přehledy v lednu 2003. Důležité je zejména příznivé hodnocení makroekonomického vývoje, především nárůst produktivity způsobený silnou investiční aktivitou a značným přílivem zahraničních investic, a pozitivní vyjádření OECD k měnové politice ČNB.

Evropská banka pro obnovu a rozvoj

Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) každé dva roky zpracovává a schvaluje strategii pro každou zemi, ve které investuje. Nová strategie pro ČR na období 2002-2003 se zaměřuje v oblasti finančního sektoru na podporu rozvoje malých a středních podniků, a to především v inovativních oborech

III. ČNB V PROCESU PŘÍPRAVY ČR NA ZAČLENĚNÍ DO EU A JEJÍ VZTAHY K MEZINÁRODNÍM FINANČNÍM INSTITUCÍM

prostřednictvím bankovních a nebankovních způsobů financování jako je leasing, venture capital nebo úvěrové linky.

V průběhu roku 2002 banka podepsala smlouvy na financování 6 projektů s účastí ČR v celkové hodnotě cca 60 mil. EUR. Od počátku své činnosti do konce roku 2002 schválila EBRD smlouvy na financování 40 projektů s celkovou finanční účastí ve výši cca 910 mil. EUR a 32 projektů technické pomoci v částce 5,4 mil. EUR.

III.3 ZAHRANIČNÍ TECHNICKÁ POMOC POSKYTOVANÁ ČESKOU NÁRODNÍ BANKOU

Rok 2002 byl pro tuto oblast zlomový. Zásadně se změnila filozofie poskytování zahraniční technické pomoci (ZTP). Zatímco doposud ČNB spíše reagovala na konkrétní žádosti o poskytnutí pomoci, od roku 2002 přichází navíc sama s nabídkou vlastních akcí. Využívá přitom zejména zkušeností získaných během transformačního procesu, které chybí tradičním poskytovatelům pomoci (zemím západní Evropy, USA a Japonsku). Aktivní přístup v této oblasti je od ČNB vzhledem k našemu budoucímu členství v EU v zásadě očekáván.

ČNB vypracovala na rok 2002 program aktivního poskytování ZTP cílovým teritorii, zejména zemím jihovýchodní Evropy a bývalého Sovětského svazu, který zahrnuje následující způsoby poskytování ZTP:

- mise expertů ČNB v cílových zemích organizované buď mezinárodními institucemi nebo ČNB (v roce 2002 realizovány v Albánii, Turecku, Peru, Kosovu a Mauritiu);
- bilaterální konzultace expertů z centrálních bank cílových zemí v ČNB (v roce 2002 Centrální banka Slovinska, Rumunská centrální banka, Centrální banka Ázerbajdžánu a Čínský státní devizový úřad);
- semináře organizované v ČNB pro experty z centrálních bank cílových zemí.

Novým prvkem v poskytování ZTP prosazujícím proaktivní přístup by se měly stát odborné semináře organizované Českou národní bankou pro experty z centrálních bank cílových zemí. Jako pilotní byl vybrán seminář s průřezovou problematikou „ČNB a její zkušenosti s procesem transformace“. Seminář realizovaný v říjnu 2002 se setkal s velmi dobrým přijetím ze strany centrálních bank cílových zemí (semináře se zúčastnilo 14 expertů z centrálních bank Albánie, Arménie, Běloruska, Gruzie, Ruské federace, Rumunska, Ukrajiny a Jugoslávie). Ohlasy účastníků se staly cenným zdrojem informací o potřebách a prioritách centrálních bank cílových zemí v oblasti vzdělávání a jejich dalšího institucionálního rozvoje.

Ve spolupráci s Joint Vienna Institute byl organizován seminář pro země střední a východní Evropy na téma „Monetary policy“. Zúčastnilo se ho celkem 20 zahraničních expertů. Tento pětidenní seminář se realizoval již potřetí a potvrdil zájem o toto téma.

Speciální seminář pro třináct pracovníků z Kazašské národní banky byl orientovaný na oblast řízení lidských zdrojů, řízení poboček a peněžního oběhu a oblast rozpočtu a účetnictví.

Získané zkušenosti se promítly do koncipování plánu poskytování ZTP na rok 2003, kde byly semináře orientovány na nejvíce požadované oblasti, tj. průřezovou problematiku ČNB a její zkušenosti s transformačním procesem, měnovou politikou, politikou bankovního dohledu, řízením lidských zdrojů a bezpečností a krizovým řízením v centrální bance. Bankovní rada České národní banky v listopadu 2002 návrh plánu schválila a na jeho základě byl vypracován katalog nabízených seminářů. Jeho elektronická verze je umístěna na webu ČNB.

IV. MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ

Peníze jsou šestým smyslem, umožňujícím plně těžit z ostatních pěti.

W. Somerset Maugham

IV. MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ

Měnová politika v roce 2002 nadále fungovala v režimu cílování inflace, který ČNB používá od roku 1998. Byly realizovány další z řady změn vedoucí k postupnému zdokonalování tohoto měnového režimu. Jednalo se především o konsolidaci prognostického aparátu, větší zapojení bankovní rady do procesu tvorby prognózy inflace a přechod k tzv. „nepodmíněné prognóze“.

Česká ekonomika byla v roce 2002 vystavena řadě nepříznivých exogenních šoků. Směrem ke snížení hospodářského růstu působilo další zpomalení světové ekonomiky a nadměrné posilování kurzu koruny k euru. Vývoj inflace ovlivnil vedle zpomalení růstu HDP a zhodnocení koruny významně také pokles cen potravin a velmi nízký růst regulovaných cen. Výsledkem byl pokles inflace pod cílový koridor ČNB i pod průměrnou úroveň zemí EU.

S ohledem na nepříznivé okolnosti však lze dosažené makroekonomické výsledky české ekonomiky považovat za úspěch. Svým dílem k tomu přispěla i ČNB, která v průběhu roku 2002 reagovala na aktuální vývoj několikerým snížením úrokových sazeb a řadou kroků vedoucích k omezení nadměrné volatility a apreciacie měnového kurzu.

IV.1 MĚNOVĚPOLITICKÝ REŽIM

Od roku 1998 je režimem měnové politiky ČNB tzv. cílování inflace. Jedná se o systém, v němž centrální banka veřejně vyhlásí konkrétní cíle pro výši inflace v určitém časovém horizontu. Bankovní rada při svém měnověpolitickém rozhodování posuzuje nejnovější prognózu ČNB a vyhodnocuje rizika nenaplnění této prognózy. Na základě těchto úvah pak hlasuje o změnách v nastavení měnověpolitických nástrojů, kterými se snaží kompenzovat tlaky vychylující očekávanou budoucí inflaci mimo cílový koridor.

Cílování inflace však nelze chápat jako mechanické sledování inflačních cílů. Hlavní snahou je vytvořit pro veřejnost čitelný, transparentní systém, v němž je rozhodování o měnové politice podřízeno jasným procedurám a pravidlům. Takový systém centrální bance umožňuje důvěryhodně se zavázat ke sledování svého dlouhodobého cíle cenové stability a přitom zachovává dostatek prostoru pro aktivní proticyklickou měnovou politiku.

Konzistentně s cílováním inflace aplikuje ČNB v kurzové oblasti režim tzv. řízeného plování (managed floating). Určování devizového kurzu koruny je ponecháno převážně na tržních silách, centrální banka ho neovlivňuje vyhlášením žádné centrální parity ani flukтуаčního pásma. Pouze v případech nadměrné volatility kurzu, jeho destabilizačního působení či poruch v hladkém fungování devizového trhu si centrální banka zachovává možnost využití tržně konformních nástrojů k ovlivnění kurzového vývoje.

Současný režim měnové politiky ČNB prošel od svého zavedení řadou dílčích změn, jejichž cílem bylo mimo jiné posílit jeho transparentnost a srozumitelnost, střednědobou orientaci cílů, kvalitu analytického a prognostického aparátu, koordinaci hospodářských politik s vládou apod. Aktuálně vyhlášený cíl inflace má podobu pásma pro celkovou meziroční inflaci, začínajícího v lednu 2002 na úrovni 3-5 % a klesajícího plynule do intervalu 2-4 % v prosinci 2005. Tento cíl byl vyhlášen v dubnu 2001 po dohodě ČNB s vládou.

Velký důraz je kladen na veřejnou komunikaci měnové politiky. Hlavními nástroji v tomto ohledu jsou tiskové konference následující bezprostředně po měnových jednáních bankovní rady, záznamy z jednání bankovní rady shrnující diskusi z měnových jednání a poměr hlasů při rozhodování o úrokových sazbách. Důležitou roli v komunikaci měnové politiky hrají čtvrtletní Zprávy o inflaci, které popisují makroekonomický vývoj a především prezentují aktuální prognózu ČNB. Kromě toho lze řadu dalších informací o měnové politice a ekonomickém vývoji nalézt na webové stránce ČNB.

V procesu zdokonalování rámce cílování inflace pokračovala ČNB i v průběhu roku 2002. Velká pozornost byla věnována především predikčnímu aparátu ČNB, pomocí kterého je odhadován budoucí vývoj ekonomiky a na základě kterého je rozhodováno o změnách úrokových sazeb. Došlo ke změně procesu tvorby prognózy inflace tak, aby co nejlépe integroval přednosti krátkodobých a střednědobých predikčních technik. Pozitivní změnou je i aktivnější zapojení bankovní rady do prognostického procesu. V souvislosti s uvedenými kroky upustila ČNB v červenci 2002 od tzv. „podmíněné prognózy“, tj. prognózy založené na umělém předpokladu neměnného nastavení úrokových sazeb, a začala používat tzv. „nepodmíněnou prognózu“, která v sobě obsahuje trajektorii úrokových sazeb konzistentní s prognózovaným budoucím vývojem ekonomiky. Tato změna si vyžádala úpravu vnitřního způsobu rozhodování o úrokových sazbách i jeho veřejné komunikace.¹ Ve snaze zdokumentovat uvedený pokrok a zpřístupnit ho odborné veřejnosti zveřejnila ČNB nedávno podrobný popis svého predikčního aparátu v publikaci „The Czech National Bank's Forecasting and Policy Analysis System“.²

Vzhledem k blížícímu se datu vstupu do EU zintenzívnila ČNB v roce 2002 své analýzy důsledků přijetí jednotné měny euro pro českou ekonomiku. Tyto práce na konci roku vyústily ve zveřejnění dokumentu „Česká republika a euro – návrh strategie přistoupení“. V tomto dokumentu dala ČNB mimo jiné najevo, že hodlá pokračovat v současném režimu cílování inflace až do okamžiku převzetí eura. Minimálně dvouleté členství v mechanismu směnných kurzů ERM II, které představuje jedno z kritérií vstupu do eurozóny, je chápáno jako předstupeň přijetí eura, nikoliv jako alternativa ke stávajícímu režimu měnové politiky.

IV.2 MAKROEKONOMICKÝ A MĚNOVÝ VÝVOJ ³

V roce 2002 pokračoval hospodářský růst české ekonomiky, avšak pomalejším tempem (2 %), než tomu bylo v předchozích dvou letech. Vedle slabého hospodářského růstu v zemích hlavních obchodních partnerů byl ekonomický růst v ČR bržděn trvajícím poměrně silnou aprecií kurzu koruny, výrazným zpomalením růstu investic a částečně i důsledky srpnových povodní.

Obdobně jako v předchozím roce i v roce 2002 v ekonomice přetrvávalo nízkoinflační prostředí. Spotřebitelská inflace se snížila na nejnižší úroveň od počátku transformace. Z hodnot blízkých 4 % na začátku roku inflace v průběhu prvního pololetí postupně klesala a v listopadu dosáhla nejnižší hodnoty od roku 1990 (meziročně 0,5 %). Průměrná inflace (1,8 %) v ČR se tak v roce 2002 poprvé v historii dostala pod úroveň inflace v zemích EU (viz graf IV.1).

¹ Při používání tzv. podmíněné prognózy, která je založena na předpokladu neměnného nastavení měnověpolitických úrokových sazeb, srovnává centrální banka predikci inflace v tzv. horizontu nejučinnější transmise s cílováním pásmem. Pokud tato predikce míří mimo pásmo či na jeho okraj, centrální banka zvažuje takovou změnu úrokových sazeb, která zabezpečí návrat inflační prognózy zpět do cílovaného pásma. Rozhodování na základě nepodmíněné prognózy se od uvedeného procesu liší. Vzhledem k aktivní reakci měnové politiky prognóza inflace ve střednědobém horizontu míří do inflačního cíle. Měnová politika se pak nerozhoduje na základě odchylky prognózy inflace v horizontu nejučinnější transmise od cíle, ale s ohledem na trajektorii úrokových sazeb konzistentní s vyzněním nepodmíněné prognózy (podrobněji viz Zpráva o inflaci červenec 2002, strana 24)

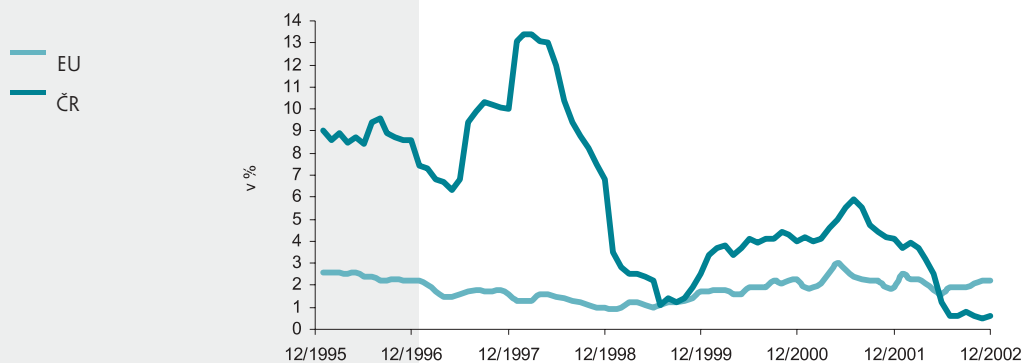
² Publikace je k dispozici na webové stránce ČNB (www.cnb.cz)

³ Podrobný popis makroekonomického a měnového vývoje lze nalézt ve čtvrtletních Zprávách o inflaci, které jsou k dispozici na webové stránce ČNB (www.cnb.cz)

IV. MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ

GRAF IV.1

vývoj inflace v ČR a zemích Evropské unie

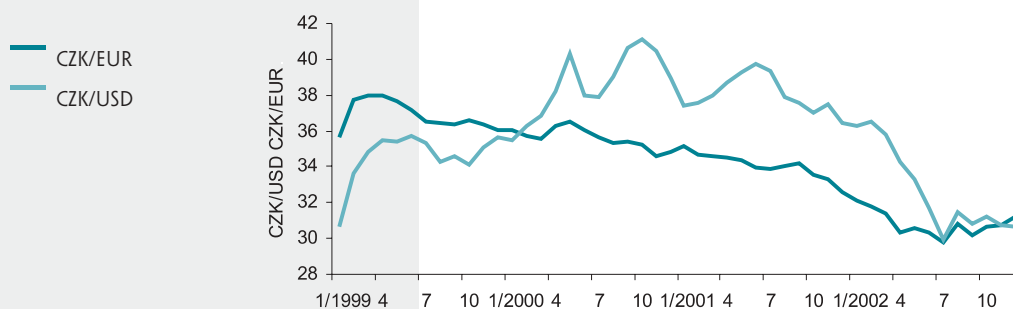

Dezinflace byla výsledkem souběhu více faktorů působících na straně poptávky i nabídky. Domácí spotřebitelská poptávka si sice udržovala růstovou dynamiku okolo 4 %, avšak její proinflatní působení na ceny bylo tlumeno postavením HDP pod úroveň svého potenciálu, silně konkurenčním prostředím na maloobchodním trhu a meziročně výrazně klesajícími dovozními cenami. Na rozdíl od předchozího roku se vliv vnějších faktorů promítl i do regulovaných cen, a to především prostřednictvím snížení cen zemního plynu pro domácnosti v návaznosti na dlouhodoběji klesající dovozní ceny. K dosažení velmi nízkých hodnot inflace ve druhé polovině roku 2002 přispěl i výrazný pokles cen potravin.

Významným faktorem působícím jak na zpomalení růstu HDP, tak na pokles inflace bylo prudké posilování kurzu koruny od konce roku 2001 do poloviny roku 2002 (viz graf IV.2). Jeho meziroční tempo kulminovalo v první polovině července 2002 na úrovni téměř 15 % vůči euru a více než 25 % vůči dolaru. Teprve ke konci roku se meziroční apreciacie výrazně zmírnila, a to zejména ve vztahu k euru.

GRAF IV.2

vývoj nominálního kurzu koruny vůči EUR a USD

I přes kombinaci slabé zahraniční poptávky, silného kurzu a rostoucí domácí poptávky se v roce 2002 podařilo dosáhnout snížení schodku zahraničního obchodu. Přispěly k tomu zlepšující se směnné relace (tj. pozitivní cenové vlivy) a v první polovině roku i pozitivní vývoj ve stálých cenách, odrážející mimo jiné strukturální posuny v zahraničním obchodě. Ke zhoršení v roce 2002 naopak došlo v bilanci služeb, kde sehrál vedle silného kurzu a slabé zahraniční poptávky významnou roli i jednorázový faktor v podobě záplav. Prohloubil se též deficit bilance výnosů, kde největší roli hrají reinvestice zisků zahraničních investorů.

IV. MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ

Na trhu práce se prohluboval nesoulad mezi poptávkou a nabídkou. Míra nezaměstnanosti se v průběhu roku 2002 zvýšila a v prosinci dosáhla 9,8 %. Růst nezaměstnanosti posiloval pozici zaměstnavatelů ve mzdových vyjednáváních, což se - spolu s poklesem inflace - projevilo ve snižování tempa meziročního růstu průměrných nominálních mezd v podnikatelské sféře. V souhrnu za rok 2002 vzrostla průměrná nominální mzda v celém národním hospodářství o 7,3 %.

Pro celý rok 2002 byl příznačný pokles meziročních přírůstků peněžní zásoby. Tento vývoj byl konzistentní se souběžným zpomalením hospodářského růstu i inflace. Zatímco v prosinci 2001 činil meziroční přírůstek peněžní zásoby 13,0 %, do prosince 2002 poklesl až na 3,2 %. Meziroční přírůstek úvěrové emise očištěné o mimoměnové vlivy se v roce 2002 naopak zvýšil. V prosinci 2002 dosáhl 4,3 % v nominálním vyjádření a 5,0 % v reálném vyjádření.

IV.3 VÝVOJ MĚNOVÉ POLITIKY

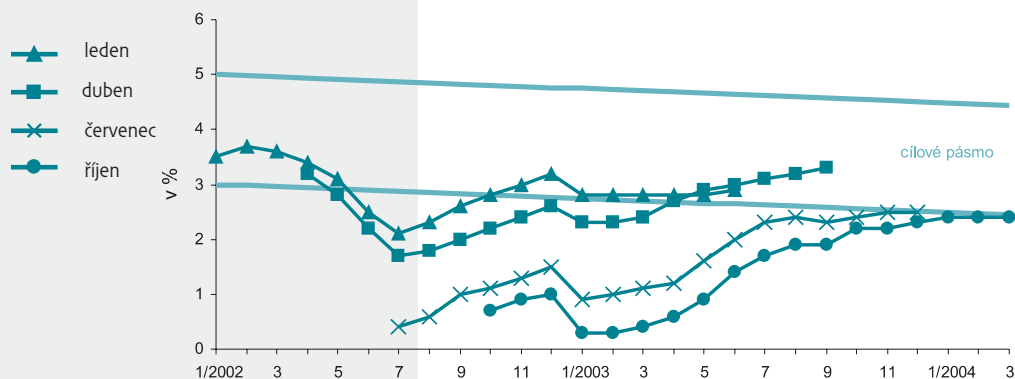
Měnová politika ČNB v roce 2002 flexibilně reagovala na vývoj vnějšího prostředí i vývoj domácí ekonomiky. Hned v prvních týdnech roku čelila prudkému posílení kurzu koruny, který se výrazně vzdaloval od své rovnovážné úrovně odpovídající fundamentálnímu vývoji domácí ekonomiky. Klíčovým krokem k zabránění dalšímu posilování kurzu byl společný materiál vlády a ČNB s názvem „Strategie řešení kurzových dopadů přílivu kapitálu z privatizace státního majetku a dalších devizových příjmů státu“, schválený vládou 16. 1. 2002. Tato dohoda umožnila konverzi devizových příjmů státu mimo trh přímo do rezerv ČNB, tedy bez přímých dopadů na měnový kurz. Součástí dohody byla i kompenzace ČNB ze strany státu za předpokládané sterilizační a kurzové ztráty. Vedle toho obsahovala řadu dalších kroků vedoucích k eliminaci vlivu státu na kurzový vývoj, například odložení případné emise eurových obligací MF za horizont roku 2002.

K posilování kurzu však docházelo i po přijetí uvedené dohody, což vedlo k dalšímu nepřiměřenému zpřísnění měnových podmínek. Proto se bankovní rada na svém mimořádném zasedání dne 21. 1. 2002 rozhodla snížit limitní úrokovou sazbu pro dvouměsíční repo operace o 0,25 procentního bodu na 4,50 %. Zároveň s tímto krokem odsouhlasila provádění intervencí na devizovém trhu.

Následné snížení měnověpolitických sazeb na konci ledna o dalších 0,25 procentních bodů na 4,25 % bylo konzistentní s lednovou prognózou ekonomického vývoje. Tato prognóza, podobně jako následné prognózy, počítala jen s mírným růstem domácí poptávky, velmi pozvolným uzavíráním výstupové mezery a poklesem inflace v důsledku dezinflačního působení vnějšího prostředí. V souladu s tímto vývojem předpokládaly čtvrtletní prognózy pokles inflace až do měsíce července a následný růst inflace ve zbytku roku 2002 (viz graf IV. 3).

GRAF IV. 3

prognózy inflace z roku 2002

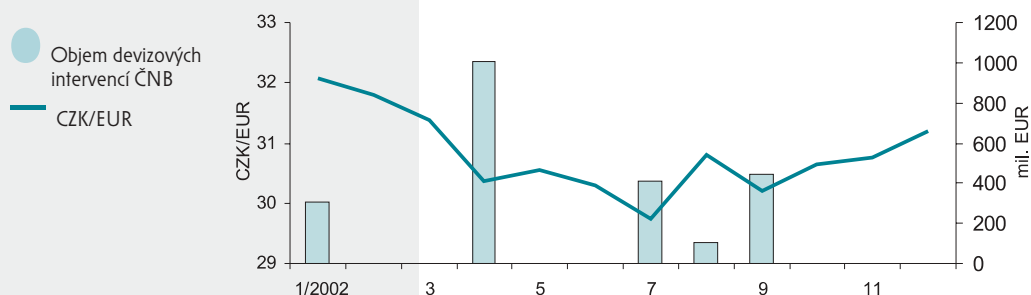
IV. MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ

V průběhu roku docházelo k postupnému snižování inflační prognózy. To bylo způsobeno jak pokračujícím posilováním kurzu koruny, tak postupným odkládáním předpokládaného zahraničního oživení na pozdější dobu. Později se k těmto deflačním faktorům přidal i neočekávaně nízký růst regulovaných cen a pokles cen potravin.

V souladu s tímto vývojem se bankovní rada na základě dubnové prognózy koncem dubna rozhodla snížit úrokovou sazbu pro dvouleté repo operace o 0,50 procentních bodů na 3,75 %. Zároveň ČNB v průběhu měsíce dubna prováděla intervence na devizovém trhu (viz graf IV. 4). Na začátku července došlo k dalšímu prudkému posílení kurzu koruny, který se tak dostal až k úrovni 29 CZK/EUR. Na tento vývoj reagovala bankovní rada tím, že na mimořádném zasedání k měnověpolitickým otázkám rozhodla s okamžitou platností o provádění skrytých intervencí s využitím aktuálních podmínek na devizovém trhu. V důsledku tohoto opatření se kurz koruny ve zbytku roku stabilizoval v rozmezí 30 – 31 CZK/EUR.

GRAF IV. 4

devizové intervence ČNB

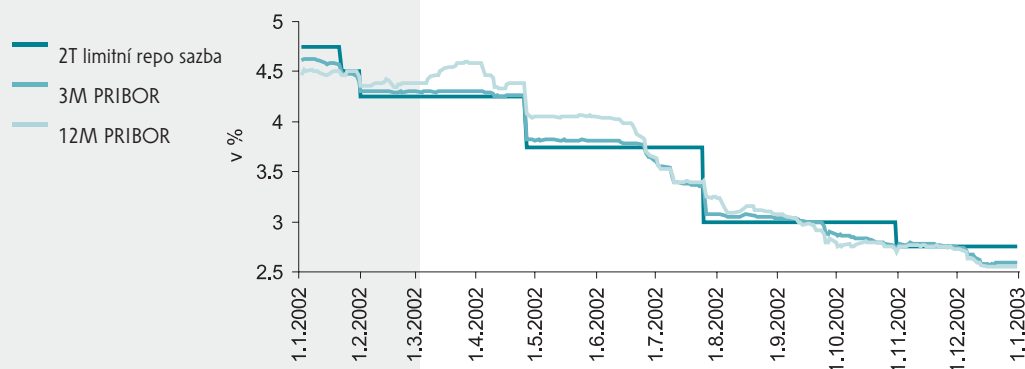
Další prognóza byla vypracována v červenci. V důsledku změn v systému tvorby prognózy popsaných v kapitole IV. 1 červencová prognóza v sobě obsahovala s prognózou konzistentní trajektorii úrokových sazeb. Tato prognóza potvrdila naplňování deflačních rizik dubnové prognózy a v souladu s tím předpokládala pomalejší návrat inflace do cílového pásma, a to i navzdory předpokládanému poklesu úrokových sazeb. Na základě diskuse této prognózy a aktuálních rizik ekonomického vývoje bankovní rada rozhodla snížit úrokové sazby o 0,75 p. b. na 3,00 %. Toto rozhodnutí a pokračující intervence na devizovém trhu přispěly ke stabilizaci kurzu koruny.

V srpnu postihly českou ekonomiku povodně. Jejich dopad do HDP a inflace však byl ČNB odhadnut jako malý a povodně tak neměly významný vliv na rozhodování bankovní rady. Toto vnímání obsahovala i říjnová prognóza, se kterou byl konzistentní mírný pokles úrokových sazeb na konci roku 2002 a jejich stabilita v průběhu roku 2003. Základní scénář této prognózy počítal, narozdíl od předchozích prognóz, se zpomalením růstu HDP v roce 2003 v důsledku zpomalení růstu domácí poptávky. Většina členů bankovní rady při diskusi této prognózy vnímala predikci HDP jako příliš pesimistickou. V následné diskusi byla proto přisouzena velká váha alternativnímu scénáři prognózy s vyšším růstem HDP, nicméně s malými implikacemi pro predikci inflace a pro s prognózou konzistentní trajektorii úrokových sazeb. Po projednání říjnové prognózy a jejích rizik bankovní rada rozhodla snížit limitní úrokovou sazbu pro dvouleté repo operace o 0,25 procentního bodu na 2,75 %. Ve zbytku roku již nedošlo k žádným změnám v nastavení nástrojů měnové politiky.

IV. MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ

GRAF IV. 5

vývoj úrokových sazeb

Shrneme-li měnovou politiku ČNB v roce 2002, ve značné části roku reagovala na prognózovaný nízký růst cen a prognózovanou zpomalující se dynamiku ekonomického oživení. Za tímto výhledem budoucího vývoje stály především slabá zahraniční poptávka a zpřísnění měnových podmínek v důsledku nadměrného posilování kurzu koruny. Kromě standardního nástroje měnové politiky, kterým je limitní úroková sazba pro dvoutýdenní repo, ČNB častěji než jindy využívala devizové intervence s cílem omezit výrazně nerovnovážený vývoj kurzu koruny.

Měnová politika byla v roce 2002 ovlivněna řadou nepředvídatelných událostí zejména exogenního charakteru, které do prognóz budoucího vývoje inflace vnášely vysokou míru nejistoty. Nejvýznamnějším exogenním faktorem byl pokles zahraniční poptávky a skutečný a očekávaný příliv zahraničních investic, které vytvářely značný tlak na apreciaci kurzu koruny. Z domácích nejistot bylo nejvýznamnější časování a velikost fiskálního impulsu. I přes poměrně velké nejistoty zahraničního i domácího původu měla měnová politika stabilizující vliv na inflační očekávání analytiků finančního trhu, podniků i domácností. I přes dočasné snížení inflace tyto subjekty očekávaly inflaci v horizontu jednoho roku na spodní hranici inflačního cíle (viz tabulka IV. 1).

TABULKA IV. 1

očekávané hodnoty meziročního růstu spotřebitelských cen

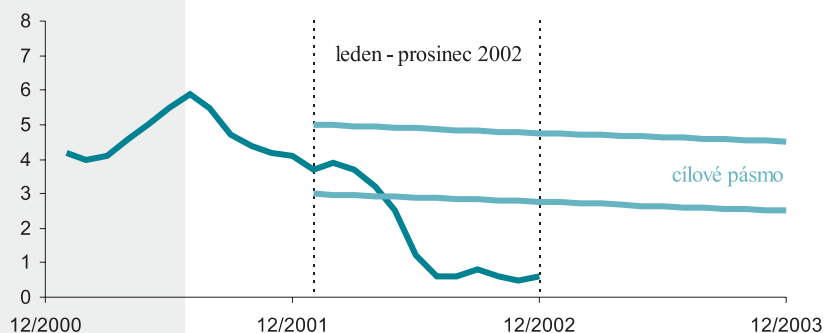
	Finanční trh	Podniky	Domácnosti
12/01	3,9	3,9	4,6
1/02	3,8		
2/02	3,5		
3/02	3,5	3,6	3,9
4/02	3,5		
5/02	3,3		
6/02	3,1	2,7	1,6
7/02	2,8		
8/02	2,7		
9/02	3,1	1,9	1,3
10/02	2,5		
11/02	2,4		
12/02	2,3	2,3	2,6

IV. 4 PLNĚNÍ INFLAČNÍHO CÍLE V ROCE 2002

Inflační cíl byl stanoven v dubnu 2001 v podobě klesajícího pásma, které začíná v lednu 2002 na úrovni 3 - 5 % a končí v prosinci 2005 na úrovni 2 - 4 %. Tento inflační cíl byl plněn pouze v prvních čtyřech měsících roku 2002, ve zbývajících měsících roku 2002 se inflace pohybovala pod cílem (viz graf IV. 6).

GRAF IV. 6

plnění inflačního cíle v roce 2002

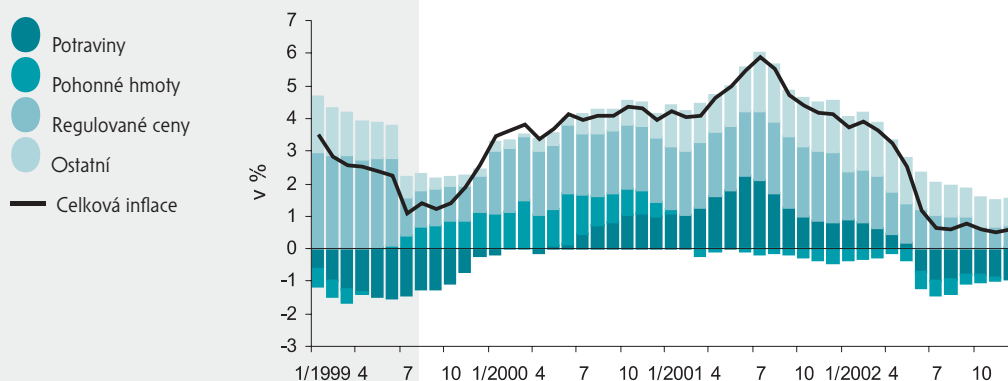

Vzhledem ke zpoždění nejúčinnější transmise, které ČNB odhaduje na 4-6 čtvrtletí, mělo na plnění inflačního cíle v lednu 2002 největší vliv měnověpolitické rozhodování ve druhé polovině roku 2000 a v průběhu roku 2001. Pro posouzení vlivu měnové politiky na velikost odchylky inflace od inflačního cíle v průběhu roku 2002 je tedy zapotřebí zpětně zhodnotit měnověpolitická opatření přijatá právě v tomto období. Rámcová znalost vztahů v ekonomice a průběhu transmise měnové politiky do inflace umožňuje hrubě posoudit, do jaké míry je „podstřelení“ cílového pásma důsledkem nenaplnění exogenních předpokladů prognóz, jejich vnitřních mechanismů či bankovní radou vnímaných rizik těchto prognóz.

Za velkou částí „podstřelení“ inflačního cíle v průběhu roku 2002 stojí nenaplnění předpokladů prognóz o vývoji exogenních faktorů (cen potravin a regulovaných cen - viz graf IV. 7) a devizového kurzu. Kdyby prognózy odhadovaly vývoj exogenních faktorů správně, na nich založená měnová politika by byla pravděpodobně více uvolněná a podstřelení inflačního cíle by mohlo být méně výrazné. Uvedené exogenní faktory jsou však značně kolísavé, což komplikuje odhad jejich budoucího vývoje.

GRAF IV. 7

struktura meziročního růstu spotřebitelských cen

IV. 5 NÁVRH STRATEGIE PŘISTOUPENÍ K EUROZÓNĚ

V prosinci 2002 bylo na summitu v Kodani završeno jednání o finančních podmínkách přistoupení 10 kandidátských zemí k EU a v dubnu 2003 Česká republika v Aténách podepsala Smlouvu o přistoupení k EU. Nedílnou součástí této smlouvy je i závazek o následném zavedení jednotné měny eura (přistoupení k eurozóně).

V souvislosti s integrací České republiky do evropských struktur ČNB v závěru roku 2002 zveřejnila a předložila vládě ČR k projednání dokument s názvem „ČR a euro - návrh strategie přistoupení“. Tento dokument shrnuje základní východiska procesu integrace ČR do evropských měnových struktur, diskutuje pozitivní efekty a možná rizika tohoto procesu a doporučuje přistoupení ČR k eurozóně, jakmile pro to budou vytvořeny ekonomické podmínky.

Positivní efekty přistoupení České republiky k eurozóně, kterým dojde k završení procesu integrace české ekonomiky do evropských měnových struktur, budou významné. Česká republika se bude moci plně podílet na formulaci a implementaci společné evropské měnové a kurzové politiky, které směřují k posilování makroekonomické stability v Evropě. Členství v eurozóně by mělo mít pozitivní dopady na *domácí hospodářskou politiku*, neboť klíčovými prvky systému jsou požadavky na střednědobě vyrovnané veřejné rozpočty a na provádění strukturálních reforem podporující dlouhodobě udržitelný hospodářský růst.

Rozpočtová politika prováděná v souladu s ustanoveními Paktu stability a růstu a pokles rizikové prémie povede ke stabilizaci *dlouhodobých úrokových sazeb* na nízké úrovni. Firmy i domácnosti budou profitovat nejen z nízkých úrokových sazeb, ale i z přístupu k hlubším, likvidnějším a transparentnějším kapitálovým trhům eurozóny.

Nezvrátitelným zafixováním měny v rámci měnové unie dojde ke zvýšení stability finančního sektoru a ke snížení rizik vzniku *měnových turbulencí*. Prudké kurzové výkyvy představují pro malou otevřenou ekonomiku v prostředí liberalizovaných kapitálových toků významnou hrozbu. Z eliminace *kurzového rizika* vůči zemím eurozóny, které jsou pro Českou republiku nejdůležitějšími obchodními partnery, bude profitovat zejména domácí podnikový sektor. Tyto výhody se projeví jednak poklesem transakčních a zajišťovacích nákladů, ale také snížením investiční nejistoty. Sektor domácností získá výhody z vyšší *cenové transparentnosti*, která stimuluje působení konkurence.

Tyto pozitivní efekty budou přispívat k vytváření stabilnějšího prostředí pro podnikání, k efektivnější alokaci zdrojů, podpoře zahraničního obchodu a následně k vyššímu růstu ekonomiky. Přistoupení k eurozóně tak dále urychlí reálnou konvergenci české ekonomiky směrem k průměru EU.

Potencionální rizika budoucího přistoupení k jednotné měně jsou spojena především s reakcí hospodářství na ekonomické poruchy v podmínkách nezvrátitelně zafixovaného měnového kurzu v rámci měnové unie. V případě nedostatečné cyklické a strukturální sladění české ekonomiky a jejího finančního sektoru s ekonomikami eurozóny mohou mít ekonomické šoky v regionech nestejně, asymetrické dopady. Zánik samostatné měnové politiky schopné na tyto šoky flexibilně reagovat představuje výzvu pro fiskální politiku a funkčnost přirozených adaptačních mechanismů, zejména na trhu práce. Bariérami urychleného přistoupení k eurozóně tak mohou být (i) *nedostatečná sladění české ekonomiky s ekonomikami eurozóny v reálné a finanční sféře*, (ii) *nízká operativnost fiskální politiky* a (iii) *nedostatečně flexibilní trh práce*.

Charakteristiky české ekonomiky se postupně přibližují k charakteristikám zemí EU. Obchodní výměna s EU se na celkovém zahraničním obchodě české ekonomiky podílí zhruba dvěma třetinami a příliv zahraničních investic ze zemí EU dosahuje až čtyř pětina všech investic proudících do české ekonomiky. Přesto byl doposud cyklický vývoj české ekonomiky sladěn s cyklickým vývojem eurozóny méně než

IV. MĚNOVÁ POLITIKA A MĚNOVÝ VÝVOJ

v průměrné členské zemi eurozóny a mezi Českou republikou a zeměmi eurozóny panují určité rozdíly ve struktuře ekonomiky a finančního sektoru.

Vysoké deficity veřejných rozpočtů ČR, vestavěné trendy k jejich dalšímu strukturálnímu prohlubování a nedostatečné podmínky pro symetrické fungování automatických stabilizátorů představují v současnosti vážnou bariéru pro stabilizační působení fiskální politiky. Cílem fiskální konsolidace musí být nejen dosažení maastrichtských kritérií, ale ve střednědobém časovém horizontu rovněž – v souladu s Paktem stability a růstu – vyrovnaný rozpočet veřejných financí umožňující účinné působení automatických stabilizátorů a flexibilitu diskrečních výdajů. Při absenci autonomní měnové politiky v režimu nezvratitelně zafixovaného kurzu v rámci měnové unie by totiž měla být fiskální politika klíčovým nástrojem makroekonomické stabilizace.

Český pracovní trh je charakteristický, podobně jako trh EU, poměrně malou mobilitou a flexibilitou pracovní síly. Navíc v horizontu několika let po přistoupení k EU je třeba počítat s restrikcemi omezujícími volný pohyb pracovních sil z nových členských zemí. Posílení adaptačních mechanismů na trhu práce vyžaduje realizaci kroků posilujících flexibilitu trhu práce a pružnost reálných mezd, a to nejen v institucionální oblasti, ale také v oblastech jako jsou dopravní infrastruktura a zvýšení flexibility na trhu s byty.

Z procedurálního hlediska je za předpokladu přistoupení k EU v roce 2004 a při splnění maastrichtských konvergenčních kritérií prvním možným rokem přistoupení k eurozóně rok 2007. Zhodnocení pozitivních efektů a možných rizik hovoří podle ČNB ve prospěch rychlého přistoupení České republiky k eurozóně. Stávající výhled v oblasti fiskální politiky není ovšem s tímto rychlým přistoupením plně konzistentní. Proto ČNB doporučuje realizovat výše popsaná hospodářsko-politická opatření tak, aby nebyla vyloučena možnost přistoupení k eurozóně kolem roku 2007.

Do doby završení měnového integračního procesu bude samostatná česká měnová politika i nadále realizována prostřednictvím strategie cílování inflace. Setrvání koruny v ERM II je s touto strategií konzistentní. Je chápáno jako předstupeň přistoupení k eurozóně, nikoliv jako alternativa ke stávajícímu režimu měnové politiky.

V. OPERACE ČNB
NA VOLNÉM TRHU A SPRÁVA
DEVIZOVÝCH REZERV

Mnozí přišli skrz peníze o rozum, ale málokdo ho skrz peníze nabyl.

F. Vymazal

ČNB realizuje měnovou politiku prostřednictvím svých operací na finančním trhu v souladu se zákonem č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

Rozhodovací proces

Bankovní rada ČNB rozhoduje o stanovení hodnoty tří úrokových sazeb: dvouměsíční (2M) limitní repo sazby, diskontní a lombardní sazby. Hlavní měnověpolitickou úrokovou sazbou je limitní 2M repo sazba. Nastavením výše této repo sazby ČNB signalizuje trhu zaměření měnové politiky a aktivními operacemi na peněžním trhu (úročenými touto sazbou) ovlivňuje vývoj krátkého konce výnosové křivky. Diskontní a lombardní sazba tvoří koridor pro pohyb krátkodobých sazeb peněžního trhu. Při úpravách repo sazby (nastavené uprostřed) dochází k symetrické úpravě diskontní a lombardní sazby.⁴

Operativní (denní) rozhodování o operacích centrální banky na peněžním trhu je založeno na denní predikci nabídky a poptávky po rezervách obchodních bank v klouzavém pětidenním časovém horizontu. Cílem těchto operací je vyrovnat predikovanou nabídku rezerv s poptávkou po rezervách tak, aby stav likvidity bankovního systému odpovídal optimální výši pro plnění povinných minimálních rezerv (PMR) a tudíž nepůsobil dlouhodobé odchýlení krátkodobých úrokových sazeb z žádoucí úrovně.⁵

Predikce nabídky rezerv je sestavována na základě vývoje:

a) autonomních faktorů vývoje likvidity:

- vnější sektor (změny ve výši devizových rezerv v důsledku nákupů/prodejů deviz ze strany ČNB, resp. intervencí)
- vládní sektor (vývoj na účtech státní pokladny: saldo příjmů a výdajů běžného hospodaření státního rozpočtu, operace na finančním trhu, netermínované vklady státních finančních aktiv, prostředky finančních úřadů; vývoj v ostatních položkách vládní pozice u centrální banky: předpokládané operace ministerstva financí na sekundárním trhu při řízení likvidity státní pokladny, vypořádání primárních aukcí a splatnost emisí státních cenných papírů)
- oběživo (na základě měsíčního sezonního vývoje)
- ostatní čistá aktiva

b) měnověpolitických faktorů vývoje likvidity:

- splatnost automatických facilit (zápůjční facilit, depozitní facilit) a
- splatnost repo operací

Předpověď poptávky po rezervách je sestavována na základě:

- stanovené výše povinných minimálních rezerv (PMR) a hladiny volných rezerv odpovídající požadovanému vývoji krátkodobých úrokových sazeb mezibankovního peněžního trhu a
- propočtu rozdílu mezi skutečnou průměrnou výší rezerv za uplynulé období (od počátku probíhajícího cyklu PMR) a průměrnou cílovou poptávkou po rezervách pro zbývající počet dnů probíhajícího cyklu PMR

⁴ Změna přístupu k řízení základních úrokových sazeb prostřednictvím tzv. koridoru, byla schválena bankovní radou ČNB v závěru února 2001. Limitní repo sazba byla deklarována jako jediná měnově relevantní sazba pro cílení krátkodobých tržních sazeb a byla nastavena do středu koridoru s rozpětím +/- 1 % pro lombardní a diskontní sazbu

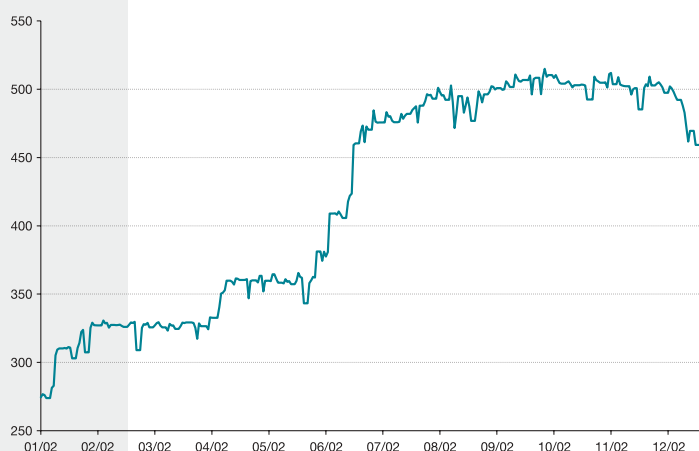
⁵ Žádoucí hladina krátkodobých sazeb je signalizovaná aktuální 2M limitní repo sazbou

Nástroje ČNB

Nástroje používané ČNB při realizaci měnové politiky jsou plně harmonizovány s instrumenty Evropské centrální banky. V roce 2002 byly hlavním nástrojem pro řízení krátkodobých úrokových sazeb dvoutýdenní repo operace. Vzhledem k dlouhodobému výraznému přebytku volné likvidity v bankovním systému byly tyto operace používány na stahování volných rezerv (na rozdíl od např. ECB, která chybějící likviditu dodává). Za staženou likviditu platí ČNB úrok maximálně ve výši limitní repo sazby. Dvoutýdenní repo tendry byly vyhlašovány denně a vypořádávány valutou stejného dne. Objem volné likvidity stahované prostřednictvím měnových operací se v roce 2002 pohyboval v rozmezí 274 – 515 mld. Kč, při průměrné výši 422 mld. Kč. Proti průměru roku 2001 došlo k navýšení stahované likvidity o cca 130 mld. Kč. Na tomto nárůstu se nejvíce podílely devizové intervence ČNB (69,5 mld. Kč) a konverze příjmů z privatizace a ruského dluhu (126,2 mld. Kč) zejména ve druhém pololetí a dále úroky vyplácené bankám z prováděných měnových operací (14,88 mld. Kč). Propad objemu stažené volné likvidity o cca 50 mld. Kč na konci roku byl mimo jiné způsoben sezonním nárůstem oběživa v době před vánočními svátky (cca 19,9 mld. Kč) a nárůstem vládních vkladů u ČNB (cca 36 mld. Kč). Oba sezonní faktory jsou krátkodobé a jsou úzce spojeny s koncem kalendářního roku. V průběhu ledna jejich vliv obvykle odezní.

GRAF V.1.

vývoj stažené volné likvidity v roce 2002 (v mld. Kč)

Dalším nástrojem ČNB byly dvě automatické facility – zápůjční a depozitní.

Při automatické zápůjční facilitě ČNB půjčuje bankám na jejich žádost na jeden den finanční prostředky oproti zajištění převodem cenných papírů. Jako zajištění úvěrů ČNB přijímá státní pokladniční poukázky a poukázky ČNB. Tyto úvěry jsou úročeny lombardní sazbou. Lombardní sazba proto tvoří maximální hranici pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb.

Při depozitní facilitě mají banky možnost uložit si u ČNB prostředky na jeden den za diskontní sazbu. Banky ukládají své prostředky formou depozita, ČNB proti těmto prostředkům neposkytuje žádné zajištění. Diskontní sazba proto tvoří minimální hranici pro pohyb krátkodobých úrokových sazeb.

Koncem roku 2002 došlo ke sjednocení podmínek pro obě automatické facility. Byl sjednocen minimální objem u obou typů operací na 10 mil. Kč a byly zrušeny požadavky celých násobků 100 mil. Kč. Tím došlo ke zvýšení flexibility automatických facilit.

Dolaďovací operace (individuální repo a reverzní repo za tržních podmínek) jsou používány pouze výjimečně.

I v roce 2002 ČNB vydávala svoje poukázky, které byly používány ČNB jako zajištění pro operace na volném trhu (jak repo, tak zápůjční facilitu), případně bankami k zajištění úvěru, který mají možnost čerpat od ČNB v průběhu dne (dále jen vnitrodenní úvěr).

ČNB poskytovala bankám možnost čerpání vnitrodenních úvěrů zajištěných cennými papíry s cílem zajistit plynulé fungování platebního styku v Zúčtovacím centru ČNB. Za poskytnutí tohoto úvěru si ČNB neúčtuje úrok. V případě nesplacení vnitrodenního úvěru na konci dne dojde k automatické změně v zápůjční facilitu. Koncem roku 2002 došlo v souvislosti s uvedením Systému krátkodobých dluhopisů (SKD) do provozu k technickým změnám při poskytování vnitrodenních úvěrů, které vedly ke zvýšení flexibility a efektivity při nakládání s poskytovaným kolaterálem. Banky mají možnost si úvěr vzít a splatit kdykoliv v průběhu účetního dne a v libovolné výši, pokud jsou schopny tento úvěr zajistit přijatelným kolaterálem.

V oblasti povinných minimálních rezerv došlo v průběhu roku 2002 k další harmonizaci parametrů se systémem ECB. S platností od ledna 2002 byla stanovena nulová sazba PMR ze závazků vyplývajících z repo operací, prodlouženo udržovací období PMR ze 14 dnů na 1 měsíc (od 24. kalendářního dne běžného měsíce do 23. kalendářního dne následujícího měsíce), změna podmínek úročení PMR (průměrná skutečná výše rezerv maximálně však do stanovené výše PMR za celé udržovací období) a upraveny některé další technické aspekty výpočtu PMR. Systém PMR je tak od roku 2002 v zásadě harmonizován se systémem Evropské měnové unie. Prostředky uložené bankami v ČNB jako PMR byly úročeny aktuální repo sazbou. Úročeny jsou pouze ty prostředky, jejichž průměrný objem nepřevyšuje stanovenou výši PMR. Povinnosti tvorby PMR podléhaly primární závazky bank vůči nebankovním subjektům se splatností do 2 let. Sazba PMR činila 2 % a bylo povoleno průměrování denní výše rezerv v rámci udržovacího období.

Organizace primárního trhu státních dluhopisů

Česká národní banka se organizací primárního prodeje státních dluhopisů a dalšími odbornými konzultacemi spolupodílí na správě státního dluhu České republiky.

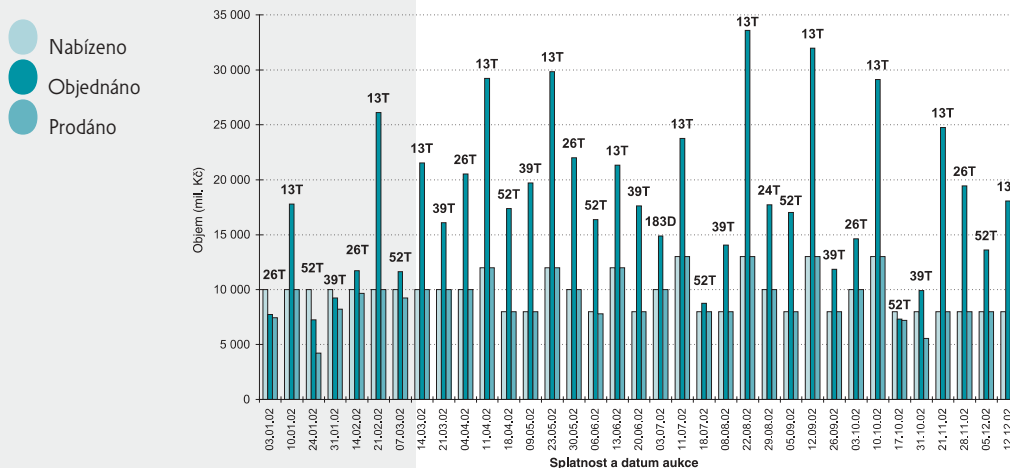
V roce 2002 provedla ČNB pro ministerstvo financí 35 aukcí státních pokladničních poukázek (SPP) s dobou splatnosti od 3 měsíců do 1 roku v celkovém objemu 441 mld. Kč. Z tohoto objemu byly poukázky v nominální hodnotě 325 mld. Kč odkoupeny přímými účastníky aukcí a zbývající poukázky v hodnotě 116 mld. Kč odkoupil emitent do svého portfolia. Poukázky byly prodávány formou holandského aukčního prodeje. Ke konci roku 2002 činil nesplacený objem SPP v držení investorů 164 mld. Kč. Z důvodu dostatečné likvidity přistoupil emitent ke zrušení poslední aukce SPP v roce 2002 v objemu 8 mld. Kč a ke snížení celkového objemu u čtyř předcházejících aukcí SPP o 14 mld. Kč. Z níže uvedeného grafu je patrné, že investoři projevovali při aukcích SPP zájem především o poukázky s kratší dobou splatnosti. Graf zobrazuje přehled objemů SPP nabízených, objednaných a prodaných v aukcích v roce 2002 dle jednotlivých aukcí.

V. OPERACE ČNB NA VOLNÉM TRHU A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV

GRAF V.2

výsledky aukcí SPP v roce 2002

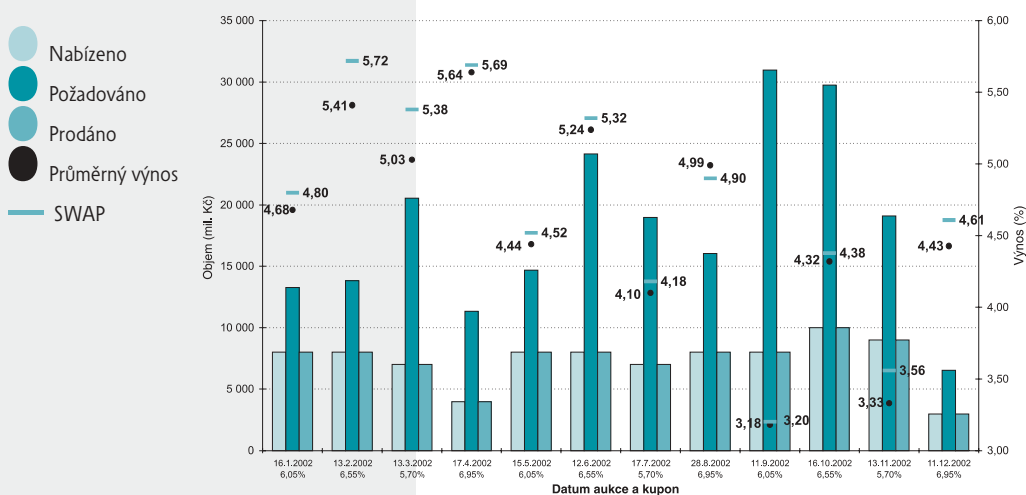
V roce 2002 byla u státních dluhopisů (SD) se splatností nad jeden rok nadále uplatňována technika znovuotevírání již existujících emisí, což dále přispělo ke zvýšení likvidity sekundárního trhu. Způsob plánování a organizace jednotlivých aukcí směřuje k větší předvídatelnosti a vyšší informovanosti tržních subjektů, k čemuž též přispěly pravidelné i nepravidelné informativní schůzky zástupců ČNB, Ministerstva financí ČR a přímých účastníků aukcí státních dluhopisů.

V oblasti vlastního provádění aukcí byla připravena změna ve vypořádání emisí (zapojení UNIVYC a.s.), která vstoupila v platnost od ledna 2002.

V roce 2002 se uskutečnilo celkem 12 aukcí střednědobých a dlouhodobých státních dluhopisů v celkové nominální hodnotě 88 mld. Kč. Řádně splaceny byly 4 emise dluhopisů v nominální hodnotě 18 mld. Kč. Informace o vývoji poptávky v aukcích v roce 2002 podává následující graf.

GRAF V.3

výsledky aukcí SD v roce 2002

SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV

Cíle správy devizových rezerv

Při správě devizových rezerv ČNB usiluje o dosažení maximálního a stabilního výnosu při dodržení stanovených omezení pro likviditu a limitů pro tržní a kreditní rizika.

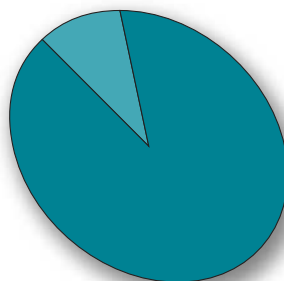
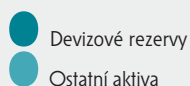
Tato omezení a limity vyplývají z účelů držení devizových rezerv, z nichž nejdůležitější je zajištění devizových závazků státu a ČNB. Mezi těmito závazky stojí na prvním místě intervenční potenciál ČNB, neboť devizové intervence představují největší potenciální cizoměnový závazek centrální banky. Výše rezerv je důsledkem realizace měnové politiky a usnesení vlády, na jehož základě byly konvertovány privatizační příjmy.

Správa devizových rezerv je zákonem o ČNB definována jako jedna z hlavních činností centrální banky a ČNB je při jejím výkonu nezávislá na vládě ČR.

Devizové rezervy představují cca 90 % bilance a výnos z nich patří k nejvýznamnějším příjmům ČNB. Velikost devizových rezerv je pravidelně zveřejňována na webových stránkách ČNB – www.cnb.cz - v části Finanční trhy. Význam devizových rezerv v bilanci ČNB ukazuje následující graf; vzhledem k významu sterilizačních operací na hospodaření ČNB je uveden i graf, na kterém je zobrazen podíl sterilizace na pasivech ČNB.

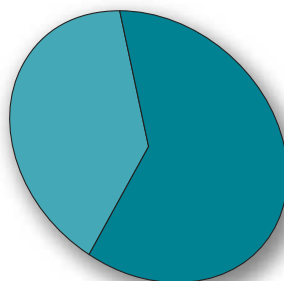
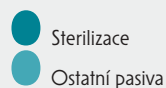
GRAF V. 4

podíl devizových rezerv na aktivech v bilanci ČNB

GRAF V. 5

podíl sterilizace na pasivech v bilanci ČNB

Strategie správy devizových rezerv

Z hlediska strategie správy devizových rezerv byl rok 2002 významný v tom, že v jeho průběhu byly bankovní radou odsouhlaseny některé podstatné změny. Za nejvýznamnější lze považovat prodloužení durace portfolia devizových rezerv z původních cca 0,8 roku na dvojnásobek, povolení investovat v omezené míře do dluhových instrumentů vládních agentur (Pfandbrief v Německu, Fannie Mae,⁶ FHLMC⁷), a povolení používat futures. Diskuse o strategii bude pokračovat i v roce 2003 a hlavním tématem bude měnová kompozice devizových rezerv. Oblast měnové struktury devizových rezerv je úzce spjata s otázkou velikosti devizových rezerv a s otázkou rizikového profilu bilance ČNB. Hledání nových investičních možností a postupů je motivováno především masivním nárůstem devizových rezerv v souvislosti s přílivem zahraničního kapitálu a přibližujícím se vstupem České republiky do evropských struktur. Tyto faktory mají, resp. budou mít vliv na způsob zajišťování základních funkcí centrální banky.

Strategie vychází z výše zmíněných cílů správy devizových rezerv. Základní strategii a instrumenty, které je možné využít při správě devizových rezerv stanoví bankovní rada. Strategie je definována nastavením měnové a úrokové alokace rezerv, pravidly pro řízení kreditního a operačního rizika a pravidly pro správu portfolií. V rámci ČNB existují oddělené útvary – sekce řízení rizik a podpory obchodů a sekce bankovních obchodů, které zajišťují na sobě nezávislou exekuci a kontrolu.

Jako rezervní měny jsou používány americký dolar a euro. Rozdělení devizových rezerv mezi tyto měny je nastaveno s ohledem na několik různých faktorů, z nichž nejvýznamnější je diverzifikace investic, která sleduje snahu dosáhnout co největší stability výnosu vzhledem k vývoji vzájemného kurzu rezervních měn. Při stanovení poměru zastoupení měn v devizových rezervách vychází ČNB z analýzy historických časových řad výnosů na amerických a evropských trzích a kurzu EUR/USD. Mezi další faktory, které byly vzaty do úvahy, patří hlavně zohlednění charakteru domácího devizového trhu, kde EUR/CZK představuje nejdůležitější a nejvíce obchodovaný měnový pár. Na základě těchto úvah byla měnová kompozice nastavena na 73,4 % EUR a 26,6 % USD.

V každé z rezervních měn je definováno jedno portfolio, při jehož správě není dále povoleno přijímat měnové riziko.

Pro každé z těchto portfolií jsou také odděleně určovány parametry, které definují přijímané úrokové riziko – jde zejména o duraci portfolií. Při jejím určování se v roce 2002 vycházelo z požadavku, aby v žádném tříměsíčním období portfolia nezaznamenala ztrátu. Hledání cílové durace opět využívá historických časových řad dat o výnosech na příslušných trzích. Na začátku loňského roku byla durace nastavena na 0,94 roku v případě EUR portfolia a 0,84 roku v případě USD portfolia. Protože aplikovaná metodika určování durace zohledňuje kromě historických dat i aktuální situaci na finančních trzích (zjednodušeně lze říci, že vyšší úroveň krátkodobých úrokových sazeb umožňuje přijímat větší úrokové riziko), došlo vzhledem k všeobecnému poklesu úrokových sazeb ke snížení durace portfolií na 0,93 roku pro EUR portfolio a 0,76 roku pro USD portfolio. Vývoj durace portfolií ukazuje graf na konci kapitoly.

Otázky kreditního rizika je možné rozdělit do dvou skupin. Jedná o problematiku výběru emitentů finančních instrumentů použitých pro správu devizových rezerv a o výběr obchodních partnerů pro obchody prováděné při správě devizových rezerv. Přípustní emitenti jsou výhradně vlády a centrální

⁶ Fannie Mae - FNMA (Federal National Mortgage Association) - agentura, která financuje hypotéky v USA a která požívá implicitní garance vlády USA

⁷ Freddie Mac - FHLMC (Federal Home Loan Mortgage Corporation) - agentura, která financuje hypotéky v USA a která požívá implicitní garance vlády USA

V. OPERACE ČNB NA VOLNÉM TRHU A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV

banky zemí OECD, některé vládní a nadnárodní organizace z těchto zemí (např. Světová banka) a vybrané banky z těchto zemí. Pro zařazení konkrétní instituce mezi povolené emity je nejdůležitější její rating. Na základě ratingu jsou vybíráni i partneři pro obchody. Kromě bank, které jsou přípustné jako emitenti, jsou mezi nimi i některé investiční banky.

Výše popsané parametry jsou vyjádřeny sestavením referenčních portfolií (benchmarků), která reprezentují neutrální strategii banky pro investování devizových rezerv. Kromě durace je v nich zachycena i kreditní kvalita investic. Tato portfolia jsou definována sekci řízení rizik – tedy útvarem, který sám neprovádí obchodování.

Výnos správy devizových rezerv

Z výše uvedeného vyplývá, že rezervy ČNB jsou investovány do vysoce kvalitních a likvidních instrumentů. Kromě toho, co již bylo uvedeno, je navíc maximální doba splatnosti omezena 15 lety u vládních dluhopisů a 3 až 6 měsíci u pohledávek za bankami (v závislosti na ratingu banky). Pravidla pro správu portfolií umožňují odchylku od kreditní kvality referenčních portfolií (benchmarků), tj. investice do cenných papírů vydaných jinými emitenty než do těch, které jsou zahrnuty do benchmarku.

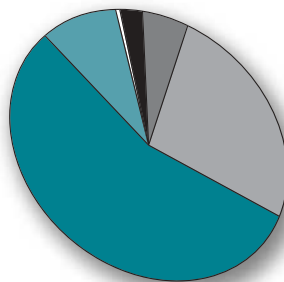
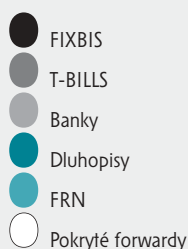
Správci portfolií investují devizové rezervy do jednotlivých instrumentů v souladu se zásadami politiky ČNB při správě devizových rezerv a v závislosti na investičních příležitostech a vývoji na finančních trzích. Největší část obou portfolií je investována do cenných papírů vydaných vládami zemí OECD, cenných papírů s vládní zárukou nebo vydaných povolenými agenturami a nadnárodními institucemi.

Koncem loňského roku správci portfolií využili příležitosti investovat významnou část portfolií do pokrytých forwardů s využitím japonských bondů a T-billů (viz graf)

Vzhledem k výši rozdílu výnosu mezi eurobondy (tj. dluhopisy, které vydávají jiní povolení emitenti než vláda USA) a dluhopisy americké vlády je přibližně 13 % USD portfolia s dobou splatnosti vyšší než 1 rok investováno do eurobondů. Strukturu devizových rezerv podle instrumentů, do nichž jsou investovány, ukazují následující grafy⁸:

GRAF V. 6

struktura EUR portfolia podle instrumentů k 2.1.2002

⁸ **T-Bill** - Treasury Bill - pokladniční poukázka emitovaná vládou příslušné země

pokrytý forward - syntetický instrument, který spočívá v nákupu cizí měny, jejího investování do např. instrumentů peněžního trhu a zpětného budoucího prodeje této cizí měny v při splatnosti oné investice

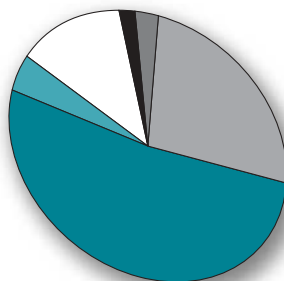
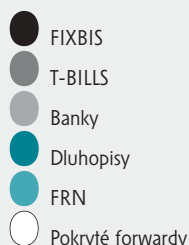
FIXBIS - instrument peněžního trhu emitovaný BIS (Bank for International Settlement), mající charakter pokladniční poukázky a obchodovatelný pouze pro centrální banky

FRN - floating rate note - dluhopis s pohyblivou úrokovou sazbou

V. OPERACE ČNB NA VOLNÉM TRHU A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV

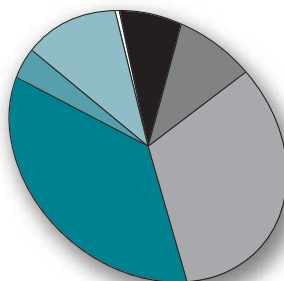
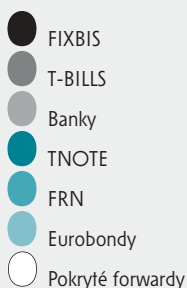
GRAF V. 7

struktura EUR portfolia podle instrumentů k 31.12.2002

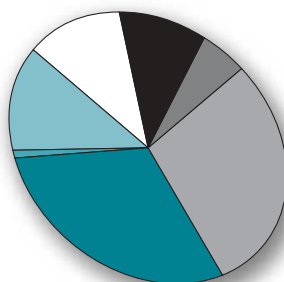
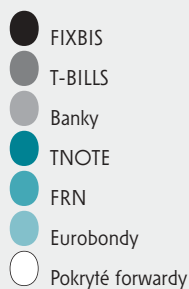
GRAF V. 8

struktura USD portfolia podle instrumentů k 2.1.2002

GRAF V. 9

struktura USD portfolia podle instrumentů k 31.12.2002

Výnos portfolií devizových rezerv je měřen jak absolutně, tak i relativně vůči referenčním portfoliím. Měření výnosu vzhledem k těmto portfoliím vypovídá o tom, jak úspěšně byla tato strategie realizována příslušnými pracovníky ČNB.

Kromě základních portfolií spravovaných přímo ČNB byla součástí devizových rezerv ještě portfolia, která byla spravována externími správci. Tato portfolia podléhala stejným pravidlům pro měření výkonnosti a sloužila k ověření a vyhodnocení některých postupů, které mohou být potenciálně využity i v interní správě devizových rezerv. Objem těchto externě spravovaných portfolií představoval cca 2 % devizových rezerv. Po vyhodnocení výsledků externích správců z hlediska výnosů a splnění cílů, kvůli kterým jim byl mandát svěřen, bylo rozhodnuto spolupráci ukončit ke konci května 2002, po dvou letech trvání mandátu.

V. OPERACE ČNB NA VOLNÉM TRHU A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV

Celkový výnos devizových rezerv v roce 2002 (vážený průměr výnosů jednotlivých portfolií) byl 4,33 %. Výnos EUR portfolia byl 4,56 %, výnos USD portfolia 3,53 %. Relativní výnos (tj. rozdíl mezi výnosem skutečného portfolia a výnosem benchmarku) byl v případě EUR portfolia 0,10 %, což v absolutním vyjádření představuje cca 13,5 mil. EUR a v případě USD portfolia 0,15 %, v absolutním vyjádření 7,1 mil. USD. Přehled těchto anualizovaných výnosů a rovněž výnosy externích portfolií do konce května uvádí tabulka.

TABULKA V. 1

výnosy portfolií, průměrný výnos spravovaných portfolií za rok 2002

	Portfolia vedená v EUR		Multicurrency v USD
	interní	externí	externí
		do 31. 5. 2002	do 31. 5. 2002
Tržní hodnota k 31. 12. 2002	16 148 792 940	111 031 623	110 249 166
Zisk vs. benchmark (bp.)	9,61	5,05	-10,79
Výnos p.a.	4,56%	2,21%	9,58%

	Portfolia vedená v USD		Zlato v USD
	interní	externí	(bez kurzových změn)
		do 31. 5. 2002	
Tržní hodnota k 31. 12. 2002	6 008 999 837	117 491 738	48 174 785
Zisk vs. benchmark (bp.)	14,94	-15,20	
Výnos p.a.	3,46%	3,29%	0,26%

	Portfolia vedená v	Portfolia vedená v	Zlato (vč. kurz. změn)
	EUR	USD	v USD
Součet tržních hodnot portfolií	16 148 792 940	6 008 999 837	48 174 785
Výnos p.a.	4,56%	3,53%	25,81%

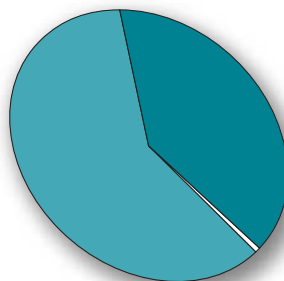
Vážený průměrný výnos portfolií p.a.	4,33%
--------------------------------------	-------

Následující grafy dokumentují kreditní, měnovou a úrokovou alokaci devizových rezerv v průběhu loňského roku:

GRAF V. 10

kreditní alokace devizových rezerv ke konci roku

- Nekolateralizované investice
- Kolateralizované investice
- Vládní a nadnárodní instituce

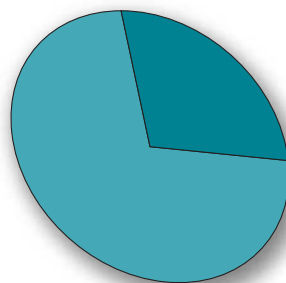

V. OPERACE ČNB NA VOLNÉM TRHU A SPRÁVA DEVIZOVÝCH REZERV

GRAF V. 11

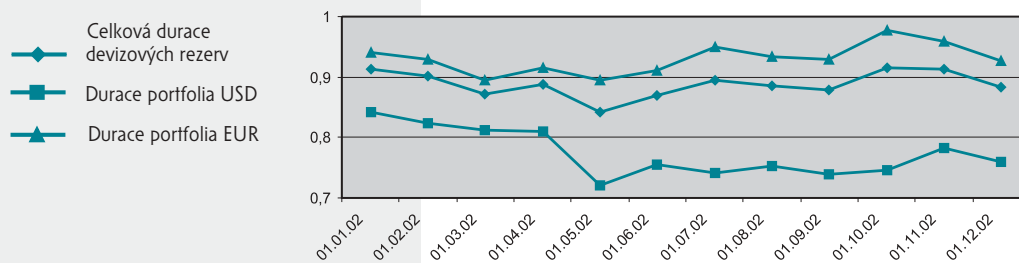
měnová alokace devizových rezerv v % ke konci roku

● USD
● EUR

GRAF V. 12

vývoj durace portfolií v letech

VI. BANKOVNÍ SEKTOR A BANKOVNÍ DOHLED

*Pane, peníze jsou všech věcí mistrem, Polárkou a skutečným kompasem, cestou, smyslem,
moudrostí a silou, základem a spolehlivým vždy přítelem.*

Lope de Vega

Bankovní sektor v roce 2002 pokračoval v další stabilizaci a zlepšování finančních výsledků. Bankovní dohled se soustředil zejména na implementaci nových ustanovení zákona o bankách do praxe, posilování výkonu bankovního dohledu a rozšiřování spolupráce se zahraničními a tuzemskými regulátory finančního trhu.

VI. 1 BANKOVNÍ SEKTOR

K 31. 12. 2002 působilo v České republice 37 bank a poboček zahraničních bank. Jejich počet se ve srovnání s předcházejícím rokem snížil o jednu banku. Samostatně přestala působit pobočka francouzské Societe Generale, jejíž aktivity byly včleněny do Komerční banky. Po skončení nucené správy v květnu 2002 ukončila bankovní činnost v srpnu ložského roku IP banka. V závěru roku zahájila činnost nová banka – Wüstenrot hypotéční banka.

Dokončení privatizace v roce 2001 výrazným způsobem posílilo zastoupení zahraničního kapitálu v bankách působících na území ČR. Ke konci roku 2002 pocházelo 82 % základního kapitálu ze zahraničí, převážně ze zemí Evropské unie. Z celkového objemu bilanční sumy bylo 93,3 % spravováno přímo nebo nepřímo bankami kontrolovanými zahraničními vlastníky.

Mezi rozhodující aktivity bankovního sektoru stále patří poskytování úvěrů, které se k 31. 12. 2002 na celkové bilanční sumě podílely necelými 36 %. Pokles tohoto podílu proti konci předcházejícího roku o jeden bod i absolutní pokles jejich hodnoty byl především důsledkem pokračujícího převodu některých pohledávek z velkých českých bank na Českou konsolidační agenturu (ČKA). Po zohlednění těchto převodů i dalších vlivů jako kurzových rozdílů, odpisů apod. úvěry rostly především ve druhé polovině roku. Banky zvyšují obezřetnost při poskytování úvěrů, což se odráží i ve skutečnosti, že k výraznému růstu dochází především u úvěrů fyzickým osobám ve formě spotřebitelských a hypotéčních úvěrů, které jsou obecně považovány za méně rizikové. Druhý nejvyšší objem aktiv je alokovan v rychle likvidních aktivech, tj. především ve státních cenných papírech, na účtech centrální banky, v pokladničních poukázkách ČNB. Rychle likvidní aktiva k 31. 12. 2002 dosáhla 814,1 mld. Kč, tj. 32,4 % z celkového objemu bilanční sumy. Ve srovnání s předcházejícím rokem došlo k významnějšímu snížení objemu finančních prostředků uložených u jiných bank, a to o necelých 30 % na 398,1 mld. Kč. Investice bank do cenných papírů s výjimkou státních cenných papírů představovaly na konci minulého roku 200,0 mld. Kč, tj. 8,0 % z celkového objemu bilanční sumy.

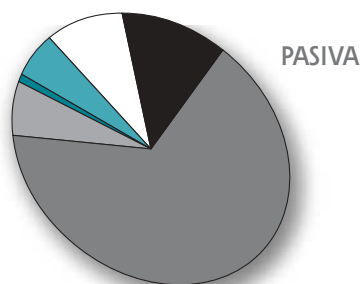
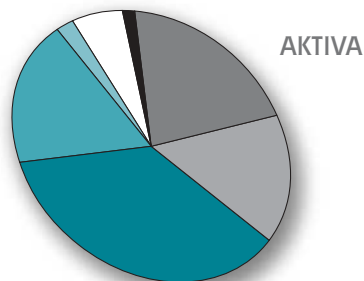
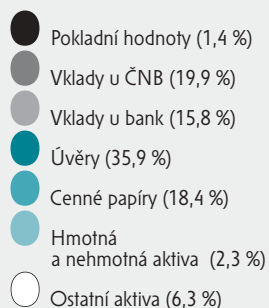
Základním zdrojem pro krytí aktivních obchodů bank jsou vklady nebankovních klientů, které k 31. 12. 2002 dosáhly 1 624,3 mld. Kč, tj. o 7,2 % více než na konci předcházejícího roku. Rozhodující podíl na růstu těchto vkladů však měly především vklady vládních institucí vč. ČKA, které téměř zdvojnásobily svůj objem. Vklady ostatních klientů, které tvoří 90 % celkových primárních vkladů, se zvýšily o 2,4 %. Významný pokles zaznamenaly v roce 2002 vklady od ostatních bank, které se snížily o 17,8 % na 301,8 mld. Kč. Tento pokles souvisí s nižší potřebou bank doplňovat zdroje při relativním přebytku primárních vkladů, pro které je obtížné nalézt odpovídající umístění v rizikově akceptovatelných obchodních aktivitách. Zanedbatelným zdrojem stále zůstávají emise dluhových cenných papírů, které činily ke konci roku 2002 pouze 6,4 % celkové bilanční sumy.

VI. BANKOVNÍ SEKTOR A BANKOVNÍ DOHLED

GRAF VI. 1

struktura aktiv a pasiv

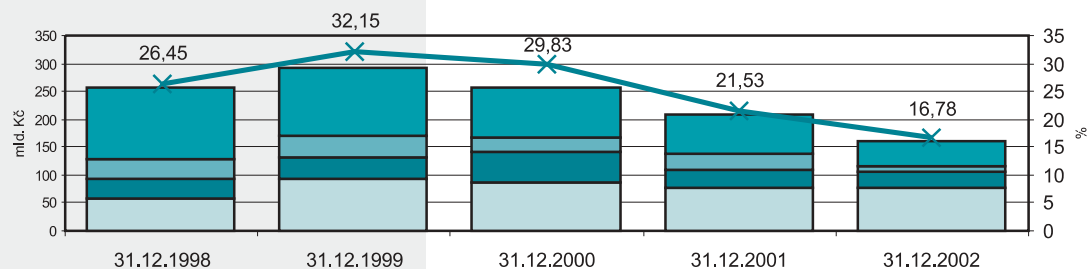

Stále se zvyšující důraz bank na řízení jednotlivých rizik bankovního podnikání se projevuje ve zlepšení řady ukazatelů charakterizujících jejich finanční zdraví a hospodářské výsledky.

Positivní vývoj se ukazuje především v oblasti kvality úvěrového portfolia. Celkový objem klasifikovaných úvěrů se proti konci roku 2001 snížil o 24,1 % na 159,2 mld. Kč. I když rozhodujícím faktorem tohoto poklesu byl převod pohledávek na Českou konsolidační agenturu, začíná se postupně projevovat i vyšší obezřetnost bank při poskytování úvěrů v posledních letech.

GRAF VI. 2

struktura klasifikovaných úvěrů

VI. BANKOVNÍ SEKTOR A BANKOVNÍ DOHLED

Očištění portfolií především velkých bank se rovněž pozitivně promítlo do struktury klasifikovaných úvěrů. Ke konci roku 2002 představovaly sledované úvěry téměř polovinu všech klasifikovaných úvěrů. Tento typ úvěrů se ve většině zemí nepovažuje za rizikový a není zařazován do tzv. ohrožených úvěrů (non-performing loans). Objem ohrožených úvěrů, tj. nestandardních, pochybných a ztrátových, k 31. 12. 2002 dosáhl 83,5 mld. Kč, tj. pouze 8,8 % z celkového objemu poskytnutých úvěrů.

Díky vysokému podílu sledovaných úvěrů dosáhla vážená klasifikace, která je vyjádřením rizikové části úvěrového portfolia, ke konci roku 2002 pouze 58 mld. Kč. Objem opravných položek a rezerv ve výši 62,3 mld. Kč tak plně pokrýval potenciální ztráty z úvěrového portfolia i bez využití zajištění.

Příznivá situace byla v loňském roce z hlediska likviditního rizika. Přebytek zdrojů při nedostatku kvalitních možností jejich alokace vedl k již zmíněnému ukládání volných prostředků do formy rychle likvidních aktiv. Pozitivní je i krátkodobá struktura aktiv a pasiv podle zbytkové doby splatnosti. Kumulativní netto rozvahová a podrozvahová pozice do tří měsíců při zohlednění stálosti netermínovaných vkladů ke konci roku 2002 činila pouze 0,9 % z celkového objemu bilanční sumy. Méně příznivá je však dlouhodobá likvidita, kde je negativní vývoj ovlivněn tendencí zvyšování objemu dlouhodobých úvěrů při současném trendu umísťování vkladů na netermínované účty.

Měnové riziko limitují banky především tlakem na udržování vyrovnané devizové pozice. K 31. 12. 2002 vykázaly banky krátkou devizovou pozici v rozsahu 2,5 % z celkové bilanční sumy. Pozitivně zde působí i poměrně nízké zastoupení devizových aktivit v bilancích bank. Podíl devizových aktiv na celkových aktivech dosáhl v loňském roce 17,3 % a podíl devizových pasiv na celkových pasivech 16,6 %. V obou případech došlo k poklesu podílu o 5,1, resp. 2,6 bodu.

Operace s nerezidenty, které mohou generovat riziko země, dosahují v celkových aktivitách bankovního sektoru vyšších podílů u aktivních operací (19,5 % z celkové bilanční sumy), u pasivních operací pak pouze 12,0 %. Většina operací s nerezidenty je orientována na země Evropské unie především v případě mezibankovních vztahů a na země bývalého východního bloku - zejména Slovensko - co se týče klientských vztahů.

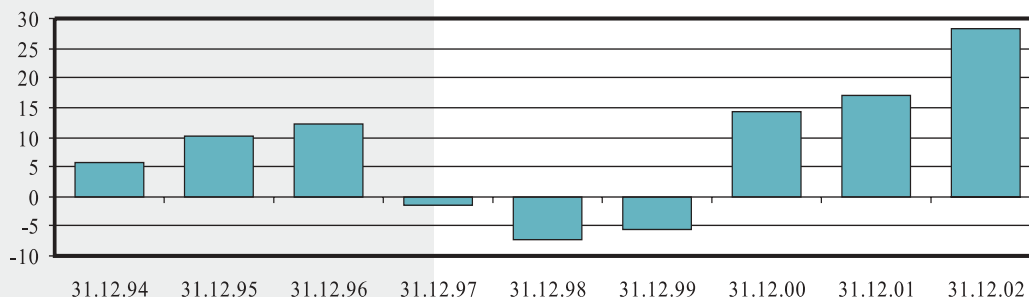
V roce 2002 došlo zejména koncem roku k poklesu objemu derivátových operací především v důsledku nižší aktivity poboček zahraničních bank a některých zahraničních bank. Celkový objem derivátových operací v hodnotě podkladových nástrojů dosáhl 3 057,7 mld. Kč, což bylo o 12,4 % méně než v předcházejícím roce. Banky se orientují výhradně na operace s měnovými a úrokovými nástroji, přičemž v roce 2002 se zvýšilo především zastoupení operací s úrokovými nástroji o 16,5 bodu na 65,8 % při současném poklesu operací s měnovými nástroji o 16,8 bodu na 33,6 %.

V roce 2002 dosáhly banky čistý zisk ve výši 28,4 mld. Kč, což bylo o téměř 70 % více než v předcházejícím roce. Zisk z bankovní činnosti se zvýšil o 3,4 mld. Kč na 92,8 mld. Kč v důsledku zvýšení neúrokového zisku při současném mírném poklesu úrokového zisku. Podstatný byl především nárůst zisku z poplatků a provizí o 2,8 mld. Kč na 23,8 mld. Kč. Důvodem stagnace úrokového zisku je kromě mírného snížení úrokového rozpětí i nevyrovnaná struktura aktiv a pasiv z hlediska výnosovosti a nákladovosti. Pozitivně přispěl k dosažení čistého zisku vývoj správních nákladů, které se proti předcházejícímu roku snížily o 0,1 %. Začíná se zde projevovat výrazné snižování počtu pracovníků a poboček z minulých let především ve velkých bankách, kde došlo k absolutnímu poklesu správních nákladů a zejména nákladů na zaměstnance. Rozhodující pro růst čistého zisku byla nižší tvorba rezerv a opravných položek související se zlepšující se kvalitou úvěrového portfolia a převodem pohledávek na ČKA, který umožnil rozpuštění části již vytvořených opravných položek.

GRAF VI. 3

čistý zisk (v mld. Kč)
(banky s licencí k 31. 12. 2002)

Kapitálová příměrenost k 31. 12. 2002 dosáhla 14,2 %, což bylo zhruba o 1,2 bodu méně než na konci roku 2001. Důvodem byl především vyšší růst kapitálových požadavků ve srovnání s pouze minimálním růstem kapitálu. Zvyšovaly se především kapitálové požadavky k bankovnímu portfoliu, kapitálové požadavky k obchodnímu portfoliu zůstaly na zhruba stejné úrovni a tvořily pouze zhruba 7 % celkových kapitálových požadavků

VI.2 ČINNOST BANKOVNÍHO DOHLEDU

Činnost bankovního dohledu České národní banky se v roce 2002 odvíjela od schválené střednědobé koncepce na léta 2002 až 2004. Základním koncepčním záměrem v oblasti bankovního dohledu je vytvoření komplexního regulatorního rámce pro banky a konsolidační celky, ve kterých jsou banky členem, jenž je povede k obezřetnému podnikání a zároveň neomezí zdravou soutěž. Tento rámec musí být jasný a srozumitelný, musí splňovat kritéria a principy regulace platící ve vyspělém světě a být dobrým základem pro vlastní výkon bankovního dohledu.

Rok 2002 byl v zásadě posledním rokem k dokončení harmonizace legislativní základny bankovního podnikání se současně platným právem Evropské unie. Podstatným krokem v této oblasti byla tzv. harmonizační novela zákona o bankách, která nabyla účinnosti 1. května 2002. Cílem této novely bylo dosažení plné kompatibility s právem Evropského společenství a dalšími mezinárodními standardy bankovní regulace.

Mezi hlavní oblasti, které tato novela nově upravila, patří:

- zpřísnění a zprůhlednění licenčního řízení a řízení o udělení předchozího souhlasu k nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti na bance,
- rozšíření konsolidovaného dohledu, který byl prozatím uplatňován pouze na finanční skupiny, v jejichž čele stála banka, na finanční skupiny řízené finanční holdingovou společností a smíšenou holdingovou společností,
- nové vymezení vztahů bankovního dohledu a externích auditorů,
- umožnění provádění dohlídek na místě v pobočkách zahraničních bank a dceřiných společnostech zahraničních bank domácímu bankovnímu dohledu,
- zavedení jednotné bankovní licence pro pobočky zahraničních bank, které umožní jejich zřizování na území České republiky bez licenčního řízení; toto ustanovení nabude účinnosti ke dni, kdy vstoupí v platnost smlouva o přistoupení ČR k EU,
- umožnění provozování Centrálního registru úvěrů Českou národní bankou aj.

Novela zákona o bankách spolu s novými poznatky a potřebami bankovního dohledu ČNB si vyžádala rozsáhlé změny v platných pravidlech obezřetného podnikání bank, která jsou vydávána formou vyhlášek a opatření ČNB. V roce 2002 tak byly vydány 3 nové vyhlášky, 6 opatření a 9 úředních sdělení, které upravovaly následující oblasti:

VI. BANKOVNÍ SEKTOR A BANKOVNÍ DOHLED

- změny v požadavcích na licencování a vstup nových investorů do bank,
- dohled na konsolidovaném základě nad bankovními skupinami a skupinami vedenými finančními nebo smíšenými holdingy, zejména stanovením pravidel obezřetného podnikání pro regulované konsolidační celky, tj. především rozšíření kapitálové přiměřenosti o sledování tržního rizika, informační povinnosti členů konsolidačních celků apod.,
- soulad propočtu pravidel obezřetného podnikání na konsolidovaném a individuálním základě,
- posuzování kvality pohledávek s cílem přiblížení systému klasifikace pohledávek podle jejich rizikovosti a tvorby opravných položek k těmto pohledávkám mezinárodní praxi, zejména formou definování ohrožených pohledávek, upřesnění možností zohlednění zajištění pohledávek, tvorby opravných položek apod.,
- stanovení minimálních požadavků pro řízení úvěrového rizika a tržního rizika a na ověření vnitřního řídicího a kontrolního systému banky vč. systému řízení rizik,
- obsah a strukturu informací zveřejňovaných bankami v návaznosti na změny vyhlášky MF k účetním závěrkám,
- obsah a využívání Centrálního registru úvěrů provozovaného ČNB.

Úřední sdělení, jejichž cílem je detailnější výklad některých ustanovení základních právních předpisů, resp. stanovení postupu k jejich naplnění, se týkala především posuzování způsobilosti osob navrhovaných do vedení banky, doporučených standardů bankovního podnikání a řízení rizik, ovládacích smluv, postupu při zveřejňování údajů apod.

Přehled všech platných vyhlášek a opatření je uveden na webových stránkách ČNB (www.cnb.cz/leg_bd.php).

Výkon bankovního dohledu

Vlastní výkon bankovního dohledu se stále více orientuje na posuzování systémů řízení jednotlivých rizik v bankách, čemuž byla přizpůsobena rovněž organizační struktura, zejména v oblasti dohledu na místě. S účinností od 1. ledna 2002 byly vytvořeny referáty, specializované na kontrolu kreditních rizik, vnitřního řídicího a kontrolního systému, tržních rizik a informačních systémů bank. Toto uspořádání vytvořilo lepší předpoklady pro hlubší specializaci inspektorů bankovního dohledu a pro zahájení dohledu v oblasti informačních systémů bank.

V průběhu roku 2002 byly provedeny kontroly v deseti bankách, z toho jedna jako komplexní a devět dílčích, zaměřených na vybrané oblasti rizik podstupovaných bankami. V rámci dohledu na dálku jsou pravidelně monitorovány všechny banky na základě informací dostupných z rozsáhlého systému výkazů a hlášení, které jsou zpracovávány do standardních výstupů zahrnujících pravidelnou čtvrtletní komplexní analýzu banky, systému varovných informací negativního vývoje na bázi měsíčních změn vybraných ukazatelů, čtvrtletního ratingu bank apod. Pro získání dodatečných informací pro výkon dohledu bylo v roce 2002 uskutečněno 56 informačních návštěv ve 25 bankách a pobočkách zahraničních bank. Na základě zjištění dohledu na dálku a s využitím výsledků kontrol na místě byla uložena opatření k nápravě celkem 13 bankám, stavebním spořitelnám a pobočkám zahraničních bank. Tato opatření spočívala zejména v požadavku na odstranění nedostatků v činnosti bank se stanovenými termíny k jejich nápravě.

V oblasti licenční a povolovací vydal bankovní dohled v roce 2002 celkem 17 správních rozhodnutí, která kromě poskytnutí nové bankovní licence zejména zahrnovala nabytí majetkového podílu na bankách. Mimo správní řízení bylo vydáno 126 rozhodnutí, která obsahovala zejména schválení externích auditorů bank a vymezení rozsahu požadavků na ověření řídicího a kontrolního systému bank, schválení struktury akcionářů před valnými hromadami, souhlasy se započítáváním podřízeného dluhu do kapitálu banky, schválení konsolidačních celků bank a stanoviska k návrhům změn všeobecných obchodních podmínek v případě stavebních spořitelen. Vyjádření bankovního dohledu k osobám navrhovaným do vedoucích funkcí v bankách bylo vydáno ve 35 případech.

Nová basilejská kapitálová dohoda

Jako reakci na rychlý vývoj finančních trhů a s cílem zvýšit bezpečnost a stabilitu finančních systémů, posílit konkurenční rovnost mezi bankami a umožnit používání komplexnějších přístupů řízení rizik pro regulatorní účely vypracoval Basilejský výbor pro bankovní dohled při BIS v roce 1999 návrh nových pravidel pro stanovení potřebné minimální výše kapitálu - tzv. New Basel Capital Accord (NBCA - Nová basilejská kapitálová dohoda).

V souvislosti s NBCA se bankovní dohled ČNB musí připravit na zásadní změnu v regulaci bankovního sektoru, vypracovat co nejobjektivnější postupy, zapracovat je do zákonných či podzákonných norem a následně aplikovat v praxi. Je také nezbytné dosáhnout jednotného chápání pravidel a požadavků stanovených v NBCA a zajistit dostatečnou transparentnost postupů, zejména tam, kde bude mít bankovní dohled možnost individuálního přístupu k bankám (např. při posuzování rizikového profilu a stanovování individuální kapitálové přiměřenosti).

Banky zároveň musejí mít možnost přizpůsobit se postupům regulátora, a to s dostatečným předstihem. Proto je jak ve fázi přípravy, tak ve fázi zavedení pravidel NBCA velmi důležitá spolupráce s Českou bankovní asociací, s jednotlivými bankami a Komorou auditorů ČR, která se bude odehrávat na bázi společného projektu finančního sektoru ČR, který by měl napomoci vytvořit efektivně fungující komunikační platformu a zapojit zúčastněné strany do řešení úkolů vyplývajících z implementace NBCA. Realizace společného projektu byla zahájena v září 2002. Každá ze zúčastněných institucí je zastoupena v pracovních skupinách, pro které jsou specifikovány úkoly a konkretizována náplň a formy spolupráce při jejich plnění.

Postup prací a přístup ČNB k implementaci NBCA je pravidelně zveřejňován na webové stránce ČNB (www.cnb.cz/bd_nbca_struktura.php)

Mezinárodní spolupráce

Zapojení bankovního dohledu do mezinárodní spolupráce se odehrává na několika úrovních. Jde především o aktivní spolupráci s dohledy v zemích, jejichž banky provozují své aktivity i v České republice, spolupráci s partnerskými bankovními dohledy při řešení metodických otázek regulace bankovního podnikání a zapojení do přípravy nových regulatorních opatření v rámci pracovních skupin Basilejského výboru pro bankovní dohled při BIS, začínající zapojení do evropských struktur s blížícím se přistoupením ČR k EU a spolupráci v rámci skupiny zemí střední a východní Evropy.

Nová orientace na dohled na konsolidované bázi přímo vyžaduje zintenzivnění spolupráce mezi všemi regulátory na národní a mezinárodní úrovni v návaznosti na strukturu jednotlivých konsolidačních celků. Spolupráce se zahraničními regulátory se odvíjí na základě dvoustranných smluv (memoranda of understanding). První z nich bylo podepsáno se Slovenskou republikou v roce 1999, v roce 2002 bylo toto memorandum novelizováno tak, aby lépe odpovídalo požadavkům zejména dohledu na konsolidovaném základě. V roce 2002, resp. na počátku roku 2003 byla dále podepsána memoranda of understanding s regulatorními orgány v Rakousku, Německu, Francii a USA. Připravována jsou s Belgií, Nizozemím a Itálií.

Ve vztahu k orgánům Evropské unie se kontakty v uplynulém období soustřeďovaly především na harmonizaci regulatorních pravidel a výkonu bankovního dohledu se standardy a direktivami ES. V letošním roce lze očekávat výrazné zintenzivnění spolupráce na kvalitativně odlišné úrovni. Podepsáním přístupových dokumentů se ČNB stane pozorovatelem v řadě evropských komisí, výborů a pracovních skupin, kde se bude moci postupně zapojovat do jejich práce.

VI. BANKOVNÍ SEKTOR A BANKOVNÍ DOHLED

Dohoda o spolupráci s MF a KCP

Rostoucí propojenost finančních institucí v rámci finančních skupin zvyšuje nároky na spolupráci všech regulátorů. V České republice je za dohled nad bankami zodpovědná ČNB, pojišťovny a penzijní fondy jsou dohlíženy ministerstvem financí, Komise pro cenné papíry reguluje obchodníky s cennými papíry. Tyto tři rozhodující instituce podepsaly již v roce 1998 trojstrannou smlouvu o vzájemné spolupráci. S cílem posílit spolupráci v oblasti konsolidovaného dohledu byla 28. 2. 2003 podepsána dohoda nová.

Stále se zlepšuje i spolupráce s profesními organizacemi v oblasti bankovníctví, tj. zejména s Českou bankovní asociací a Komorou auditorů ČR. Rozhodující v poslední době je zejména spolupráce v oblasti příprav a implementace Nové basilejské kapitálové dohody. Kromě toho se Česká bankovní asociace stává prostředníkem mezi bankovní komunitou a bankovním dohledem ČNB při přípravě regulačních pravidel.

Centrální registr úvěrů

K 1. 11. 2002 zahájil činnost Centrální registr úvěrů (CRÚ), jehož provozovatelem je Česká národní banka. Projekt Centrálního registru úvěrů podnikatelských subjektů vznikl v roce 2000 jako společná iniciativa České národní banky a České bankovní asociace. Realizace se i přes logistickou náročnost projektu podařila během 2 let. CRÚ umožní komerčním bankám působícím na českém trhu rychlou výměnu informací o úvěrovém zatížení jednotlivých dlužníků a kvalitě splácení jejich pohledávek. Přispěje tak ke kvalitnějšímu a efektivnějšímu řízení úvěrového rizika v bankovním sektoru ČR.

Vybrané aktivity bankovního sektoru				
banky s licencí k 31. 12. 2002				
vč. poboček bank v zahraničí	v mil. Kč			
	1999	2000	2001	2002
Aktiva celkem	2 110 768	2 255 259	2 500 308	2 514 370
z toho:				
pohledávky za emisními bankami	270 439	285 784	319 218	500 323
pohledávky za ostatními bankami	564 699	564 644	561 270	398 109
pohledávky za nebankovními klienty	808 144	808 605	921 786	904 014
cenné papíry	292 047	418 991	477 837	462 031
Pasiva celkem	2 110 768	2 255 259	2 500 308	2 514 370
z toho:				
závazky vůči emisním bankám	5 449	5 542	4 717	2 773
závazky vůči ostatním bankám	369 578	356 156	367 130	301 812
závazky vůči klientům	1 238 915	1 309 968	1 514 557	1 624 276
závazky z dluhových cenných papírů	206 992	271 785	269 590	167 485
základní kapitál	83 714	73 228	72 492	73 466
Podrozvahová aktiva celkem	2 049 524	2 689 453	3 872 744	3 638 630
z toho:				
poskytnuté přísliby, záruky, akreditivy apod.	280 126	381 382	310 126	495 073
pohledávky z derivátových operací	1 729 689	2 198 714	3 489 272	3 057 940

V tištěné verzi Výroční zprávy došlo v položkách „pohledávky za emisními bankami“ a „poskytnuté přísliby, záruky, akreditivy apod.“ ke zveřejnění chybných čísel, která jsou ve výše uvedené tabulce již opravena. Za toto nedopatření se omlouváme.

VI. BANKOVNÍ SEKTOR A BANKOVNÍ DOHLED

Hospodářské výsledky bankovního sektoru				
banky s licencí k 31. 12. 2002				
vč. poboček bank v zahraničí				
	1999	2000	2001	2002
Zisk z finanční činnosti v mil. Kč	87 370	77 272	89 447	92 837
Zisk z bankovní činnosti k průměrným aktivům v %	4,15	3,59	3,77	3,73
Čistý zisk (+) resp. ztráta (-) v mil. Kč	-5 572	14 385	16 951	28 376
Čistý zisk k průměrným aktivům v %	-0,26	0,67	0,72	1,14
Čistý zisk ke kapitálu (Tier 1) v %	-4,32	13,08	14,41	22,27
Výnosovost úvěrů v %	7,76	6,35	6,23	4,89
Nákladovost vkladů v %	5,34	4,08	3,87	2,79
Úrokové rozpětí v %	2,43	2,26	2,37	2,10
Správní náklady k průměrným aktivům v %	2,02	1,94	2,02	1,93

Vybrané ukazatele obezřetného podnikání bankovního sektoru				
banky s licencí k 31. 12. 2002				
vč. poboček bank v zahraničí				
	1999	2000	2001	2002
Kapitálová přiměřenost v % ¹⁾	13,59	14,87	15,38	14,20
Klasifikované úvěry celkem v mil. Kč ²⁾	291 061	257 762	209 866	159 245
Podíl klasifikovaných úvěrů na úvěrech celkem v %	32,15	29,83	21,53	16,78
Podíl ohrožených úvěrů na úvěrech celkem v % ³⁾	21,97	19,90	13,73	8,79
Podíl vážené klasifikace na úvěrech celkem v %	16,88	13,73	9,95	6,10
Krytí vážené klasifikace rezervami a opravnými položkami v %	67,91	65,00	81,66	107,50
Rychle likvidní aktiva k aktivům celkem v % ⁴⁾	19,49	19,45	20,76	32,38

1) bez poboček zahraničních bank

2) klasifikované úvěry poskytnuté klientům,
správním orgánům a bankám

3) nestandardní, pochybné a ztrátové úvěry

4) pokladní hodnoty, běžné účty u jiných bank,
termínované vklady u bank do 24 hodin,
vklady a úvěry u České národní banky,
státní bezkupónové a kupónové dluhopisy
a poukázky ČNB

VII. EKONOMICKÝ VÝZKUM

Žádná pevnost není tak silná, aby nemohla být dobyta penězi.

Marcus Tullius Cicero

VII. EKONOMICKÝ VÝZKUM

Organizačním útvarem odpovědným za koncepci a organizaci ekonomického výzkumu v ČNB je samostatný odbor ekonomického výzkumu (SOEV). Hlavním cílem výzkumné činnosti je přispívat k naplnění dlouhodobých strategických cílů ČNB a napomáhat dosažení evropské úrovně analytické a predikční činnosti jednotlivých odborných útvarů. Z toho vyplývá organizační i obsahová podoba ekonomického výzkumu, která spočívá v jeho zaměření na předem vytypované strategické priority a jejich naplňování pomocí jednotlivých projektů.

Priority ekonomického výzkumu:

- konvergence do evropských struktur
- měnová politika, fiskální politika a finanční stabilita
- makroekonomické modelování a finanční sektor
- reálná ekonomika
- speciální studie

Ve všech etapách, tj. od formulace výzkumných priorit, až po vyhodnocení jednotlivých výzkumných projektů, oslovuje SOEV členy bankovní rady ČNB, spolupracuje s Výborem pro ekonomický výzkum a rovněž s odbornými sekcemi ČNB.

Zvláštní postavení má mezinárodní Výbor pro ekonomický výzkum, který je poradním orgánem bankovní rady pro otázky koncepce a hodnocení ekonomického výzkumu v ČNB. Tomuto výboru předsedá guvernér a jeho členy jsou vedle zaměstnanců SOEV a ředitelů odborných sekcí také přizvaní odborníci ze zahraničních centrálních bank (Bank of England, Bank of Finland) a mezinárodních institucí (International Monetary Fund, World Trade Organization). Výbor se schází zpravidla dvakrát ročně, aby posoudil program ekonomického výzkumu na příští období, resp. vyhodnotil přínos již ukončených projektů. Na zasedání výboru zpravidla navazuje jednání bankovní rady ČNB, kterému přísluší konečné posouzení a zhodnocení výzkumných aktivit.

Návrhy výzkumných projektů, předkládané pracovníky SOEV a odborných sekcí ČNB, ale i domácími a zahraničními experty mimo ČNB, procházejí třístupňovým procesem hodnocení: na úrovni SOEV, mezinárodního poradního orgánu (Výboru pro ekonomický výzkum) a konečně bankovní rady ČNB. Účelem tohoto procesu není jen posoudit odbornou úroveň předkládaných projektů, ale i soulad předkládaných výzkumných projektů s deklarovanými strategickými prioritami ekonomického výzkumu v ČNB. Pro hodnocení je podstatný přínos pro analytickou a predikční činnost v odborných sekcích ČNB, stejně jako při strategickém rozhodování vedení ČNB.

V procesu zpracování vybraných projektů spolupracují řešitelé se SOEV prostřednictvím koordinátora dané oblasti ekonomického výzkumu. Výsledky takto koncipovaného výzkumu se konkrétně naplňují v podobě oponentovaných výzkumných prací. Oponentní řízení jsou zpravidla veřejná, přičemž mezi členy oponentní komise jsou experti ČNB a jeden domácí a jeden zahraniční odborník, kteří nejsou zaměstnanci ČNB.

Úspěšně obhájené projekty jsou publikovány v ediční řadě „CNB Working Papers Series“ a některé, jejichž obsah těsněji souvisí s interními rozhodovacími procesy, v „CNB Internal Research and Policy Notes“. Z Programu ekonomického výzkumu na rok 2002 byly k březnu 2003 publikovány (resp. připraveny k publikaci) následující výzkumné práce:

Výzkumné publikace z programu 2001-2002

- Monetary policy and the term spread in a macro model of a small open economy (Viktor Kotlán)
- Estimating market probabilities of future interest rate changes (Martin Hlušek)
- Microfoundations of the wage inflation in the Czech Republic (Kamil Galuščák, Daniel Münich)
- Estimates of fundamental real exchange rates for the five EU pre-accession countries (Kateřina Šmídková, Ray Barrell and Dawn Holland)

- Sectoral productivity and real exchange rate appreciation. Much ado about nothing? (Vladislav Flek, Lenka Marková and Jiří Podpiera)
- Price convergence to the EU: what do the 1999 ICP data tell us? (Martin Čihák, Tomáš Holub)
- Determining factors of the Czech foreign trade balance: structural issues in trade creation (Vladimír Benáček, Ladislav Prokop and Jan Á. Víšek)
- Components of the Czech koruna risk premium in a multiple dealer FX market (Alexis Derviz)
- FOREX microstructure, invisible price determinants, and the central bank understanding of the exchange rate formation (Alexis Derviz)
- Second-round effects of supply-side shocks on inflation in a dynamic structural model of the Czech economy (Tibor Hlédik)

Vedle formulace priorit a organizace ekonomického výzkumu v užším smyslu zajišťuje SOEV i celou řadu souvisejících činností. Jako příklad lze uvést spolupráci s předními mezinárodními výzkumnými institucemi (Centre for Economic Policy Research, European Economic Association), stejně jako komunikaci s ostatními centrálními bankami. Klíčovou aktivitou je však v tomto ohledu pořádání mezinárodních konferencí a přednášek předních světových ekonomů ve spolupráci s domácími institucemi jako je Česká společnost ekonomická nebo Vysoká škola ekonomická.

Přednášky organizované SOEV v roce 2002:

- David Begg: "European integration"
- Mario Nuti: "Costs and benefits of euroisation in Central Eastern Europe"
- Frederic Mishkin: "Inflation targeting: international experience"
- Willem Buiter: "Accession countries meet Maastricht criteria"

SOEV rovněž klade velký důraz na zprostředkování výstupů výzkumné činnosti ČNB odborné veřejnosti prostřednictvím webových stránek ČNB, kde lze nalézt podrobněji formulované priority ekonomického výzkumu SOEV pro roky 2003-2004 a také všechny obhájené výzkumné studie.

VIII. PENĚŽNÍ OBĚH, BANKOVKY A MINCE

Peníze jsou ražená svoboda.

F. M. Dostojevskij

Hotovostní peněžní oběh a struktura oběživa

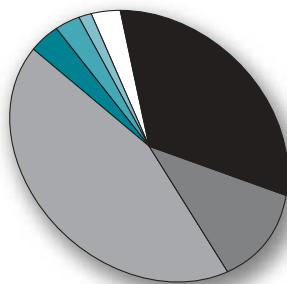
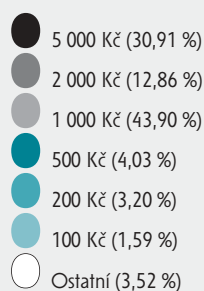
V roce 2002 došlo ve srovnání s rokem 2001 k urychlení dynamiky růstu oběživa. K 31.12.2002 dosáhla jeho výše 225,5 mld. Kč, což je o 17,9 mld. Kč více než na konci roku 2001. Nárůst oběživa za rok 2001 vyjádřený v procentech činil 5,3 %, v roce 2002 to bylo 8,6 %. Důvody zrychlené dynamiky nelze přesně specifikovat, neboť konkrétní přímou závislost na některém z mnoha možných vlivů nelze jednoznačně stanovit ani pomocí dlouhodobých statistických údajů. Mezi nejvýznamnější příčiny patří pokles úrokových sazeb v bankách, což spolu s růstem poplatků za některé služby může negativně ovlivnit rozhodování potenciálních klientů. Dalším důvodem nárůstu oběživa může být větší počet bankomatů, zvýšení poplatků za používání bankomatů, které vede k vyšším jednorázovým výběrům hotovostí, a změna struktury hodnot vyplácených bankomaty. Některé peněžní ústavy v průběhu roku 2002 zavedly v bankomatech jako nejvyšší nominální hodnotu bankovku v hodnotě 2000 Kč místo dřívější 1000 Kč.

○ zvýšené tezauraci hotovostí obyvatelstvem svědčí i mírná změna struktury oběživa. Zatímco podíl bankovek nejvyšších nominálních hodnot 2000 Kč a 5000 Kč představoval ke konci roku 2001 v kusové skladbě oběživa 9,22 %, na konci roku 2002 to bylo 11,03 %. Hodnotově pak podíl těchto dvou hodnot nejčastěji používaných k tezauraci vzrostl z 39,34 % na 43,77 %. Podíl bankovek v hodnotě 1000 Kč na celkovém oběživu poklesl ze 47,41 % na 43,90 %. Množství bankovek v oběhu vzrostlo o pouhých 2,6 %, zatímco množství mincí v oběhu vzrostlo o 6,0 %.

Nejvyšší nárůst počtu kusů v oběhu, a to o 11,6 %, byl zaznamenán u mincí v hodnotě 10 haléřů. Neúměrně vysoká emise mincí této hodnoty, která v letních měsících dosahovala až 500 tisíc kusů denně, a skutečnost, že se mince v hodnotách 10 haléřů a 20 haléřů nevracely z oběhu, vedly k tomu, že ČNB v závěru roku 2002 rozeslala do meziresortního připomínkového řízení návrh vyhlášky o ukončení platnosti mincí těchto dvou hodnot. Jejich platnost bude ukončena k 31. 10. 2003 a jejich výměna v pobočkách ČNB bude možná až do 31.10.2009.

GRAF VIII. 1

struktura oběživa v Kč

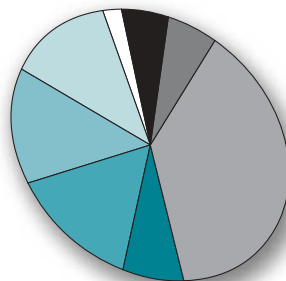

VIII. PENĚŽNÍ OBĚH, BANKOVKY A MINCE

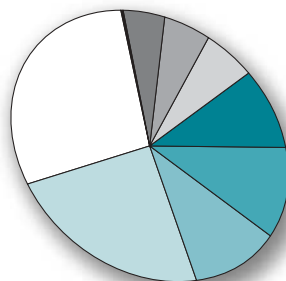
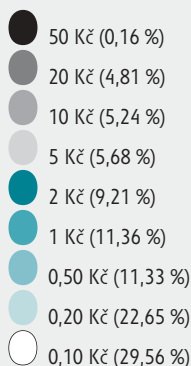
GRAF VIII. 2

struktura bankovek v oběhu v kusech

GRAF VIII. 3

struktura mincí v oběhu v kusech

Emisní operace a zpracování peněz

Pobočky ČNB v roce 2002 přijaly z oběhu 671,9 mil. kusů bankovek, což je o 5,3 % více než v roce 2001. Vydaly 680,5 mil. kusů bankovek, tj. o 1,4 % více než v roce předcházejícím. Mincí bylo v roce přijato 444,6 mil. kusů a vydáno 584,7 mil. kusů. V roce 2002 bylo zničeno 76,5 mil. kusů bankovek nevhodných pro další oběh. V průběhu roku byla v pobočce ČNB v Brně uvedena do provozu automatická linka na zpracování (počítání, třídění a balení) mincí s výkonem až 500 000 kusů mincí denně. V závěru roku 2002 pak byly ostatní pobočky ČNB vybaveny zařízeními na třídění mincí LCC20 umožňujícími kontrolu pravosti a platnosti mincí a posouzení jejich vhodnosti pro další oběh na elektromagnetickém i optickém principu.

Emisní činnost

V roce 2002 byly emitovány čtyři pamětní stříbrné dvousetkoruny a dvě zlaté mince z cyklu „Deset století architektury“. Dne 2. ledna byla do oběhu vydána pamětní stříbrná mince k 750. výročí úmrtí sv. Zdislavy z Lemberka, 20. února dvousetkoruna ke 100. výročí úmrtí českého lékaře, cestovatele a etnografa Emila Holuba, 24. dubna mince k 550. výročí ustanovení Jiřího z Poděbrad zemským správcem a 6. listopadu dvousetkoruna ke 150. výročí narození českého malíře Mikoláše Alše. Všechny mince byly raženy v obvyklých parametrech, v běžném i zvláštním provedení, které se kromě povrchové úpravy liší i hranou. Mince v běžném provedení mají hranu vroubkovanou, na hraně mincí ve zvláštním provedení

VIII. PENĚŽNÍ OBĚH, BANKOVKY A MINCE

je nápis s názvem emitenta, ryzostí kovu a hmotností mince. V rámci cyklu zlatých mincí byla 20. března vydána do oběhu mince „Pozdní gotika – kamenná kašna v Kutné Hoře“ a 25. září mince „Renesance – zámek v Litomyšli“. Nové vzory oběžných mincí ani bankovek v roce 2002 emitovány nebyly.

Padělky

V roce 2002 bylo na území České republiky zjištěno 4010 padělků českých bankovek. V porovnání s předcházejícím rokem to znamená nejen nárůst jejich celkového počtu o 511, ale i nárůst počtu padělků zadržovaných v oběhu zhruba o stejné množství. Snížil se podíl padělků nejvyšších hodnot na celkovém množství, naopak vzrostl počet padělků bankovek v hodnotě 500 Kč. Mezi padělky této hodnoty byly nově zjištěny padělky hodnocené jako nebezpečné. I když poměr padělků bankovek k počtu bankovek v oběhu je velmi nízký, nelze trend výskytu padělků a zejména jejich zlepšující se kvalitu podceňovat. I nadále trvá podezření, že tyto kvalitní padělky jsou stejně jako v minulých letech vyráběny organizovanou skupinou profesionálně zdatných padělatelů.

TABULKA VIII. 1

Padělaná měna	Počty kusů zadržovaných		
	z oběhu	policí	celkem
CZK	2870	1140	4010
USD	1089	205	1294
EURO	212	77	289
DEM	107	58	165
ITL	72	10	82
Ostatní	77	0	77
Mince	61	0	61
Pozměněné	298	1	299
Celkem	4786	1491	6277

IX. PLATEBNÍ STYK

Peníze mají stejný význam jako krev, jak už to rozpoznali i staří mudrci.

Artemidoros z Efesu

Harmonizace právních předpisů - příprava na vstup do Evropské unie

Rok 2002 byl významný pro harmonizaci právního řádu ČR s předpisy EU v oblasti platebního styku. ČNB v průběhu roku dokončila návrhy zákonů implementujících do českého právního řádu směrnice ES o přeshraničních převodech, o činnosti institucí elektronických peněz a o neodvolatelnosti zúčtování v platebních a vypořádacích systémech. V dubnu byl přijat zákon č. 124/2002 Sb., o převodech peněžních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku), který přináší novou právní úpravu platebního styku. Jejím cílem je ochrana spotřebitele při provádění tuzemských i přeshraničních převodů a při vydávání a používání elektronických peněžních prostředků, zvýšení právní jistoty klienta a prohloubení důvěry veřejnosti k elektronickým platebním prostředkům. Pro tuzemský korunový platební styk zákon stanoví přesné časové termíny pro provedení převodů a zaúčtování na účtech klientů včetně sankcí, které jsou banky povinny klientům zaplatit v případě nedodržení těchto termínů. Zákon rovněž upravuje oblast platebních systémů, kde je kladen důraz na regulaci vzniku a fungování platebních systémů centrální bankou a zvýšení bezpečnosti systémů vzniklých podle zákona.

V roce 2002 dokončila ČNB též přípravu zákona č. 125/2002 Sb., který obsahuje doprovodné novely v souvislosti s přijetím zákona o platebním styku. Novela obchodního zákoníku přináší komplexní úpravu smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu. Novela občanského zákoníku znamená zásadní změnu stanovení okamžiku splnění peněžitého dluhu prostřednictvím banky nebo pošty a sjednocení s úpravou v obchodním zákoníku.

Harmonizační proces legislativy platebního styku uzavřel v červnu zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi. Tím byl do českého právního řádu zaveden nový institut mimosoudního urovnání sporů vzniklých při provádění převodů a při vydávání a užívání elektronických platebních prostředků v návaznosti na zákon o platebním styku.

ČNB připravila a vydala v návaznosti na zákon o platebním styku také několik podzákoných předpisů. Jsou jimi prováděcí vyhláška č. 547/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o předchozí souhlas k vydávání elektronických peněžních prostředků, a prováděcí vyhláška č. 548/2002 Sb., kterou se stanoví podmínky pro principy zúčtování v platebních systémech a náležitosti žádosti o licenci k provozování platebního systému. Za účelem ochrany držitelů elektronických platebních prostředků vydala ČNB Vzorové obchodní podmínky pro vydávání a užívání elektronických platebních prostředků. Vzorové podmínky ČNB nemají charakter právního předpisu, ale doporučení centrální banky. Všechny citované normy nabyly účinnosti dnem 1. ledna 2003.

Mezibankovní platební styk – systém CERTIS

ČNB provozuje vlastní systém mezibankovního platebního styku, který je od roku 2001 nově označen zkratkou CERTIS (Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System). Tento systém zpracovává veškeré tuzemské mezibankovní převody v českých korunách, přičemž v reálném čase kontroluje, zda banky mají na uvedené převody dostatečné krytí.

Na konci roku 2002 měl systém CERTIS 39 přímých účastníků, tj. bank včetně poboček zahraničních bank působících na území České republiky. Nepřímými účastníky jsou clearingová střediska pro transakce vyplývající z používání platebních karet (např. MÚZO, a.s.) a instituce zajišťující zúčtování a vypořádání obchodů s cennými papíry (např. UNIVYC a.s., RM-SYSTÉM a.s.). Tito nepřímí účastníci nemají v systému vedeny účty, ale mohou předávat se souhlasem příslušného přímého účastníka příkazy k převodům mezi účty přímých účastníků.

V roce 2002 došlo k dalšímu rozvoji systému CERTIS zavedením tzv. klientských prioritních položek a zahájením prací na oddělení rychlé a pomalé větve zpracování transakcí s předpokladem zprovoznění v roce 2003. Tyto úpravy umožní zúčtování klientských prioritních mezibankovních převodů (expresních plateb) v rámci jednoho účetního dne.

V roce 2002 zpracoval systém CERTIS celkem 289,5 mil. transakcí (převodů) v celkové hodnotě více než 109 bil. Kč. Denně bylo zpracováno přes 1 mil. transakcí. Průměrný denní obrat byl 434,8 mld. Kč. Svého denního maxima systém dosáhl dne 16. prosince 2002, kdy zpracoval více než 3,2 mil. transakcí. Dne 27. prosince 2002 byly zpracovány transakce v celkové částce téměř 729 mld. Kč.

Evidence a vypořádání obchodů s krátkodobými dluhopisy – SKD (Systém krátkodobých dluhopisů)

ČNB ze zákona spravuje a provozuje SKD, který se využívá pro emisi a registraci zaknihovaných cenných papírů se splatností do jednoho roku a pro vypořádání obchodů s těmito cennými papíry. V SKD jsou registrovány státní pokladniční poukázky (státní dluhopisy sloužící k překlenování krátkodobého nedostatku likvidity státního rozpočtu z důvodu časových rozdílů mezi příjmy a výdaji) a poukázky ČNB (dluhopisy ČNB sloužící k ovlivňování výše volné likvidity pro účely implementace měnové politiky).

SKD umožňuje emisi dluhopisů a jejich primární prodej (aukce), vypořádání obchodů s těmito dluhopisy a splacení dluhopisů po skončení jejich splatnosti. SKD zajišťuje převody cenných papírů na principu DVP (delivery versus payment) tak, že je převod dokončen až po zaúčtování na účtech bank v systému CERTIS. Kromě toho podporuje SKD od roku 1998 plynulý provoz systému CERTIS tím, že cenné papíry ve vlastnictví bank slouží jako zástava (tzv. kolaterál) pro vnitrodenní úvěr poskytovaný bankám Českou národní bankou v systému CERTIS. Příjemci účastníky SKD je většina bank působících v České republice. V roce 2002 zpracoval SKD přes 16 tisíc transakcí, při nichž došlo k převodům cenných papírů v objemu téměř 32,5 bil. Kč.

V roce 2002 byla uvedena do provozu nová verze SKD s vyšší úrovní zabezpečení a vyšší výkonností. Tato nová verze umožňuje poskytovat i splácet vnitrodenní úvěr v systému CERTIS automatizovaně přímo dle pokynů a potřeb bank, a to velmi pružně kdykoliv v průběhu účetního dne.

Účetnictví a platební styk ČNB, vedení účtů státního rozpočtu – systém ABO

ČNB ze zákona vede a spravuje účty organizačním složkám státu (ministerstva, finanční a celní úřady, správa sociálního zabezpečení atd.) a organizacím napojeným na státní rozpočet. Tato činnost je realizována prostřednictvím systému ABO. Kromě toho jsou v systému ABO účetně vedeny vlastní prostředky ČNB (veškeré její závazky a pohledávky, např. devizové rezervy ČNB, povinné minimální rezervy bank, účty bank a ČNB pro oběh hotovostí).

V rámci zajištění platebního styku pro stát přijímá systém ABO platby daní, provádí sociální platby, důchody, výplaty mezd státních zaměstnanců atd. Systém ABO umožňuje na základě dohod s Národní bankou Slovenska též platby mezi Českou republikou a Slovenskem. Na základě údajů získaných ze systému ABO poskytuje ČNB ministerstvu financí podklady pro účetnictví státu.

Systém ABO zpracovává denně v průměru přes 100 000 položek (ve špičkách přes 300 000 položek) s celkovým průměrným denním obratem přes 1 bilion korun.

V roce 2002 pokračovaly práce na projektu s označením ABO2, jehož cílem je zjednodušení a automatizace stávajících postupů, zvýšení rychlosti zúčtování, zavedení zúčtování v reálném čase a vyšší bezpečnost. Projekt by měl být dokončen v roce 2003.

Spolupráce s mezinárodními institucemi

S ohledem na přípravu České republiky ke vstupu do Evropské unie a později do Evropské měnové unie spolupracuje ČNB s Evropskou centrální bankou (ECB), která věnuje oblasti platebního styku nemalou pozornost a pravidelně pořádá jednání s kandidátskými zeměmi o svých záměrech a aktuálních problémech.

V roce 2002 vydala ECB tzv. Modrou knihu (Blue Book – Payment and securities settlement systems in accession countries). Tento materiál se zabývá legislativními a institucionálními aspekty platebního styku v jednotlivých kandidátských zemích, dále pojednává o nástrojích platebního styku a podrobně popisuje systémy mezibankovního platebního styku a systémy vypořádání obchodů s cennými papíry. Součástí je též tabulková příloha se statistickými údaji z oblasti platebního styku. ČNB vypracovala kapitolu týkající se České republiky.

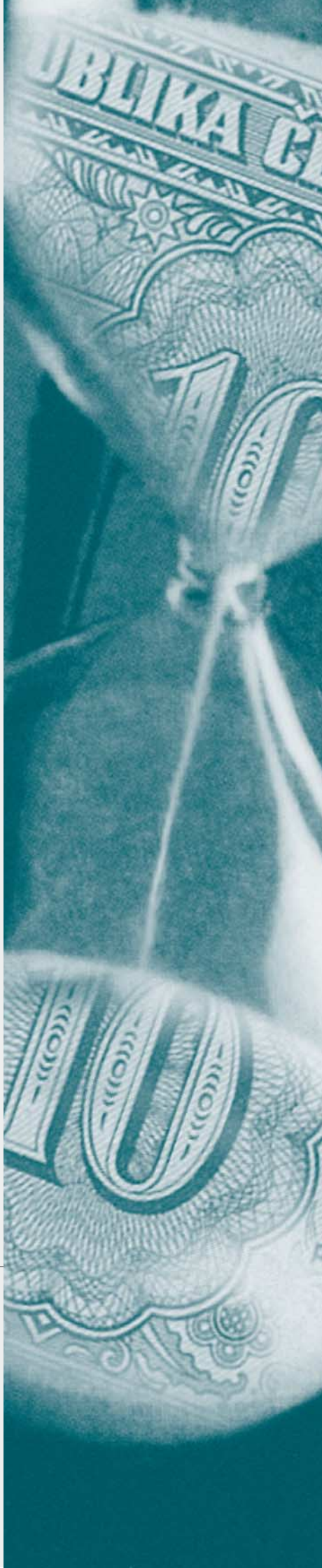
ČNB se v roce 2002 zúčastnila aktivity ECB, týkající se hodnocení efektivnosti a bezpečnosti platebních systémů a systémů vypořádání obchodů s cennými papíry v kandidátských zemích. ČNB připravila ve spolupráci s Komisí pro cenné papíry, ministerstvem financí a provozovateli příslušných systémů (UNIVYC a.s., RM-SYSTÉM a.s.) podklady pro toto hodnocení.

ČNB nadále spolupracovala i s dalšími mezinárodními institucemi, jako jsou Banka pro mezinárodní platby a Mezinárodní měnový fond.

Zástupce České národní banky byl i v roce 2002 členem pracovní skupiny s názvem „Task Force on Securities Settlement Systems“, která byla vytvořena ze společné iniciativy BIS a Mezinárodní organizace komisí pro cenné papíry (IOSCO, International Organisation of Securities Commissions) a která sdružuje experty z 18 států světa. Tato skupina vydala doporučení, jež by měly splňovat systémy vypořádání operací s cennými papíry. V roce 2002 skupina vypracovala metodologii hodnocení systémů z hlediska těchto doporučení.

X. DEVIZOVĚ LICENČNÍ ČINNOST

Peníze nám pomáhají překonávat chudobu.

Alphonse Allais

X. DEVIZOVĚ LICENČNÍ ČINNOST

Zákonné pravomoci ve výkonu veřejné správy ve věcech devizových jsou rozděleny mezi Českou národní banku a ministerstvo financí, přičemž ministerstvo financí vykonává působnost vůči státním orgánům, územním samosprávným celkům, rozpočtovým organizacím a státním fondům. Ostatní působnost vůči tuzemským fyzickým a právnickým osobám vykonává Česká národní banka.

Od účinnosti devizového zákona č. 219/1995 Sb. byly ingerence státu do soukromoprávních závazkových vztahů postupně omezovány. Závazkové vztahy s cizím prvkem, kde účastníkem smluvního vztahu byl cizozemec, byly postupně oprošťovány od státní regulace, neboť devizový zákon zmocnil vládu, aby stanovila další případy, kdy se devizové povolení nevyžaduje, a vláda svými postupnými nařízeními omezení devizového zákona zcela odstranila. Institut devizového povolení byl pak zrušen zákonem č. 482/2001 Sb. Ke dni 1.1.2001 bylo dosaženo takového právního stavu, že žádný devizový občanskoprávní vztah nezávisí na státním souhlasu, ale je zcela v dispozicích smluvních stran.

Státní regulace je uplatňována už jen v podnikání, pokud jsou předmětem podnikání obchody s devizovými hodnotami nebo poskytování peněžních služeb. V tomto nadále vydává Česká národní banka ve správním řízení devizové licence. V praxi jsou vydávány devizové licence na prodej cizí měny v hotovosti pro nebankovní směnárny a licence pro bezhotovostní nákupy a prodeje cizí měny, zprostředkování úhrad do zahraničí a přejímání úhrad ze zahraničí, zprostředkování úhrad z účtu klienta ve prospěch jiných bankovních účtů do zahraničí a přijímání úhrad z jiných bankovních účtů ze zahraničí. Obchody s bezhotovostními nákupy a prodeji byly licencemi povoleny doposud pouze jako promptní.

V souvislosti s novelou devizového zákona vstoupila v roce 2002 v platnost vyhláška ČNB č. 434/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o udělení devizové licence, předpoklady a podmínky pro provádění některých obchodů s devizovými hodnotami a postup pro nakládání s padělanými nebo pozměněnými prostředky. Novela devizového zákona také stanovila povinnost ČNB vést seznam devizových míst a jim udělených devizových licencí, který je k dispozici jak na webové stránce ČNB, tak na pobočkách ČNB.

Za rok 2002 byly vydány 104 licence k prodeji hotovostních devizových prostředků oproti 80 vydaným v předcházejícím roce. Tyto licence jsou vydávány pobočkami ČNB. Pro jiné druhy obchodů, převážně bezhotovostní, nebo jejich zprostředkování bylo vydáno 7 devizových licencí oproti 26 vydaným v roce 2001. Celkem tedy vydala Česká národní banka 111 devizových podnikatelských oprávnění, nepočítaje v to souhlasy k vydání koncesí na hotovostní nákup devizových prostředků (směnářenské koncese vydávané živnostenskými úřady).

Počet vydávaných devizových licencí setrvale klesá. Důvod spočívá v tom, že jednak je podnikatelský zájem v této oblasti z větší části naplněn, jednak povolování některých obchodů s devizovým prvkem bylo přeneseno na Komisi pro cenné papíry, resp. byla odstraněna dvoukolejnost regulace. Od 1.1.2001 podle devizového zákona, změněného nepřímo novelou zákona o cenných papírech č. 591/1992 Sb., nebyly vyžadovány devizové licence k provádění obchodů se zahraničními cennými papíry jakož i k provádění obchodů s cizí měnou a s finančními deriváty, souvisí-li tyto obchody s poskytováním investičních služeb v rozsahu povolení k výkonu činnosti obchodníka s cennými papíry uděleného podle zvláštního zákona.

V České republice bylo ke konci roku 2002 evidováno celkem 2 710 směnáren s celkovým počtem provozoven 3 427, z nichž 224 s 990 provozovny mělo současně devizovou licenci na prodej devizových prostředků v hotovosti. Rozložení směnáren je nerovnoměrné, neboť z tohoto počtu bylo 861 s 1 717 provozovny jenom v Praze. Za tento rok bylo realizováno 305 pravomocně ukončených devizových kontrol, a to převážně na činnost směnáren, včetně plnění oznamovací povinnosti směnárny. Převážná orientace na kontrolu směnáren vyplývá z toho, že jde o nejčtenější devizová místa, a v poslední době k tomu přistupuje zosílená pozornost věnovaná vyhledávání možných nebezpečí legalizace trestné činnosti. Hlavní směry kontrolní činnosti staví na významné místo boj proti nelegálním aktivitám.

X. DEVIZOVĚ LICENČNÍ ČINNOST

Za rok 2002 bylo pravomocně uloženo 59 peněžních sankcí, což je téměř dvojnásobek proti roku 2001 (31), přičemž průměrná výše pokuty se trojnásobila. Podíl peněžních pochybení představuje 36,2 % všech zjištěných pochybení, což znamená, že závažné případy nepřevažují a ve většině případů lze tedy vystačit s opatřeními podle zákona o státní kontrole a zákona devizového, bez nutnosti správního postihu.

XI. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ
PODLE ZÁKONA Č.106/1999 SB.,
O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU
K INFORMACÍM

Jsou věci důležitější než peníze, jen je nutno mít peníze, abychom je mohli koupit.

P. Méricée

Poskytování informací podle zákona č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon“)

Česká národní banka poskytuje informace podle zákona žadateli na základě žádosti nebo zveřejněním.

A) Informace poskytnuté v roce 2002 na základě žádosti:

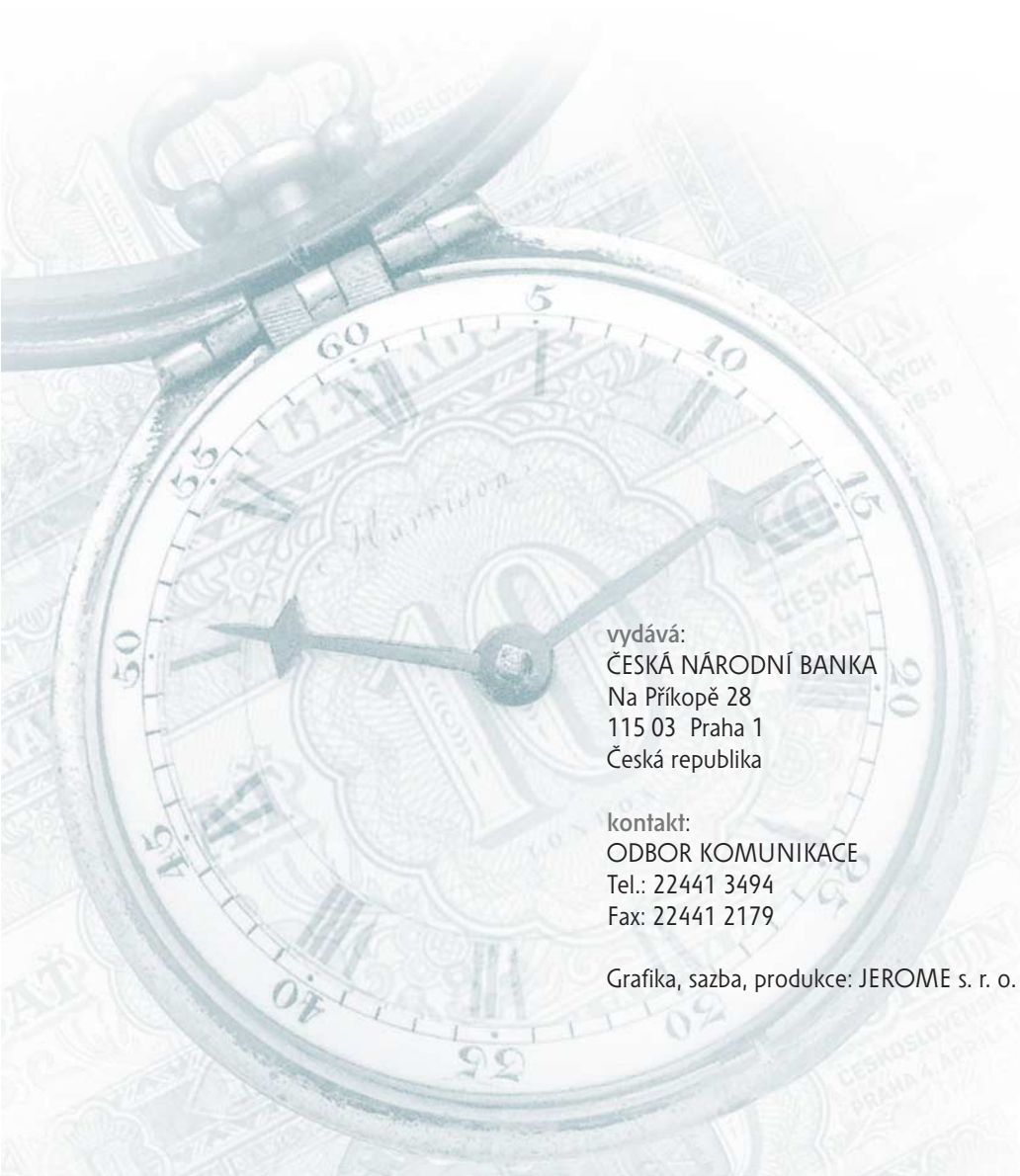
1. Počet podaných žádostí o informace podle zákona:
Dvě.
2. Počet podaných odvolání proti rozhodnutí:
Jedno.
3. Opis podstatných částí každého rozsudku soudu:
Jeden.
Městský soud v Praze rozsudkem č.33 Ca 21/2002-38, ze dne 30. srpna 2002 rozhodl, že rozhodnutí guvernéra České národní banky ze dne 28.1.2002, č.j.2002/574/110 a rozhodnutí České národní banky ze dne 20.12.2001, č.j. 2001/2600/110 se zrušují a věc vrací České národní bance k dalšímu řízení.
4. Výsledky řízení o sankcích za nedodržování zákona:
Žádné.
5. Další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona:
  - Postup České národní banky při plnění úkolů vyplývajících ze zákona je vymezen vnitřním předpisem, kterým se stanoví zásady a postup pro vyřizování žádostí o poskytnutí informací.
  - Žádosti o informace podle zákona se týkaly poskytnutí informací o obsahu rozhodnutí České národní banky, kterým byl zamítnut rozklad Investiční a Poštovní banky, a.s. proti rozhodnutí o zavedení nucené správy.
  - Česká národní banka poskytuje informace ve smyslu § 2 odst. 2 zákona v případech, pokud rozhoduje o právech, právech chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy. Tuto zákonnou povinnost má Česká národní banka v souvislosti se správními řízeními, která vykonává podle zákona o České národní bance, zákona o bankách a devizového zákona. Česká národní banka poskytuje informace o konkrétním správním řízení, je-li toto řízení skončeno pravomocným rozhodnutím.
  - Většina písemných, e-mailových nebo telefonických žádostí o informace jde nad rámec právní úpravy zákona. V roce 2002 zodpověděla Česká národní banka celkem 299 písemných a 1 905 e-mailových dotazů veřejnosti.

B) Informace poskytované zveřejněním:

Česká národní banka zveřejňuje a průběžně aktualizuje informace ve smyslu § 5 odst. 1 a 2 zákona jednak na informačních tabulích v sídle ústředí a poboček ČNB na místech přístupných v otvírací době veřejnosti a jednak na své webové stránce <http://www.cnb.cz/>.

vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE
Tel.: 22441 3494
Fax: 22441 2179

Grafika, sazba, produkce: JEROME s. r. o.

REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ
TISÍC KORUN
ČESKOSLOVENSKÝCH

REPUBLIKA SLOVENSKÁ
TISÍC KORUN
SLOVENSKÝCH

REPUBLIKA SLOVENSKÁ
TISÍC KORUN
SLOVENSKÝCH

HUNGÁRIA
EZREK FORINT

2002

**ZPRÁVA NEZÁVISLÝCH AUDITORŮ
A ÚČETNÍ ZÁVĚRKA**

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA

ZPRÁVA NEZÁVISLÝCH AUDITORŮ

PRO BANKOVNÍ RADU ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

Ověřili jsme soulad účetních informací, uvedených na stranách 15 až 22 této výroční zprávy („Zpráva“) České národní banky („ČNB“) za rok 2002, které nejsou součástí účetní závěrky, s ověřovanou účetní závěrkou ČNB k 31. prosinci 2002. Podle našeho názoru jsou tyto účetní informace obsažené ve Zprávě ve všech významných ohledech v souladu s účetnictvím ČNB, na jehož základě byla ověřená účetní závěrka sestavena.

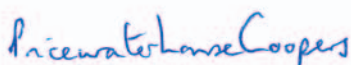
Zpráva auditora k účetní závěrce k 31. prosinci 2002, která však není součástí připojené Zprávy, je následující:

„Provedli jsme audit přiložené rozvahy České národní banky (dále jen „ČNB“) k 31. prosinci 2002, souvisejícího výkazu zisků a ztrát a přílohy, za rok 2002 (dále jen „účetní závěrka“). Za sestavení účetní závěrky a za vedení účetnictví odpovídá vedení ČNB. Naší úlohou je vydat na základě auditu výrok k této účetní závěrce.

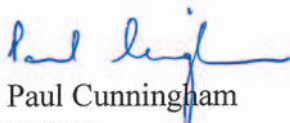
Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a auditorskými směrnicemi Komory auditorů České republiky. Tyto normy požadují, aby byl audit naplánován a proveden tak, aby auditor získal přiměřenou jistotu, že účetní závěrka neobsahuje významné nesprávnosti. Audit zahrnuje výběrovým způsobem provedená ověření průkaznosti částek a informací uvedených v účetní závěrce. Audit rovněž zahrnuje posouzení použitých účetních postupů a významných odhadů učiněných vedením ČNB a zhodnocení celkové prezentace účetní závěrky. Jsme přesvědčeni, že provedený audit poskytuje přiměřený podklad pro vydání výroku.

Podle našeho názoru přiložená účetní závěrka podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz aktiv, závazků a vlastního kapitálu ČNB k 31. prosinci 2002 a výsledků jejího hospodaření za rok 2002 v souladu se zákonem o účetnictví a ostatními příslušnými předpisy České republiky.“

24. března 2003

PricewaterhouseCoopers Audit, s.r.o.
zastoupený

Paul Cunningham
partner

Ing. Petr Kříž
auditor, osvědčení č. 1140

BILANCE ČNB, ÚČETNÍ ZÁVĚRKA A ZPRÁVA AUDITORA

AKTIVA

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Zlato	833	837	841
2.	Pohledávky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu	35 319	39 800	42 802
3.	Pohledávky vůči zahraničí včetně cenných papírů	707 238	528 619	505 301
3.1.	Vklady u zahraničních peněžních ústavů	90 539	117 446	92 805
3.2.	Poskytnuté úvěry zahraničním peněžním ústavům	20 350	14 384	14 240
3.3.	Cenné papíry	596 300	396 740	398 196
3.4.	Ostatní pohledávky vůči zahraničí	49	49	60
4.	Pohledávky vůči tuzemským bankám	115	793	17 371
5.	Pohledávky vůči klientům	39 820	48 263	37 742
6.	Tuzemské cenné papíry a účasti	-	-	11
7.	Hmotný a nehmotný majetek	7 197	7 769	8 329
7.1.	Hmotný majetek	6 918	7 419	7 877
7.2.	Nehmotný majetek	279	350	452
8.	Ostatní aktiva	3 669	1 419	1 722
8.1.	Náklady a příjmy příštích období	16	388	431
8.2.	Ostatní	3 653	1 031	1 291
	AKTIVA CELKEM	794 191	627 500	614 119

PASIVA

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Peníze v oběhu	224 402	205 861	195 102
2.	Závazky vůči Mezinárodnímu měnovému fondu	27 869	34 033	42 399
3.	Závazky vůči zahraničí	4 735	14 743	13 829
3.1.	Přijaté úvěry ze zahraničí	4 289	14 275	13 415
3.2.	Ostatní závazky vůči zahraničí	446	468	414
4.	Závazky vůči tuzemským bankám	488 233	309 247	295 871
4.1.	Peněžní rezervy bank	28 359	30 273	26 575
4.2.	Repo operace	455 419	264 847	251 386
4.3.	Ostatní závazky	4 455	14 127	17 910
5.	Vklady klientů	35 937	27 916	21 573
6.	Emitované tuzemské cenné papíry	-	-	-
7.	Závazky vůči státu	49 968	57 737	36 574
8.	Rezervy	6 210	11 935	12 597
9.	Základní kapitál	1 400	1 400	1 400
10.	Fondy	8 156	8 198	8 202
11.	Neuhrazená ztráta z předchozích období	- 44 531	- 15 903	- 18 392
12.	Zisk nebo ztráta za účetní období	- 9 468	- 28 628	2 524
13.	Ostatní pasiva	1 280	961	2 440
13.1.	Výnosy a výdaje příštích období	8	186	346
13.2.	Ostatní	1 272	775	2 094
	PASIVA CELKEM	794 191	627 500	614 119

PODROZVAHA

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Budoucí možné závazky k plnění	199 962	103 787	78 740
2.	Pohledávky ze spotových, termínových a opčních operací	101 673	10 867	13 694
3.	Závazky ze spotových, termínových a opčních operací	101 453	10 861	13 269
4.	Přijaté záruky	182 500	62 340	30 445

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

v mil. Kč

Čís. pol.	Položka	31.12.2002	31.12.2001	31.12.2000
1.	Výnosy z úroků a podobné výnosy	22 104	28 106	28 291
1.1.	Úroky z cenných papírů s pevnými výnosy	16 717	22 381	21 696
1.2.	Ostatní	5 387	5 725	6 595
2.	Náklady na úroky a podobné náklady	17 032	17 092	16 821
2.1.	Úroky z cenných papírů s pevnými výnosy	-	-	523
2.2.	Ostatní	17 032	17 092	16 298
3.	Výnosy z cenných papírů s proměnlivým výnosem	40	43	41
4.	Výnosy z poplatků a provizí	510	555	450
5.	Náklady na placené poplatky a provize	49	53	53
6.	Ztráta z finančních operací	- 13 864	- 37 745	- 4 721
7.	Ostatní výnosy	444	454	121
7.1.	Výnosy z emise bankovek a mincí	20	17	8
7.2.	Ostatní	424	437	113
8.	Správní náklady	2 015	2 002	2 355
8.1.	Náklady na zaměstnance	751	677	666
8.1.1.	Mzdy a platy	554	501	484
8.1.2.	Sociální a zdravotní pojištění	197	176	182
8.2.	Ostatní správní náklady	1 264	1 325	1 689
9.	Ostatní náklady	1 119	1 776	49 868
9.1.	Náklady na tisk bankovek a ražbu mincí	371	309	297
9.2.	Ostatní	748	1 467	49 571
10.	Tvorba opravných položek a rezerv k úvěrům a zárukám	5 876	325	1 351
11.	Použití opravných položek a rezerv k úvěrům a zárukám	5 997	1 245	33 008
12.	Použití opravných položek a rezerv k majetkovým účastem a ostatním finančním investicím	-	-	15 814
13.	Tvorba ostatních opravných položek a rezerv	23	38	33
14.	Použití ostatních opravných položek a rezerv	184	-	1
15.	Zisk nebo ztráta z běžné činnosti	- 10 699	- 28 628	2 524
16.	Mimořádné výnosy	22 521	-	-
17.	Mimořádné náklady	21 290	-	-
18.	Zisk nebo ztráta z mimořádné činnosti	1 231	-	-
19.	Zisk nebo ztráta za účetní období	- 9 468	- 28 628	2 524

*Příloha k účetní závěrce je k dispozici na webových stránkách ČNB, na přiloženém CD-ROM a v sídle ČNB, sekce rozpočtu a účetnictví, Na Příkopě 28, Praha 1

1 VŠEOBECNÉ INFORMACE

Česká národní banka (dále také „Banka“ nebo „ČNB“) je ústřední bankou České republiky (dále jen „ČR“). Banka vznikla dne 1. ledna 1993 rozdělením Státní banky československé na Českou národní banku a Národní banku Slovenska. Banka je zřízena na základě zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance ve znění pozdějších předpisů. Banka je právnickou osobou, která má postavení veřejnoprávního subjektu, který se nezapisuje do obchodního rejstříku. Banka má ústředí v Praze a sedm poboček v ČR (Praha, České Budějovice, Plzeň, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Brno, Ostrava).

Hlavním cílem Banky je péče o cenovou stabilitu. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu. Banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.

V souladu s tímto hlavním cílem Banka určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, včetně péče o jejich plynulost a hospodárnost, vykonává bankovní dohled nad činností bank a pečuje o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v ČR. Banka provádí i další činnosti podle zákona o ČNB a podle zvláštních právních předpisů.

Banka při plnění svých úkolů spolupracuje s ústředními bankami jiných zemí, orgány dohledu nad bankami a finančními trhy jiných zemí a s mezinárodními finančními organizacemi a mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad bankami a finančními trhy.

Banka je při plnění svých úkolů nezávislá na pokynech vlády ČR, prezidenta ČR, Parlamentu ČR, jiných správních úřadů či orgánů územní samosprávy a je odpovědná přímo Parlamentu ČR. Banka a vláda se vzájemně informují o zásadách a opatřeních měnové a hospodářské politiky.

Nejvyšším řídicím orgánem Banky je bankovní rada ČNB. Bankovní rada je sedmičlenná. Jejími členy jsou guvernér Banky, dva viceguvernéři Banky a další čtyři členové bankovní rady. Členy bankovní rady jmenuje a odvolává prezident ČR. Členové bankovní rady jsou jmenováni na dobu šesti let. Bankovní rada určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních Banky.

1 VŠEOBECNÉ INFORMACE (pokračování)

Členy bankovní rady k 31. prosinci 2002, 2001 a 2000 byli (včetně uvedení konce jejich funkčních období):

doc. Ing. Zdeněk Tůma, CSc.	guvernér Banky	do 12. února 2005
RNDr. Luděk Niedermayer	viceguvernér Banky	do 26. února 2008
doc. Ing. Oldřich Dědek, CSc.	viceguvernér Banky	do 12. února 2005
Ing. Pavel Štěpánek, CSc.	člen bankovní rady	do 12. února 2005
Ing. Pavel Racoča, MIA	člen bankovní rady	do 12. února 2005
Ing. Michaela Erbenová, Ph.D.	člen bankovní rady	do 30. listopadu 2006
prof. Dr. Ing. Jan Frait	člen bankovní rady	do 30. listopadu 2006

Jménem ČNB jedná guvernér. V době jeho nepřítomnosti ho zastupuje jím pověřený viceguvernér.

Banka ze svých výnosů hradí nezbytné náklady na svoji činnost. Vytvořený zisk používá k doplňování rezervního fondu a dalších fondů vytvářených ze zisku a k ostatnímu použití zisku v rozpočtované výši. Zbývající zisk odvádí do státního rozpočtu. Ztráty předchozích let budou hrazeny z budoucích zisků v závislosti na řadě faktorů, jejichž vliv nelze v současné době s jistotou odhadnout. Bankovní rada ČNB sleduje tuto situaci tak, aby v případě nutnosti mohla podniknout kroky k jejímu vyřešení, které by byly v souladu s hlavním cílem Banky.

Banka předkládá roční zprávu o výsledku svého hospodaření nejpozději do 3 měsíců po skončení kalendářního roku k projednání Poslanecké sněmovně.

2 ÚČETNÍ POSTUPY

(a) Základní zásady vedení účetnictví

Účetnictví je vedeno v souladu se zákonem o účetnictví (zákon č. 563/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) a účtovou osnovou a postupy účtování pro banky a některé finanční instituce (Opatření Ministerstva financí ČR č.j.: 282/73 390/2001 ze dne 15. listopadu 2001). Účetní závěrka je sestavována v souladu se zákonem o účetnictví na principu historických pořizovacích cen, který je modifikován přeceněním finančních nástrojů určených k obchodování a k prodeji na jejich reálnou hodnotu. Účetní závěrka byla sestavena podle zásad prezentace a vykazování, které vyplývají z potřeb a požadavků pro výkaznictví centrálních bank a které vedení ČNB považuje za přiměřené. Není-li uvedeno jinak, jsou částky v účetní závěrce vyjádřeny v milionech českých korun (dále jen „Kč“). Banka nesestavuje konsolidovanou účetní závěrku, protože nevlastní žádné účasti ve společnostech s rozhodujícím vlivem.

2 ÚČETNÍ POSTUPY (pokračování)

(b) Cizí měny

Operace v cizích měnách se přepočítávají na české koruny kurzem platným ke dni účetní operace. Majetek a závazky, včetně dosud nesplatných příslibů prodeje nebo nákupu zahraničních měn při promptních nebo termínových devizových transakcích, jsou přepočteny na české koruny kurzem devizového trhu zveřejněným Bankou ke dni sestavení účetní závěrky. Veškeré realizované a nerealizované kurzové zisky a ztráty jsou vykázány ve výkazu zisku a ztráty v čistém zisku nebo ztrátě z finančních operací.

(c) Zlato a ostatní drahé kovy

Zlato a ostatní drahé kovy jsou oceněny historickou pořizovací cenou. Depozita ve zlatě jsou vykázána na účtu zlata a související úrok je časově rozlišován do výnosů.

(d) Cenné papíry

Banka klasifikuje všechny cenné papíry s pevným výnosem ve svém portfoliu jako cenné papíry k prodeji. Akcie a ostatní podíly ve společnostech, ve kterých Banka nemá účast s rozhodujícím nebo podstatným vlivem, jsou vykazovány od roku 2002 v ostatních aktivech. Srovnatelné údaje za minulá období byly upraveny.

Transakce s cennými papíry jsou účtovány k datu vypořádání.

Zahraniční cenné papíry jsou obchodovány v rámci správy devizových rezerv podle stanovených pravidel. Jedná se o cenné papíry obchodované na peněžním a kapitálovém trhu. Část portfolia dluhopisů byla do 31. května 2002 spravována externím manažerem.

Bezкупónové dluhopisy jsou při prvotním zachycení oceňovány pořizovací cenou, která je postupně zvyšována o časové rozlišení rozdílu mezi cenou pořízení a jmenovitou hodnotou (naběhlá hodnota). Z naběhlé hodnoty jsou čtvrtletně přeceňovány na reálnou hodnotu.

Kupónové dluhopisy jsou při prvotním zachycení oceňovány pořizovací cenou včetně nakoupeného naběhlého kupónu, která je postupně zvyšována o nabíhající kupón (naběhlá hodnota). Ážio nebo diskont k okamžiku pořízení cenného papíru Banka časově rozlišuje do úrokových výnosů. Dluhopisy jsou čtvrtletně přeceňovány na reálnou hodnotu.

Cena pořízení představuje pořizovací cenu s vyloučením všech vedlejších pořizovacích nákladů.

2 ÚČETNÍ POSTUPY (pokračování)

(d) Cenné papíry (pokračování)

Reálná hodnota cenného papíru je stanovena jako tržní cena kótovaná příslušnou burzou cenných papírů nebo jiným aktivním veřejným trhem. V ostatních případech je reálná hodnota odhadována jako:

- podíl na vlastním kapitálu emitenta akcií;
- čistá současná hodnota peněžních toků se zohledněním úvěrových rizik dluhopisů.

Změny reálných hodnot jsou vykazovány jako zisky (ztráty) z finančních operací.

Přijaté dividendy z akcií jsou zahrnuty do výnosů z cenných papírů s proměnlivým výnosem.

Pro oceňování zisků a ztrát z úbytku cenných papírů je používána metoda váženého aritmetického průměru naběhlé hodnoty.

Banka nevlastní účasti ve společnostech s rozhodujícím a podstatným vlivem.

(e) Repo operace

Cenné papíry koupené nebo zapůjčené na základě smluv o zpětném prodeji (reverzní repo smlouvy) se nevykazují v rozvaze. Cenné papíry prodávané nebo půjčené na základě smluv o zpětné koupi (repo smlouvy) jsou ponechány v jejich původním portfoliu. Peněžní toky z těchto operací jsou vykázány jako přijaté nebo poskytnuté úvěry ke dni vypořádání.

(f) Peníze v oběhu

Peníze v oběhu představují závazek Banky z titulu emitovaných bankovek a mincí. Od 1. ledna 2002 ČNB vykazuje emisi oběživa sníženou o korunovou hotovost v provozní pokladně. Srovnatelné údaje za minulá období byly upraveny.

(g) Členská kvóta v Mezinárodním měnovém fondu

Členská kvóta v Mezinárodním měnovém fondu (dále jen „MMF“) je denominována ve zvláštních právech čerpání a je převedena do Kč kurzem pravidelně stanovovaným MMF.

2 ÚČETNÍ POSTUPY (pokračování)

(h) Emitované cenné papíry

Emitované pokladní poukázky ČNB v Kč jsou vykazovány v rozvaze kompenzovaně se zpětně nakoupenými poukázkami v držení ČNB. ČNB nakupuje zpět celý objem emise svých poukázek a poukázky používá pouze jako kolaterál v repo operacích s tuzemskými bankami.

(i) Finanční deriváty

Finanční deriváty zahrnují měnové forwardy, měnové a úrokové swapy a ostatní finanční deriváty. Banka vstupuje do obchodů s finančními deriváty pouze za účelem zajištění měnových rizik a v roce 2002 prováděla výhradně měnové forwardy. Banka nevyužívá zajišťovací účetnictví. Finanční deriváty jsou nejprve zachyceny v pořizovací ceně a následně přeceňovány na reálnou hodnotu. Reálné hodnoty jsou odvozeny z modelů diskontovaných peněžních toků. Všechny deriváty jsou vykazovány v položce ostatní aktiva, mají-li kladnou reálnou hodnotu, nebo v položce ostatní pasiva, je-li jejich reálná hodnota pro Banku záporná. Změny reálné hodnoty finančních derivátů jsou součástí kurzových ztrát z finančních operací.

(j) Výnosové a nákladové úroky

Výnosové a nákladové úroky jsou časově rozlišovány, zpravidla na lineární bázi. Naběhlé úroky jsou součástí účtových skupin, v nichž je o aktivech a závazcích účtováno.

Výnosové úroky z klasifikovaných úvěrů jsou rovněž časově rozlišovány a zahrnovány do zůstatku příslušného úvěru a jsou brány v úvahu při stanovení opravné položky ke klasifikovaným úvěrům. Součástí výnosových úroků jsou též úrokové výnosy z cenných papírů. Časové rozlišování sankčních úrokových výnosů je pozastaveno v případě, že dlužník vstoupí do konkurzu a tyto úroky jsou pak vyloučeny z výnosů do doby jejich inkasa.

Nákladové úroky zahrnují úroky z přijatých úvěrů a vkladů.

(k) Výnosy z poplatků a provizí

Poplatky za vedení běžných účtů a z jiných činností jsou časově rozlišovány. Jednorázové poplatky jsou vykazovány ve výnosech okamžitě, jakmile je služba poskytnuta.

2 ÚČETNÍ POSTUPY (pokračování)

(l) Rezervy a opravné položky

Rezervy jsou tvořeny, má-li Banka existující závazek v důsledku událostí, k nimž došlo v minulosti a je pravděpodobné, že bude třeba vynaložit prostředky na jeho vypořádání a lze přiměřeně odhadnout výši tohoto závazku.

Při tvorbě rezerv k vydaným zárukám spojeným s konsolidací bankovního sektoru byla zohledněna přijatá záruka na pokrytí souvisejících rizik vydaná vládou ČR (viz bod 30). Přijaté i vydané záruky spojené s konsolidací bankovního sektoru jsou evidovány v podrozvaze ČNB.

Stanovení výše opravných položek k úvěrům a k ostatním rizikovým aktivům je založeno na ocenění těchto aktiv ke dni sestavení účetní závěrky po zohlednění současné hodnoty zajištění daného aktiva v případě jeho nuceného prodeje. Při tvorbě opravných položek ke klasifikovaným aktivům spojeným s konsolidací bankovního sektoru byla zohledněna záruka na pokrytí rizika z těchto aktiv vydaná vládou ČR (viz bod 30). Opravné položky na specifické úvěrové riziko snižující hodnotu úvěrů jsou stanoveny na odhadnuté úvěrové ztráty v okamžiku, kdy je návratnost úvěru ohrožena.

Opravné položky korigují účetní hodnotu jednotlivých rizikových aktiv. Rezervy na podrozvahová rizika a rezerva na standardní úvěry jsou zahrnuty v pasivech.

Pokud je úvěr nedobytný, je odepsán a související opravná položka na snížení hodnoty je rozpuštěna do výnosů. Následná úhrada odepsaného úvěru je připsána ve prospěch výnosů běžného období.

(m) Hmotný a nehmotný majetek

Hmotný a nehmotný majetek je oceněn pořizovací cenou, která s výjimkou osobních automobilů nezahrnuje daň z přidané hodnoty (dále jen „DPH“).

Hmotný majetek je odpisován rovnoměrně po dobu jeho předpokládané životnosti. Nehmotný majetek je odepisován po dobu 4 let, není-li jeho užívání smluvně omezeno; jinak je odepisován po dobu smluvně stanovenou, maximálně 5 let. Drobný hmotný majetek s cenou vyšší než 2 000 Kč a současně nižší nebo rovnou 40 000 Kč a drobný nehmotný majetek s cenou nižší nebo rovnou 60 000 Kč je považován za majetek a je plně odepsán při zahájení používání. Pozemky, umělecká díla a sbírky nejsou odepisovány.

2 ÚČETNÍ POSTUPY (pokračování)

(m) Hmotný a nehmotný majetek (pokračování)

Hmotný a nehmotný majetek je odepisován následujícím způsobem:

Budovy a stavby	30 let
Inventář	6 let
Osobní motorová vozidla	4 roky
Kancelářské stroje a počítače	4 roky
Software	4 roky

Při změně roční odpisové sazby, zatřídění nebo ocenění majetku se změni odepisování od počátku prvního měsíce, kdy ke změně došlo; dosud provedené odpisy se neupravují.

Náklady na opravy a udržování hmotného majetku se účtují přímo do nákladů. O technické zhodnocení jednotlivé majetkové položky překračující 40 000 Kč ročně se zvyšuje pořizovací cena majetku.

(n) Daň z přidané hodnoty

Banka je registrovaným plátcem DPH. Ve smyslu zákona o DPH uplatňuje plný nárok na odpočet DPH na vstupu u přijatých zdanitelných plnění, která použije pro svá zdanitelná plnění, kde uplatňuje DPH na výstupu nebo u přijatých zdanitelných plnění, která použije pro dosažení příjmů nebo výnosů za plnění, která nejsou zdanitelná (např. zhotovení bankovek a mincí české měny pro zabezpečení oběhu hotovostí, pořízení a podpora informačního systému pro registr úvěrů vedený ČNB podle zákona č. 21/1992 o bankách ve znění pozdějších předpisů).

(o) Daň z příjmů a odvod zisku do státního rozpočtu

Banka je podle § 17, odst. 2 zákona ČNR č. 586/92 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů od daně z příjmů osvobozena. Z tohoto důvodu Banka neúčtuje o splatné ani odložené dani. Banka ze svých výnosů hradí nezbytné náklady na svoji činnost. Zbývající zisk se odvádí do státního rozpočtu.

(p) Penzijní pojištění

Banka v současné době nespravuje žádný vlastní penzijní fond. Banka však realizuje příspěvkově definované penzijní připojištění pro své zaměstnance, spravované komerčními subjekty. K financování státního důchodového plánu provádí Banka pravidelné odvody do státního rozpočtu.

2 ÚČETNÍ POSTUPY (pokračování)**(q) Výkaz peněžních toků**

Vzhledem k tomu, že ČNB vystupuje v roli centrální banky státu, je vedení Banky toho názoru, že publikace výkazu peněžních toků neposkytuje uživatelům finančních výkazů žádné další významné informace.

(r) Mimořádné výnosy a náklady a změny účetních postupů

Mimořádné výnosy a náklady zahrnují od 1. ledna 2002 jednorázové dopady událostí nesouvisících s předmětem činnosti Banky a dopady změn účetních postupů. Srovnatelné údaje za minulé období byly upraveny.

K 1. lednu 2002 ČNB přecenila cenné papíry k prodeji na reálnou hodnotu a rozpustila opravné položky k cenným papírům k prodeji do mimořádných výnosů. Výsledný rozdíl je vykázán jako mimořádný výnos nebo náklad. Údaje za minulé období nebyly v souladu s postupy účtování přeceněny.

V roce 2002 se rozdíl mezi cenou pořízení a nominálem u kupónových cenných papírů stal významným a Banka proto zahájila jeho časové rozlišování.

Vliv změn v účetních postupech na výkaz zisku a ztráty za rok 2002 je následující:

	<u>2002</u> mil. Kč
Dopady změn účetních postupů zahrnuté v mimořádných výnosech a nákladech:	
Rozpuštění opravných položek k cenným papírům	22 521
Přecenění cenných papírů na reálnou hodnotu	<u>- 21 290</u>
	<u>1 231</u>

Změny ve vykazování aktiv a závazků v roce 2002 jsou popsány v bodech 2(d) a 2(f).

K 1. lednu 2001 ČNB zavedla nové definice portfolií cenných papírů (cenné papíry k obchodování, cenné papíry držené do splatnosti a cenné papíry k prodeji). Efekt tohoto opatření neměl dopad na výkaz zisku a ztráty ČNB.

K 1. lednu 2000 nedošlo k žádným významným změnám účetních postupů.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

2 ÚČETNÍ POSTUPY (pokračování)

(s) Následné události

Dopad událostí, které nastaly mezi rozvahovým dnem a dnem podpisu účetní závěrky, je zachycen v účetních výkazech v případě, že tyto události poskytují doplňující důkazy o podmínkách, které existovaly k rozvahovému dni.

V případě, že mezi rozvahovým dnem a dnem podpisu účetní závěrky došlo k významným událostem zohledňujícím podmínky, které nastaly po rozvahovém dni, jsou důsledky těchto událostí popsány v příloze, ale nejsou zaúčtovány v účetních výkazech.

3 ZLATO

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Zlato celkem	<u>833</u>	<u>837</u>	<u>841</u>

Tržní hodnota zlata k 31. prosinci 2002 činila 4 654 milionů Kč (k 31. prosinci 2001: 4 470 milionů Kč, k 31. prosinci 2000: 4 640 milionů Kč).

4 POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY VŮČI MMF

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Členská kvóta u MMF	28 006	34 064	42 406
Vklady u MMF	<u>7 313</u>	<u>5 736</u>	<u>396</u>
Pohledávky vůči MMF celkem	<u>35 319</u>	<u>39 800</u>	<u>42 802</u>
Závazek vůči MMF	- 27 761	- 33 925	- 42 291
Běžný účet MMF	<u>- 108</u>	<u>- 108</u>	<u>- 108</u>
Závazky vůči MMF celkem	<u>- 27 869</u>	<u>- 34 033</u>	<u>- 42 399</u>
Celková pozice u MMF	<u>7 450</u>	<u>5 767</u>	<u>403</u>

Členská kvóta v MMF je denominována ve zvláštních právech čerpání (SDR) a financována směnkami vlády ČR splatnými na požádání.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

5 POHLEDÁVKY VŮČI ZAHRANIČÍ VČETNĚ CENNÝCH PAPIRŮ

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Zůstatky na běžných účtech	825	555	1 134
Depozita	<u>89 714</u>	<u>116 891</u>	<u>91 671</u>
Vklady u zahraničních peněžních ústavů celkem	90 539	117 446	92 805
Poskytnuté úvěry zahraničním peněžním ústavům	20 350	14 384	14 240
Bezkupónové dluhopisy	226 651	79 083	130 125
Kupónové dluhopisy	366 763	319 230	269 177
Nerealizovaný zisk při ocenění reálnou hodnotou (viz bod 2(r))	2 886	*	*
Opravná položka při ocenění naběhlou hodnotou (viz bod 18)	_____*	<u>- 1 573</u>	<u>- 1 106</u>
Cenné papíry celkem	596 300	396 740	398 196
Pokladní hotovost v cizích měnách	49	37	60
Ostatní pohledávky vůči zahraničí	_____0	_____12	_____0
Ostatní pohledávky vůči zahraničí celkem	49	49	60
Pohledávky vůči zahraničí včetně cenných papírů celkem	<u>707 238</u>	<u>528 619</u>	<u>505 301</u>

5 POHLEDÁVKY VŮČI ZAHRANIČÍ VČETNĚ CENNÝCH PAPÍRŮ (pokračování)**Poskytnuté úvěry zahraničním peněžním ústavům**

Poskytnuté úvěry zahraničním peněžním ústavům představují výlučně reverzní repo operace. Cenné papíry využitě ve smlouvách o reverzních repo operacích zahrnují státní bezkupónové dluhopisy, ostatní krátkodobé bezkupónové dluhopisy, státní a ostatní kupónové dluhopisy. Jejich tržní hodnota se významně neliší od hodnoty poskytnutých úvěrů v rámci těchto smluv.

Reverzní repo operace zahrnují k 31. prosinci 2002 zahraniční dluhopisy poskytnuté protistranami v hodnotě 20 344 milionů Kč (k 31. prosinci 2001: 14 384 milionů Kč, k 31. prosinci 2000: 14 240 milionů Kč). Operace jsou splatné do 60 dnů.

Geografické rozdělení pohledávek vůči zahraničí kromě cenných papírů (řádky rozvahy 3.1., 3.2., 3.4.)

	<u>31. prosince 2002</u>		<u>31. prosince 2001</u>		<u>31. prosince 2000</u>	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Země Eurozóny	55 219	50	88 433	67	53 098	49
Velká Británie	42 618	38	42 871	33	48 819	46
Ostatní evropské země	846	1	49	0	4	0
USA	812	1	522	0	5 119	5
Japonsko	11 438	10	1	0	1	0
Ostatní země	<u>5</u>	<u>0</u>	<u>3</u>	<u>0</u>	<u>64</u>	<u>0</u>
	<u>110 938</u>	<u>100</u>	<u>131 879</u>	<u>100</u>	<u>107 105</u>	<u>100</u>

5 POHLEDÁVKY VŮČI ZAHRANIČÍ VČETNĚ CENNÝCH PAPÍRŮ (pokračování)

Bezкупónové dluhopisy (řádek rozvahy 3.3.)

Bezкупónové dluhopisy lze členit následujícím způsobem:

	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2002</u> mil. Kč	Naběhlá hodnota k 31. prosinci <u>2001</u> mil. Kč	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2001</u> mil. Kč	Naběhlá hodnota k 31. prosinci <u>2000</u> mil. Kč	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2000</u> mil. Kč
Státní dluhopisy	107 452	32 793	32 805	48 823	48 846
Ostatní krátkodobé dluhopisy	<u>119 215</u>	<u>46 290</u>	<u>46 289</u>	<u>81 302</u>	<u>81 278</u>
		79 083		130 125	
Opravná položka		- 6		- 29	
Bezкупónové dluhopisy celkem	<u>226 667</u>	<u>79 077</u>	<u>79 094</u>	<u>130 096</u>	<u>130 124</u>

Geografické rozdělení bezкупónových dluhopisů

	<u>31. prosince 2002</u>		<u>31. prosince 2001</u>		<u>31. prosince 2000</u>	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Země Eurozóny	90 662	40	39 137	50	40 962	32
Velká Británie	3 285	2	0	0	4 014	3
Švýcarsko	27 451	12	18 516	23	56 237	43
USA	9 291	4	10 798	14	11 820	9
Japonsko	79 762	35	0	0	5 943	4
Ostatní země	<u>16 216</u>	<u>7</u>	<u>10 632</u>	<u>13</u>	<u>11 149</u>	<u>9</u>
	<u>226 667</u>	<u>100</u>	<u>79 083</u>	<u>100</u>	<u>130 125</u>	<u>100</u>

5 POHLEDÁVKY VŮČI ZAHRANIČÍ VČETNĚ CENNÝCH PAPÍRŮ (pokračování)

Kupónové dluhopisy (řádek rozvahy 3.3.)

Kupónové dluhopisy lze členit následujícím způsobem:

	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2002</u> mil. Kč	Cena pořízení k 31. prosinci <u>2001</u> mil. Kč	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2001</u> mil. Kč	Cena pořízení k 31. prosinci <u>2000</u> mil. Kč	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2000</u> mil. Kč
Státní dluhopisy	300 462	257 676	256 930	237 953	238 300
Ostatní zahraniční dluhopisy	61 028	43 584	43 916	14 431	14 586
Dluhopisy spravované externím manažerem	0	11 695	11 758	11 219	11 219
Naběhlý úrok z dluhopisů	<u>8 143</u>	<u>6 275</u>	<u>6 275</u>	<u>5 574</u>	<u>5 573</u>
		319 230		269 177	
Opravná položka		<u>- 1 567</u>		<u>- 1 077</u>	
Kupónové dluhopisy celkem	<u>369 633</u>	<u>317 663</u>	<u>318 879</u>	<u>268 100</u>	<u>269 678</u>

Kupónové dluhopisy k 31. prosinci 2002, 2001 a 2000 zahrnují výlučně cenné papíry pevně úročené do data splatnosti.

Geografické rozdělení kupónových dluhopisů

	<u>31. prosince 2002</u>		<u>31. prosince 2001</u>		<u>31. prosince 2000</u>	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Země Eurozóny	285 654	78	255 387	80	217 526	81
Velká Británie	8 488	2	0	0	0	0
USA	74 278	20	62 697	20	50 728	19
Ostatní země	<u>1 213</u>	<u>0</u>	<u>1 146</u>	<u>0</u>	<u>923</u>	<u>0</u>
	<u>369 633</u>	<u>100</u>	<u>319 230</u>	<u>100</u>	<u>269 177</u>	<u>100</u>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

6 POHLEDÁVKY VŮČI TUZEMSKÝM BANKÁM

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Redistribuční úvěry	0	0	12 800
Nelikvidní úvěry	14	14	14
Úvěry poskytnuté z prostředků Evropské investiční banky (dále jen „EIB“) (viz bod 12)	115	133	169
Ostatní pohledávky	<u>0</u>	<u>660</u>	<u>4 402</u>
	129	807	17 385
Opravná položka k pohledávkám za tuzemskými bankami (viz bod 18)	- 14	- 14	- 14
Pohledávky vůči tuzemským bankám celkem	<u>115</u>	<u>793</u>	<u>17 371</u>

Redistribuční úvěry

Dlouhodobé redistribuční úvěry byly poskytnuty Konsolidační bance Praha, s.p.ú., dnešní České konsolidační agentuře v letech 1990 a 1991. Zvýhodněný redistribuční úvěr byl poskytnut na financování družstevní bytové výstavby. Je splatný formou ročních plateb založených na splátkách klientů a jeho konečná splatnost nebyla stanovena. Vzhledem k tomu, že v roce 2001 byla Konsolidační banka Praha, s.p.ú. transformována na Českou konsolidační agenturu, je tato pohledávka v letech 2002 a 2001 vykazována v pohledávkách vůči klientům.

Nelikvidní úvěry

Nelikvidní úvěry představují úvěry po splatnosti a úvěry vykazující jiná porušení smluvních podmínek nebo zhoršenou finanční situaci dlužníka.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

7 POHLEDÁVKY VŮČI KLIENTŮM

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Standardní úvěry	5 723	14 109	15 225
Redistribuční úvěry (viz bod 6)	10 610	11 651	0
Klasifikované úvěry brutto	<u>32 876</u>	<u>26 658</u>	<u>27 197</u>
	49 209	52 418	42 422
Opravná položka ke klasifikovaným úvěrům (viz bod 18)	- 9 389	- 4 155	- 4 680
Pohledávky vůči klientům celkem	<u>39 820</u>	<u>48 263</u>	<u>37 742</u>

Klasifikované úvěry

Klasifikované úvěry jsou tříděny do čtyř kategorií podle definic vydaných Bankou (sledované, nestandardní, pochybné, ztrátové), zahrnují nesplacenou jistinu a zúčtované výnosové úroky, jsou buď po splatnosti, nebo vykazují jiná porušení smluvních podmínek nebo zhoršenou finanční situaci dlužníka.

	<u>31. prosince 2002</u>		<u>31. prosince 2001</u>		<u>31. prosince 2000</u>	
	Účetní hodnota mil. Kč	Reálná hodnota mil. Kč	Účetní hodnota mil. Kč	Reálná hodnota mil. Kč	Účetní hodnota mil. Kč	Reálná hodnota mil. Kč
Sledované	0	0	0	0	0	0
Nestandardní	0	0	0	0	0	0
Pochybné	2	1	4	2	36	18
Ztrátové	<u>32 874</u>	<u>986</u>	<u>26 654</u>	<u>0</u>	<u>27 161</u>	<u>0</u>
Klasifikované úvěry celkem	<u>32 876</u>	<u>987</u>	<u>26 658</u>	<u>2</u>	<u>27 197</u>	<u>18</u>

Rozdíl čisté účetní hodnoty klasifikovaných úvěrů a jejich reálné hodnoty je pokryt zárukou vydanou vládou ČR (viz bod 30).

7 POHLEDÁVKY VŮČI KLIENTŮM (pokračování)

V položce klasifikované úvěry je vykazován i soubor pohledávek za Agrobankou Praha, a.s., v likvidaci v úhrnné výši 6 534 milionů Kč. K této pohledávce je vytvořena opravná položka 5 548 milionů Kč, o stejnou částku byla snížena rezerva vytvořená na ztráty České finanční, s.r.o. (dále jen „ČF“) (viz body 18 a 30).

Mimo opravné položky ke klasifikovaným úvěrům Banka vykázala k 31. prosinci 2002, 2001 a 2000 všeobecnou rezervu na úvěry ve výši 348 milionů Kč. Tato rezerva musí být použita nebo odepsána do hospodářského výsledku v souladu s postupy účtování do 31. prosince 2005.

8 TUZEMSKÉ CENNÉ PAPIRY A ÚČASTI

Tuzemské cenné papíry a účasti zahrnují akcie emitované společnostmi se sídlem v České republice, v nichž má Banka podstatný nebo rozhodující vliv:

	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2002</u> mil. Kč	Cena pořízení k 31. prosinci <u>2001</u> mil. Kč	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2001</u> mil. Kč	Cena pořízení k 31. prosinci <u>2000</u> mil. Kč	Reálná hodnota k 31. prosinci <u>2000</u> mil. Kč
Bankovní institut vysoká škola, a.s.	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>11</u>	<u>11</u>

Účasti ve společnostech s rozhodujícím vlivem

Banka neměla žádné účasti ve společnostech s rozhodujícím vlivem k 31. prosinci 2002, 2001 a 2000. V červnu 2000 prodala Banka účast v ČF Konsolidační bance Praha, s.p.ú., dnešní České konsolidační agentuře za 1 Kč (viz bod 30).

8 TUZEMSKÉ CENNÉ PAPIRY A ÚČASTI (pokračování)**Účasti ve společnostech s podstatným vlivem**

K 31. prosinci 2000:

<u>Název</u>	<u>Účetní hodnota</u> mil. Kč	<u>Nominální hodnota</u> mil. Kč	<u>Základní jmění</u> mil. Kč	<u>Podíl</u> %
Bankovní institut vysoká škola, a.s.	<u>11</u>	<u>13</u>	<u>44</u>	<u>30</u>

Změny stavu účastí ve společnostech s rozhodujícím a podstatným vlivem lze rozčlenit takto:

	<u>Společnosti s rozhodujícím vlivem</u>		<u>Společnosti s podstatným vlivem</u>	
	<u>Cena pořízení</u> mil. Kč	<u>Nominální hodnota</u> mil. Kč	<u>Cena pořízení</u> mil. Kč	<u>Nominální hodnota</u> mil. Kč
Stav k 1. lednu 2000	15 814	15 814	11	13
Prodej podílu v ČF	<u>- 15 814</u>	<u>- 15 814</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Stav k 31. prosinci 2000	0	0	11	13
Prodej podílu v Bankovním institutu vysoká škola, a.s.	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>- 11</u>	<u>- 13</u>
Stav k 31. prosinci 2002 a 2001	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

9 HMOTNÝ A NEHMOTNÝ MAJETEK

Hmotný majetek

	31. prosince 2000 mil. Kč	31. prosince 2001 mil. Kč	Přírůstek mil. Kč	Úbytek mil. Kč	31. prosince 2002 mil. Kč
<u>Pořizovací cena</u>					
Pozemky	197	202	1	- 29	174
Budovy	7 046	7 081	10	- 51	7 040
Stroje a zařízení	2 707	2 554	135	- 163	2 526
Inventář	367	355	6	- 12	349
Ostatní	445	447	5	- 10	442
Pořízení HM včetně záloh a nevyfakturovaných dodávek	<u>79</u>	<u>74</u>	<u>126</u>	<u>- 157</u>	<u>43</u>
Pořizovací cena celkem	<u>10 841</u>	<u>10 713</u>	<u>283</u>	<u>- 422</u>	<u>10 574</u>
<u>Oprávky</u>					
Budovy	- 581	- 817	- 277	50	- 1 044
Stroje a zařízení	- 1 769	- 1 830	- 276	165	- 1 941
Inventář	- 202	- 235	- 48	19	- 264
Ostatní	<u>- 412</u>	<u>- 412</u>	<u>- 8</u>	<u>13</u>	<u>- 407</u>
Oprávky celkem	<u>- 2 964</u>	<u>- 3 294</u>	<u>- 609</u>	<u>247</u>	<u>- 3 656</u>
Zůstatková hodnota	<u>7 877</u>	<u>7 419</u>			<u>6 918</u>

Hodnota drobného hmotného majetku, který byl plně odepsán při zahájení používání, činila v roce 2002 4,9 milionů Kč (v roce 2001: 15 milionů Kč, v roce 2000: 205 milionů Kč).

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

9 H MOTNÝ A NEH MOTNÝ MAJETEK (pokračování)

Nehmotný majetek

	31. prosince <u>2000</u> mil. Kč	31. prosince <u>2001</u> mil. Kč	Přírůstek mil. Kč	Úbytek mil. Kč	31. prosince <u>2002</u> mil. Kč
Pořizovací cena					
Software	956	1 026	63	0	1 089
Ostatní nehmotná aktiva	2	2	0	0	2
Pořízení nehmotného majetku	<u>38</u>	<u>39</u>	<u>82</u>	<u>- 63</u>	<u>58</u>
Pořizovací cena celkem	<u>996</u>	<u>1 067</u>	<u>145</u>	<u>- 63</u>	<u>1 149</u>
Oprávky					
Software	- 543	- 715	- 153	0	- 868
Ostatní nehmotná aktiva	<u>- 1</u>	<u>- 2</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>- 2</u>
Oprávky celkem	<u>- 544</u>	<u>- 717</u>	<u>- 153</u>	<u>0</u>	<u>- 870</u>
Zůstatková hodnota	<u>452</u>	<u>350</u>			<u>279</u>

Hodnota drobného nehmotného majetku, který byl plně odepsán při zahájení používání, činila v roce 2002 1,4 milionů Kč (v roce 2001: 1 milion Kč, v roce 2000: 0,6 milionů Kč).

Banka neposkytla žádný hmotný nebo nehmotný majetek do zástavy a nepoužívá hmotný nebo nehmotný majetek získaný na základě smluv o finančním leasingu.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

10 OSTATNÍ AKTIVA

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Náklady příštích období	16	16	19
Příjmy příštích období	0	372	412
Poskytnuté zálohy	4 321	2 407	2 136
Ostatní finanční aktiva zahraniční	50	50	50
Ostatní finanční aktiva tuzemská	0	19 717	19 717
Ostatní drahé kovy	11	18	16
Pevné termínové operace s měnovými nástroji	653	0	415
Ostatní	<u>606</u>	<u>337</u>	<u>151</u>
	5 657	22 917	22 916
Opravná položka k zálohám a k ostatním dlužníkům (viz bod 18)	- 1 988	- 21 498	- 21 194
Ostatní aktiva celkem	<u>3 669</u>	<u>1 419</u>	<u>1 722</u>

V položce ostatní finanční aktiva zahraniční Banka vykazuje účast v Bance pro mezinárodní platby (BIS) a ve společnosti SWIFT. Akcie BIS a podíl ve SWIFT jsou neobchodovatelné a jejich držba vyplývá z členství ČNB v těchto institucích.

V položce ostatní finanční aktiva tuzemská Banka vykazuje účast v GE Capital Bank, a.s. jejíž reálná hodnota se blíží nule. V letech 2001 a 2000 Banka vykazovala tuto majetkovou účast v ceně pořízení ve výši 19 717 milionů Kč, společně s opravnou položkou vytvořenou ve stejné výši.

ČSOB převedla na ČNB v průběhu roku 2002 bezúplatně podle Smlouvy a slibu odškodnění (dále jen „Slib odškodnění“) akcie Agrobanky Praha, a.s. v likvidaci, Kreditní banky Plzeň, a.s. - v likvidaci a BH CAPITAL, a.s. (viz také bod 30). Banka se domnívá, že reálná hodnota jejich akcií se blíží nule.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

11 PENÍZE V OBĚHU

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Bankovky v oběhu	219 360	201 793	191 584
Mince v oběhu	6 114	5 782	5 416
Provozní pokladna v Kč	<u>- 1 072</u>	<u>- 1 714</u>	<u>- 1 898</u>
Peníze v oběhu celkem	<u>224 402</u>	<u>205 861</u>	<u>195 102</u>

12 ZÁVAZKY VŮČI ZAHRANIČÍ

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Repo operace	4 174	14 141	13 246
Úvěr přijatý od EIB	<u>115</u>	<u>134</u>	<u>169</u>
Přijaté úvěry ze zahraničí celkem	4 289	14 275	13 415
Ostatní závazky vůči zahraničí	<u>446</u>	<u>468</u>	<u>414</u>
Závazky vůči zahraničí celkem	<u>4 735</u>	<u>14 743</u>	<u>13 829</u>

Úvěry přijaté od EIB

ČNB přijala úvěry od EIB. Z těchto zdrojů ČNB poskytla cizoměnové úvěry komerčním bankám v ČR (viz bod 6). Úvěry přijaté a poskytnuté mají stejnou výši, stejnou dobu splatnosti a jsou nezajištěné. Úroky, které ČNB inkasuje od komerčních bank v ČR, jsou o úrokovou marži vyšší než úroky, které hradí ČNB.

Repo operace

Cenné papíry využitě ve smlouvách o repo operacích zahrnují státní bezkupónové dluhopisy a státní kupónové dluhopisy. Jejich tržní hodnota se významně neliší od hodnoty přijatých úvěrů v rámci těchto smluv.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

12 ZÁVAZKY VŮČI ZAHRANIČÍ (pokračování)

Geografické rozdělení závazků vůči zahraničí

	31. prosince 2002		31. prosince 2001		31. prosince 2000	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Země Eurozóny	4 325	91	3 461	23	1 973	14
Ostatní evropské země	8	0	5	0	0	0
USA	402	9	11 277	77	11 856	86
	<u>4 735</u>	<u>100</u>	<u>14 743</u>	<u>100</u>	<u>13 829</u>	<u>100</u>

13 ZÁVAZKY VŮČI TUZEMSKÝM BANKÁM

	31. prosince 2002	31. prosince 2001	31. prosince 2000
	mil. Kč	mil. Kč	mil. Kč
Peněžní rezervy bank	28 359	30 273	26 575
Repo operace	455 419	264 847	251 386
Ostatní závazky vůči tuzemským bankám	4 455	14 127	17 910
Závazky vůči tuzemským bankám celkem	<u>488 233</u>	<u>309 247</u>	<u>295 871</u>

Peněžní rezervy bank

Povinné minimální rezervy představují vklady bank v ČR u ČNB a jsou počínaje 12. července 2001 bankám úročeny aktuální dvoutýdenní repo sazbou pro českou korunu. Povinné minimální rezervy činí 2 % z vkladů se splatností do dvou let.

Repo operace

Repo operace zahrnují k 31. prosinci 2002 455 419 milionů Kč (k 31. prosinci 2001: 264 847 milionů Kč, k 31. prosinci 2000: 251 386 milionů Kč) úvěrů přijatých od bank v ČR. Tyto úvěry jsou kryty zpětně nakoupenými poukázkami Banky. Jejich tržní hodnota se významně neliší od hodnoty přijatých úvěrů v rámci těchto smluv.

Ostatní závazky vůči tuzemským bankám

Ostatní závazky vůči tuzemským bankám představují účty mezibankovního platebního styku.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

14 VKLADY KLIENTŮ

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Běžné účty	8 990	9 730	7 070
Termínované vklady	11 083	2 046	2 134
Vklady mimorozpočtových prostředků	12 025	11 092	5 970
Ostatní vklady	<u>3 839</u>	<u>5 048</u>	<u>6 399</u>
Vklady klientů celkem	<u>35 937</u>	<u>27 916</u>	<u>21 573</u>

15 EMITOVANÉ TUZEMSKÉ CENNÉ PAPIRY

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Emitované pokladní poukázky Banky	700 000	400 000	400 000
Poukázky nakoupené zpět:			
- v držení Banky	- 250 582	- 136 826	- 148 631
- v repo operacích	- 449 418	- 263 175	- 252 206
- reverzní repo operace	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>837</u>
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Pokladní poukázky Banky emitované v průběhu roku 2002, 2001 a 2000 mají nulový diskont.

16 ZÁVAZKY VŮČI STÁTU

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Účty státních fondů	23 111	12 033	7 130
Státní aktiva v Kč	25 011	24 435	28 681
Státní aktiva v cizí měně	<u>1 846</u>	<u>21 269</u>	<u>763</u>
Závazky vůči státu celkem	<u>49 968</u>	<u>57 737</u>	<u>36 574</u>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

17 VLASTNÍ KAPITÁL

Změny vlastního kapitálu v průběhu roku 2002, 2001 a 2000 byly následující:

	Základní kapitál mil. Kč	Fondy mil. Kč	Neuhrazená ztráta mil. Kč	Zisk / ztráta za účetní období mil. Kč	Vlastní kapitál celkem mil. Kč
Stav k 1. lednu 2000	1 400	8 203	- 50 739	32 378	- 8 758
Úhrada části neuhrazených ztrát ze zisku roku 1999	0	0	32 347	- 32 347	0
Čerpání sociálního fondu	0	- 32	0	0	- 32
Dotace sociálního fondu ze zisku	0	31	0	- 31	0
Zisk roku 2000	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2 524</u>	<u>2 524</u>
Stav k 31. prosinci 2000	1 400	8 202	- 18 392	2 524	- 6 266
Úhrada části neuhrazených ztrát ze zisku roku 2000	0	0	2 489	- 2 489	0
Čerpání sociálního fondu	0	- 39	0	0	- 39
Dotace sociálního fondu ze zisku	0	35	0	- 35	0
Ztráta roku 2001	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>- 28 628</u>	<u>- 28 628</u>
Stav k 31. prosinci 2001	1 400	8 198	- 15 903	- 28 628	- 34 933
Převod neuhrazených ztrát	0	0	- 28 628	28 628	0
Čerpání sociálního fondu	0	- 42	0	0	- 42
Ztráta roku 2002	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>- 9 468</u>	<u>- 9 468</u>
Stav k 31. prosinci 2002	<u>1 400</u>	<u>8 156</u>	<u>- 44 531</u>	<u>- 9 468</u>	<u>- 44 443</u>

17 VLASTNÍ KAPITÁL (pokračování)**Fondy**

Rozhodující částí fondů je ze zisku vytvořený všeobecný rezervní fond ve výši 7 773 milionů Kč ve všech vykazovaných obdobích, určený ke krytí ztráty, zvyšování základního kapitálu nebo jinému použití podle rozhodnutí bankovní rady ČNB.

V souladu s účetními postupy platnými v České republice je mezi fondy vykázán i sociální fond na krytí sociálních potřeb zaměstnanců a zaměstnavatelského programu ČNB ve výši 6 milionů Kč k 31. prosinci 2002 (k 31. prosinci 2001: 8 milionů Kč, k 31. prosinci 2000: 13 milionů Kč). Sociální fond je každoročně dotován ze zisku předchozího účetního období. V případě dosažení ztráty je sociální fond dotován formou převodu ze zvláštního rezervního fondu.

18 REZERVY, OPRAVNÉ POLOŽKY A ODPISY AKTIV

K 31. prosinci 2002, 2001 a 2000 vytvořila Banka tyto opravné položky a rezervy na riziková aktiva:

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Opravná položka k nelikvidním úvěrům tuzemským bankám (viz bod 6)	14	14	14
Opravná položka ke klasifikovaným úvěrům klientům (viz bod 7)	9 389	4 155	4 680
Opravná položka k cenným papírům:			
- zahraniční cenné papíry (viz bod 5)	0	1 573	1 106
- tuzemské cenné papíry (viz bod 10)	0	19 717	19 717
Ostatní opravné položky (viz bod 10)	<u>1 988</u>	<u>1 781</u>	<u>1 477</u>
Opravné položky celkem	<u>11 391</u>	<u>27 240</u>	<u>26 994</u>
Rezerva na záruky (viz bod 20)	348	418	828
Rezerva na standardní úvěry (viz bod 6)	348	348	348
Rezerva na záruku ČF (viz bod 30)	4 916	10 587	10 867
Ostatní rezervy na záruky spojené s konsolidací bankovního sektoru (viz body 20 a 30)	<u>598</u>	<u>582</u>	<u>554</u>
Rezervy celkem	<u>6 210</u>	<u>11 935</u>	<u>12 597</u>

18 REZERVY, OPRAVNÉ POLOŽKY A ODPISY AKTIV (pokračování)**Odpisy a výnosy z dříve odepsaných částek**

ČNB v průběhu roku 2002 odepsala pohledávky v celkové výši 11 milionů Kč (v roce 2001: 128 milionů Kč, v roce 2000: 27 milionů Kč) a v letech 2002, 2001 a 2000 nezinkasovala žádné částky z pohledávek, které byly již dříve odepsány.

Opravné položky

Změnu stavu opravných položek lze analyzovat takto:

	Pohledávky za bankami a ostatní pohledávky vůči zahraničí mil. Kč	Klasifikované úvěry mil. Kč	Cenné papíry mil. Kč	Ostatní mil. Kč	Celkem mil. Kč
K 1. lednu 2000	25 824	5 336	22 648	1 444	55 252
Tvorba	0	23	1 534	34	1 591
Kurzový rozdíl	0	0	- 70	0	- 70
Použití	- 25 810	- 679	- 3 289	- 1	- 29 779
K 31. prosinci 2000	14	4 680	20 823	1 477	26 994
Tvorba	0	18	1 190	305	1 513
Kurzový rozdíl	0	0	- 84	0	- 84
Použití	0	- 543	- 639	- 1	- 1 183
K 31. prosinci 2001	14	4 155	21 290	1 781	27 240
Tvorba	0	5 560	0	312	5 872
Změna metodiky (viz bod 2(r))	0	0	- 21 290	0	- 21 290
Použití	0	- 326	0	- 105	- 431
K 31. prosinci 2002	<u>14</u>	<u>9 389</u>	<u>0</u>	<u>1 988</u>	<u>11 391</u>

Tvorba a použití opravných položek k cenným papírům za roky 2001 a 2000 jsou zahrnuty v položce ztráta z finančních operací (viz bod 22).

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

18 REZERVY, OPRAVNÉ POLOŽKY A ODPISY AKTIV (pokračování)

Rezervy

Změnu stavu rezerv lze analyzovat takto:

	<u>Standardní úvěry</u> mil. Kč	<u>Konsolidace</u> mil. Kč	<u>Ostatní</u> mil. Kč	<u>Celkem</u> mil. Kč
K 1. lednu 2000	348	31 900	1 354	33 602
Tvorba	0	1 317	11	1 328
Použití	<u>0</u>	<u>- 21 796</u>	<u>- 537</u>	<u>- 22 333</u>
K 31. prosinci 2000	348	11 421	828	12 597
Tvorba	0	28	11	39
Použití	<u>0</u>	<u>- 280</u>	<u>- 421</u>	<u>- 701</u>
K 31. prosinci 2001	348	11 169	418	11 935
Tvorba	0	16	9	25
Použití	<u>0</u>	<u>- 5 671</u>	<u>- 79</u>	<u>- 5 750</u>
K 31. prosinci 2002	<u>348</u>	<u>5 514</u>	<u>348</u>	<u>6 210</u>

19 OSTATNÍ PASIVA

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Výnosy a výdaje příštích období	<u>8</u>	<u>186</u>	<u>346</u>
Pevné termínové operace s měnovými nástroji	844	0	0
Uspořádací účty prostředků územních orgánů	0	0	1 127
Ostatní pasiva	<u>428</u>	<u>775</u>	<u>967</u>
Ostatní celkem	<u>1 272</u>	<u>775</u>	<u>2 094</u>
Ostatní pasiva celkem	<u>1 280</u>	<u>961</u>	<u>2 440</u>

20 POTENCIÁLNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY**Přijaté a vydané záruky**

Přijaté a vydané záruky lze členit takto:

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Vydané záruky ve prospěch klientů	426	514	540
Vydaná záruka ve prospěch ČF (viz bod 30)	4 916	10 587	10 867
Vydaná záruka v rámci konsolidace bankovního sektoru	<u>194 620</u>	<u>92 686</u>	<u>67 333</u>
Vydané záruky celkem	<u>199 962</u>	<u>103 787</u>	<u>78 740</u>
Přijatá záruka vydaná vládou ČR ke klasifikovaným aktivům převzatým Bankou při konsolidaci bankovního sektoru (viz bod 30)	22 500	22 500	22 500
Přijatá záruka od Ministerstva financí ČR (viz bod 30)	<u>160 000</u>	<u>39 840</u>	<u>7 945</u>
Přijaté záruky celkem	<u>182 500</u>	<u>62 340</u>	<u>30 445</u>

Ve vydaných zárukách v rámci konsolidace bankovního sektoru je zahrnut slib odškodnění a záruka za vklady IPB (viz bod 30) a v přijatých zárukách je zahrnuta záruka vlády ČR přijatá v souvislosti s konsolidací bankovního sektoru (viz bod 30).

Potřeba rezerv na potenciální ztráty za vydané záruky k 31. prosinci 2002 činila 5 862 milionů Kč (k 31. prosinci 2001: 11 587 milionů Kč, k 31. prosinci 2000: 12 248 milionů Kč).

20 POTENCIÁLNÍ POHLEDÁVKY A ZÁVAZKY (pokračování)**Pohledávky a závazky z nevypořádaných transakcí s cennými papíry**

	31. prosince <u>2002</u> mil. Kč	31. prosince <u>2001</u> mil. Kč	31. prosince <u>2000</u> mil. Kč
Pohledávky z nevypořádaných transakcí s cennými papíry	51 490	11 851	98 251
Závazky z nevypořádaných transakcí s cennými papíry	<u>46 164</u>	<u>9 493</u>	<u>94 418</u>
Čistá pozice	<u>5 326</u>	<u>2 358</u>	<u>3 833</u>

Všechny pohledávky a závazky z nevypořádaných transakcí s cennými papíry k 31. prosinci 2002, 2001 a 2000 měly splatnost v lednu následujícího roku.

Soudní spory

Banka je účastníkem soudního sporu s jednou tuzemskou obchodní bankou, jehož předmětem je odškodnění údajné majetkové újmy ve výši přibližně 1,8 miliardy Kč v souvislosti s transakcí, kterou v minulosti ČNB s touto bankou uzavřela při konsolidaci českého bankovního sektoru. Na základě nezávislé právní analýzy i vlastního posouzení tohoto sporu vedení ČNB nepovažuje úhradu odškodnění za pravděpodobnou, a proto ČNB nevytvořila na toto potenciální plnění žádnou rezervu.

Investiční přísliby

Banka neměla k 31. prosinci 2002 a 2001 uzavřené žádné smlouvy na pořízení hmotného a nehmotného majetku (k 31. prosinci 2000: 12 milionů Kč).

Hodnoty převzaté Bankou od třetích osob a spravované jménem banky na cizí účet

Banka v letech 2002, 2001 ani 2000 nepřevzala do správy žádné hodnoty od třetích osob.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

21 ÚROKOVÁ MARŽE

	<u>2002</u> mil. Kč	<u>2001</u> mil. Kč	<u>2000</u> mil. Kč
Výnosové úroky a podobné výnosy	22 104	28 106	28 291
Nákladové úroky a podobné náklady	- 17 032	- 17 092	- 16 821
Úroková marže	<u>5 072</u>	<u>11 014</u>	<u>11 470</u>

Výnosy z úroků

	<u>2002</u> mil. Kč	<u>2001</u> mil. Kč	<u>2000</u> mil. Kč
Úrokové výnosy ze zpětně nakoupených dluhopisů emitovaných Bankou	0	53	185
Úrokové výnosy z bezkupónových dluhopisů	3 134	3 952	7 322
Úrokové výnosy z kupónových dluhopisů	<u>13 583</u>	<u>18 376</u>	<u>14 189</u>
Úroky z cenných papírů celkem	<u>16 717</u>	<u>22 381</u>	<u>21 696</u>
Úroky z vkladů u bank	4 320	4 250	5 341
Úroky z pohledávek za klienty	956	1 450	979
Ostatní úrokové výnosy	<u>111</u>	<u>25</u>	<u>275</u>
Ostatní výnosy z úroků celkem	<u>5 387</u>	<u>5 725</u>	<u>6 595</u>
Výnosy z úroků celkem	<u>22 104</u>	<u>28 106</u>	<u>28 291</u>

Podle odhadu vedení Banky bylo v roce 2002 do výnosů zahrnuto 7 milionů Kč výnosu z úroků z klasifikovaných úvěrů (v roce 2001: 14 milionů Kč, v roce 2000: 32 milionů Kč). Nesplacené úroky jsou zúčtovány do výnosů a jejich výše je brána v úvahu při tvorbě opravných položek.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

21 ÚROKOVÁ MARŽE (pokračování)

Náklady na úroky

	<u>2002</u> mil. Kč	<u>2001</u> mil. Kč	<u>2000</u> mil. Kč
Úroky z vydaných poukázek a dluhopisů	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>523</u>
Úroky ze závazků vůči státu	391	429	1 020
Úroky ze závazků vůči bankám	16 081	16 348	14 959
Úroky ze závazků vůči klientům	<u>560</u>	<u>315</u>	<u>319</u>
Úroky ze závazků celkem	<u>17 032</u>	<u>17 092</u>	<u>16 298</u>
Náklady na úroky celkem	<u>17 032</u>	<u>17 092</u>	<u>16 821</u>

22 ZTRÁTA Z FINANČNÍCH OPERACÍ

Čisté ztráty z finančních operací za roky 2002, 2001 a 2000 lze členit takto:

	<u>2002</u> mil. Kč	<u>2001</u> mil. Kč	<u>2000</u> mil. Kč
Zisky z prodeje cenných papírů	2 097	3 927	691
Ztráty z prodeje cenných papírů	- 1 762	- 2 117	- 5 333
Kurzové ztráty	- 26 170	- 40 113	- 3 523
Ostatní výnosy	7 342	1 101	1 336
Výsledek ze swapových operací	0	0	66
Ostatní úroky	- 197	8	287
Pokles reálné hodnoty cenných papírů	- 1 469	0	0
Zvýšení reálné hodnoty cenných papírů	6 295	0	0
Tvorba opravných položek k cenným papírům	0	- 1 190	- 1 534
Použití opravných položek k cenným papírům	<u>0</u>	<u>639</u>	<u>3 289</u>
	<u>- 13 864</u>	<u>- 37 745</u>	<u>- 4 721</u>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

23 SPRÁVNÍ NÁKLADY

Správní náklady za roky 2002, 2001 a 2000 lze členit takto:

	<u>2002</u> mil. Kč	<u>2001</u> mil. Kč	<u>2000</u> mil. Kč
Mzdy a platy	554	501	484
Sociální a zdravotní pojištění	<u>197</u>	<u>176</u>	<u>182</u>
Náklady na zaměstnance celkem	<u>751</u>	<u>677</u>	<u>666</u>
Odpisy hmotného majetku	556	604	812
Odpisy nehmotného majetku	152	175	163
Nájemné	12	16	121
Ostatní	<u>544</u>	<u>530</u>	<u>593</u>
Ostatní správní náklady celkem	<u>1 264</u>	<u>1 325</u>	<u>1 689</u>
Správní náklady celkem	<u>2 015</u>	<u>2 002</u>	<u>2 355</u>

Statistika zaměstnanců

	<u>2002</u>	<u>2001</u>	<u>2000</u>
Průměrný počet zaměstnanců	1 479	1 448	1 458
Počet členů bankovní rady	7	7	7

24 OSTATNÍ PROVOZNÍ NÁKLADY A MIMOŘÁDNÉ NÁKLADY**Ostatní provozní náklady**

	<u>2002</u> mil. Kč	<u>2001</u> mil. Kč	<u>2000</u> mil. Kč
Náklady spojené s převodem pohledávky za Národní bankou Slovenska	0	0	25 810
Náklady z převodu majetkové účasti v ČF (viz bod 30)	0	13	15 814
Úhrada ztrát ČF (viz bod 30)	565	864	7 394
Náklady na tisk bankovek a ražbu mincí	371	309	297
Ostatní náklady a škody	<u>183</u>	<u>590</u>	<u>553</u>
Ostatní provozní náklady celkem	<u>1 119</u>	<u>1 776</u>	<u>49 868</u>

V důsledku změny metodiky byly překlasifikovány ostatní škody a vybrané mimořádné náklady ve výši 11 milionů Kč v roce 2001 a 3 milionů Kč v roce 2000 do ostatních provozních nákladů.

Převod pohledávky za Národní bankou Slovenska

Do roku 2000 byla mezi ostatními pohledávkami vůči zahraničí zahrnuta i pohledávka ve výši 25 810 milionů Kč za Národní bankou Slovenska vzniklá z rozdělení aktiv a pasiv tehdejší Státní banky československé mezi centrální banky ČR a Slovenské republiky a dále zahrnující ztrátu z rozdělení federálního oběživa k 31. prosinci 1992. V roce 2000, po nabytí účinnosti smlouvy o postoupení pohledávky za Národní bankou Slovenska na český stát za úhradu ve výši jedné koruny české, ČNB vykázala ztrátu z postoupení této pohledávky ve výši 25 810 milionů Kč a současně rozpustila v minulosti vytvořené opravné položky ve výši 25 810 milionů Kč.

Mimořádné náklady a výnosy

	<u>2002</u> mil. Kč	<u>2001</u> mil. Kč	<u>2000</u> mil. Kč
Mimořádné náklady celkem	<u>21 290</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mimořádné výnosy celkem	<u>22 521</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Mimořádné náklady a výnosy v roce 2002 souvisí se změnou metodiky oceňování cenných papírů na reálnou hodnotu (viz bod 2 (r)).

25 FINANČNÍ RIZIKA

Riziko likvidity

Banka sleduje a řídí strukturu a duraci svých měnových rezerv v souladu s posláním Banky. Členění aktiv a závazků Banky podle příslušných pásem splatnosti na základě zůstatkové doby splatnosti k datu účetní závěrky je uvedeno v bodě 26.

Úrokové riziko

Finanční pozice a peněžní toky Banky jsou vystaveny riziku pohybů běžných tržních úrokových sazeb. Změna úrokových sazeb vede ke změně tržní hodnoty držených cenných papírů. Pravidla pro investování devizových rezerv jsou navržena tak, aby byla minimalizována pravděpodobnost ztráty plynoucí ze změn úrokových sazeb. V bodě 27 je uvedena tabulka shrnující expozici Banky vůči úrokovému riziku. Tabulka obsahuje úročená aktiva a závazky Banky v zůstatkových hodnotách, uspořádané podle bližšího z termínů vypořádání, přecenění nebo splatnosti.

Měnové riziko

Finanční pozice a peněžní toky Banky jsou vystaveny riziku pohybů kurzů běžných měn. Struktura měnových rezerv je sestavena s cílem minimalizovat významná rizika pohybu kurzů jednotlivých cizích měn mezi sebou. V bodě 28 je uvedena tabulka shrnující expozici Banky vůči měnovému riziku, která obsahuje cizoměnová aktiva a závazky Banky v zůstatkových hodnotách, uspořádané podle měn.

Úvěrové riziko

Banka řídí úroveň podstupovaného úvěrového rizika stanovováním limitů rizik akceptovatelných ve vztahu k jednomu dlužníkovi, skupině dlužníků a zeměpisným segmentům. Tato rizika jsou periodicky sledována a ročně nebo i častěji přezkoumávána. Členění aktiv a pasiv Banky podle zeměpisných segmentů je uvedeno v bodě 29.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

25 FINANČNÍ RIZIKA (pokračování)

Spotové operace a finanční deriváty

Pohledávky a závazky ze spotových, termínových a opčních operací lze členit takto:

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Pohledávky			
- z nevypořádaných spotových operací	1 355	2 877	494
- z forwardových operací	91 420	5	6 368
- z opční operace	<u>8 898</u>	<u>7 985</u>	<u>6 832</u>
	<u>101 673</u>	<u>10 867</u>	<u>13 694</u>
Závazky			
- z nevypořádaných spotových operací	1 359	2 871	493
- z forwardových operací	91 196	5	5 944
- z opční operace	<u>8 898</u>	<u>7 985</u>	<u>6 832</u>
	<u>101 453</u>	<u>10 861</u>	<u>13 269</u>

Banka má k rozvahovému dni uzavřeny smlouvy o následujících měnových forwardech zajišťujících pohyb měnových kurzů:

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Podrozvahové pohledávky z forwardových operací	91 420	5	6 368
Podrozvahové závazky z forwardových operací	91 196	5	5 944
Kladná reálná hodnota	844	0	0
Záporná reálná hodnota	653	0	415

Nominální a pomyslné jistiny evidované v podrozvaze slouží pro objemové porovnání s nástroji vykázanými v rozvaze, ale nepředstavují expozici Banky vůči úvěrovým či cenovým rizikům.

Tyto měnové forwardy, byť poskytují efektivní finanční zajištění pozic Banky z pohledu řízení rizik, nesplňují podle platných českých účetních předpisů kritéria zajišťovacího účetnictví a účtuje se tak o nich jako o derivátech k obchodování. Zisky a ztráty ze změny reálné hodnoty těchto měnových forwardů jsou vykázané ve výkazu zisku a ztráty.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

26 RIZIKO LIKVIDITY

3	Do 1 měsíce	1 – 3 měsíce	3 – 12 měsíců	1 – 5 let	Nad 5 let	Nesta- novena	Celkem
Aktiva							
Zlato	833	0	0	0	0	0	833
Pohledávky vůči MMF	0	0	0	0	0	35 319	35 319
Bezкупónové dluhopisy	39 045	129 177	58 445	0	0	0	226 667
Kupónové dluhopisy	4 189	3 236	22 558	330 083	9 567	0	369 633
Ostatní pohledávky vůči zahraničí	92 873	18 065	0	0	0	0	110 938
Pohledávky vůči tuzemským bankám	0	12	12	91	0	0	115
Pohledávky vůči klientům	23 574	0	5 542	94	0	10 610	39 820
Hmotný a nehmotný majetek	0	0	0	0	0	7 197	7 197
Ostatní aktiva	3 603	0	16	0	0	50	3 669
Aktiva celkem	164 117	150 490	86 573	330 268	9 567	53 176	794 191
Pasiva							
Peníze v oběhu	0	0	0	0	0	224 402	224 402
Závazky vůči MMF	0	0	0	0	0	27 869	27 869
Závazky vůči zahraničí	4 621	12	12	90	0	0	4 735
Závazky vůči tuzemským bankám	488 233	0	0	0	0	0	488 233
Vklady klientů	35 288	0	341	308	0	0	35 937
Závazky vůči státu	45 217	4 485	266	0	0	0	49 968
Rezervy	0	0	0	0	0	6 210	6 210
Vlastní kapitál	0	0	0	0	0	- 44 443	- 44 443
Ostatní pasiva	1 272	0	8	0	0	0	1 280
Pasiva celkem	574 631	4 497	627	398	0	214 038	794 191
Otevřená pozice	- 410 514	145 993	85 946	329 870	9 567	- 160 862	0
Zůstatek k 31. prosinci 2001							
Aktiva celkem	168 615	41 520	123 919	232 035	1 619	59 792	627 500
Pasiva celkem	403 488	12	1 917	5 174	13	216 896	627 500
Otevřená pozice	- 234 873	41 508	122 002	226 861	1 606	- 157 104	0
Zůstatek k 31. prosinci 2000							
Aktiva celkem	146 087	99 022	114 235	185 480	18 137	51 158	614 119
Pasiva celkem	350 593	9 912	7 810	1 923	49	243 832	614 119
Otevřená pozice	- 204 506	89 110	106 425	183 557	18 088	- 192 674	0

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

27 RIZIKO ÚROKOVÉ MÍRY

Zůstatek k 31. prosinci 2002	Do 1 měsíce	1 – 3 měsíce	3 – 12 měsíců	1 – 5 let	Více než 5 let	Necitlivá na úrok. míru	Celkem
Aktiva							
Zlato	0	0	0	0	0	833	833
Pohledávky vůči MMF	0	0	0	0	0	35 319	35 319
Bezкупónové dluhopisy	39 045	129 177	58 445	0	0	0	226 667
Kupónové dluhopisy	4 524	3 418	23 129	328 995	9 567	0	369 633
Ostatní pohledávky vůči zahraničí	92 873	18 065	0	0	0	0	110 938
Pohledávky vůči tuzemským							
Pohledávky vůči klientům	23 574	0	5 542	94	0	10 610	39 820
Hmotný a nehmotný majetek	0	0	0	0	0	7 197	7 197
Ostatní aktiva	3 619	0	0	0	0	50	3 669
Aktiva celkem	163 635	150 672	87 128	329 180	9 567	54 009	794 191
Pasiva							
Peníze v oběhu	0	0	0	0	0	224 402	224 402
Závazky vůči MMF	0	0	0	0	0	27 869	27 869
Závazky vůči zahraničí	4 621	12	12	90	0	0	4 735
Závazky vůči tuzemským bankám	488 233	0	0	0	0	0	488 233
Vklady klientů	35 937	0	0	0	0	0	35 937
Závazky vůči státu	45 217	4 485	266	0	0	0	49 968
Rezervy	0	0	0	0	0	6 210	6 210
Vlastní kapitál	0	0	0	0	0	- 44 443	- 44 443
Ostatní pasiva	1 280	0	0	0	0	0	1 280
Pasiva celkem	575 288	4 497	278	90	0	214 038	794 191
Rozvahové úrokové riziko	- 411 653	146 175	- 86 850	329 090	9 567	- 160 029	0
Zůstatek k 31. prosinci 2001							
Aktiva celkem	173 782	54 159	119 640	219 277	13	60 629	627 500
Pasiva celkem	405 720	12	12	4 847	13	216 896	627 500
Rozvahové úrokové riziko	- 231 938	- 54 147	119 628	214 430	0	- 156 267	0
Zůstatek k 31. prosinci 2000							
Aktiva celkem	207 422	145 539	211 852	2	60	49 244	614 119
Pasiva celkem	354 187	9 912	5 651	488	49	243 832	614 119
Rozvahové úrokové riziko	- 146 765	135 627	206 201	- 486	11	- 194 588	0

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

28 MĚNOVÉ RIZIKO

Zůstatek k 31. prosinci 2002	<u>CZK</u>	<u>EUR</u>	<u>USD</u>	<u>JPY</u>	<u>Ostatní</u>	<u>Celkem</u>
Aktiva						
Zlato	0	0	0	0	833	833
Pohledávky vůči MMF	27 869	0	0	0	7 450	35 319
Bezupónové dluhopisy	0	90 108	56 798	79 761	0	226 667
Kupónové dluhopisy	0	290 824	78 809	0	0	369 633
Ostatní pohledávky vůči zahraničí	0	75 181	24 248	11 438	71	110 938
Pohledávky vůči tuzemským bankám	0	115	0	0	0	115
Pohledávky vůči klientům	39 820	0	0	0	0	39 820
Hmotný a nehmotný majetek	7 187	0	0	0	10	7 197
Ostatní aktiva	3 525	95	0	0	49	3 669
Aktiva celkem	<u>78 401</u>	<u>456 323</u>	<u>159 855</u>	<u>91 199</u>	<u>8 413</u>	<u>794 191</u>
Pasiva						
Peníze v oběhu	224 402	0	0	0	0	224 402
Závazky vůči MMF	27 869	0	0	0	0	27 869
Závazky vůči zahraničí	446	4 289	0	0	0	4 735
Závazky vůči tuzemským bankám	488 233	0	0	0	0	488 233
Vklady klientů	25 479	10 362	96	0	0	35 937
Závazky vůči státu	48 122	1 846	0	0	0	49 968
Rezervy	6 210	0	0	0	0	6 210
Vlastní kapitál	- 44 443	0	0	0	0	- 44 443
Ostatní pasiva	1 279	0	0	0	1	1 280
Pasiva celkem	<u>777 597</u>	<u>16 497</u>	<u>96</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>794 191</u>
Pozice	<u>- 699 196</u>	<u>439 826</u>	<u>159 759</u>	<u>91 199</u>	<u>8 412</u>	<u>0</u>
Zůstatek k 31. prosinci 2001						
Aktiva celkem	91 712	363 581	164 402	1	7 804	627 500
Pasiva celkem	<u>590 423</u>	<u>6 617</u>	<u>30 459</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>627 500</u>
Pozice	<u>- 498 711</u>	<u>356 964</u>	<u>133 943</u>	<u>1</u>	<u>7 803</u>	<u>0</u>
Zůstatek k 31. prosinci 2000						
Aktiva celkem	106 934	354 842	144 263	5 944	2 136	614 119
Pasiva celkem	<u>598 422</u>	<u>4 174</u>	<u>11 523</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>614 119</u>
Pozice	<u>- 491 488</u>	<u>350 668</u>	<u>132 740</u>	<u>5 944</u>	<u>2 136</u>	<u>0</u>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE

ROK KONČÍCÍ 31. PROSINCE 2002

28 MĚNOVÉ RIZIKO (pokračování)

Dlouhá pozice v JPY byla v roce 2002 i 2000 prostřednictvím měnových forwardů převedena do EUR či USD.

29 ÚVĚROVÉ RIZIKO A KONCENTRACE PASIV

Geografické rozdělení aktiv

	31. prosince <u>2002</u> mil. Kč	31. prosince <u>2001</u> mil. Kč	31. prosince <u>2000</u> mil. Kč
Česká republika	51 683	59 031	66 076
Německo	123 883	83 298	49 807
Francie	46 568	82 318	63 780
Itálie	140 758	111 309	116 437
Ostatní země Eurozóny	120 326	104 711	80 469
Švýcarsko	27 456	18 516	56 237
Velká Británie	54 391	42 871	52 833
Ostatní evropské země	2 005	99	4
Kanada a USA	119 700	113 565	110 456
Japonsko	91 200	1	5 944
Ostatní země	<u>16 221</u>	<u>11 781</u>	<u>12 076</u>
	<u>794 191</u>	<u>627 500</u>	<u>614 119</u>

Geografické rozdělení pasiv

	31. prosince <u>2002</u> mil. Kč	31. prosince <u>2001</u> mil. Kč	31. prosince <u>2000</u> mil. Kč
Česká republika	761 587	578 724	557 891
Itálie	0	0	1 796
Ostatní země Eurozóny	4 325	3 461	177
Ostatní evropské země	8	5	0
Kanada a USA	<u>28 271</u>	<u>45 310</u>	<u>54 255</u>
	<u>794 191</u>	<u>627 500</u>	<u>614 119</u>

30 KONSOLIDACE BANKOVNÍHO SEKTORU**Konsolidace bankovního sektoru**

V rámci své úlohy podporovat a udržovat stabilitu bankovního sektoru a sledovat bezpečnost vkladů v ČR převzala ČNB některá aktiva a pasiva nebo poskytla úvěry a záruky různým komerčním bankám. Na pokrytí rizika ztrát z těchto aktiv rozhodla vláda ČR o vydání záruky ve výši 22 500 milionů Kč (dále jen „Záruka“). Záruka byla vydána 19. března 1997 a je poskytnuta na období 10 let. ČNB se rozhodla plně pokrýt odhadovaná rizika ztrát spojená s programem konsolidace nepokrytá Zárukou.

Aktiva spojená s programem konsolidace a vytvořené rezervy a opravné položky k 31. prosinci 2002, 2001 a 2000 je možné shrnout následujícím způsobem:

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Pohledávky za bankami	27 175	27 481	27 851
Odkoupené pohledávky od bank	308	308	410
Záruky a přísliby	<u>598</u>	<u>581</u>	<u>553</u>
	28 081	28 370	28 814
Vytvořené opravné položky a rezervy k aktivům spojeným s programem konsolidace	<u>- 5 581</u>	<u>- 5 870</u>	<u>- 6 314</u>
Účetní hodnota krytá zárukou	<u>22 500</u>	<u>22 500</u>	<u>22 500</u>

30 KONSOLIDACE BANKOVNÍHO SEKTORU (pokračování)

Česká finanční, s.r.o.

V roce 1997 získala ČNB stoprocentní podíl ve společnosti ČF a využívala tuto společnost ke správě stabilizačního programu a Konsolidačního programu. Oba programy jsou zaměřené především na malé a střední banky. V návaznosti na usnesení vlády ČR č. 1162 ze dne 8. listopadu 1999, ve kterém vláda ČR vyslovila souhlas s restrukturalizací některých transformačních institucí, ČNB prodala v červnu 2000 Konsolidační bance Praha, s.p.ú., dnešní České konsolidační agentuře (dále jen "ČKA") svůj 100% podíl v ČF za dohodnutou cenu 1 Kč na základě smlouvy o převodu obchodního podílu obchodní společnosti uzavřené mezi ČNB a ČKA. Současně se ČNB opětovně zavázala k úhradě všech ztrát ČF vyplývajících z Konsolidačního programu uzavřením dohody o úhradě nákladů na provozní činnost a ztrát z převzatých aktiv vzniklých v souvislosti s realizací Konsolidačního programu, jejichž část bude započtena proti základnímu kapitálu ČF ve výši 13 833 milionů Kč, který ČNB navýšila v letech 1997 a 1998.

Konsolidační program zahrnoval převod vybraných nebonitních aktiv bank účastnících se tohoto programu do ČF. ČF je odkoupila od ČNB a určených bank bez jakýchkoliv dalších nároků. Záměrem tohoto programu bylo dosažení vyšší stability bankovního sektoru a byl zahájen v roce 1997. Soubor tří pohledávek za Agrobankou Praha, a.s. v likvidaci patřících do Konsolidačního programu postoupila ČF v roce 2002 zpět na ČNB. Neauditovaná účetní hodnota aktiv převedených v rámci Konsolidačního programu na ČF (po zahrnutí opravných položek vytvořených ČF) dosáhla k 31. prosinci 2002 5 631 milionů Kč (auditovaná hodnota k 31. prosinci 2001: 26 304 milionů Kč, k 31. prosinci 2000: 28 990 milionů Kč).

V souladu s dohodou uzavřenou mezi ČF a ČNB, jsou náklady na provozní činnost ČF hrazeny ve čtvrtletních intervalech a tato dohoda také ukládá ČF povinnost pravidelného předkládání určitých informací ČNB. Mechanismus, který zaručuje ČNB určitou míru kontroly nad aktivitami ČF vyplývajících z Konsolidačního programu, byl dohodnut mezi ČNB a ČKA v dohodě o úhradě nákladů na provozní činnost a ztrát z převzatých aktiv vzniklých v souvislosti s realizací Konsolidačního programu.

30 KONSOLIDACE BANKOVNÍHO SEKTORU (pokračování)**Česká finanční, s.r.o. (pokračování)**

Kalkulace výše rezervy k 31. prosinci 2002, 2001 a 2000 je možné shrnout následujícím způsobem:

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Poskytnuté úvěry	5 542	14 026	15 161
Mínus očekávaná návratnost			
- pohledávek v Konsolidačním programu	510	3 334	4 173
- cenných papírů v Konsolidačním programu	<u>116</u>	<u>105</u>	<u>121</u>
	626	3 439	4 294
Výše vytvořené rezervy (viz bod 18)	<u>4 916</u>	<u>10 587</u>	<u>10 867</u>

Investiční a Poštovní banka, a.s.

V červnu 2000 vyhlásila ČNB nucenou správu v Investiční a Poštovní bance, a.s. (dále jen „IPB“). Dne 16. června 2000 vydala ČNB záruku za vklady věřitelů IPB (dále jen „Záruka za vklady“), která pokrývá všechny závazky vyplývající z vkladů přijatých IPB a z dluhopisů vydaných IPB včetně časově rozlišených úroků k 16. červnu 2000. Závazky se stanovenou splatností byly zaručeny ke dni splatnosti a závazky, které nemají stanovený den splatnosti, byly zaručeny na dobu 12 měsíců po ukončení nucené správy IPB.

Výše záruky za vklady je v podrozvaze ČNB pravidelně aktualizována na základě skutečné výše závazků zaručených Zárukou za vklady, kterou vyčísluje Československá obchodní banka, a.s. (dále jen „ČSOB“). K 31. prosinci 2002 byl zůstatek záruky za vklady v podrozvaze ČNB 32 780 milionů Kč (k 31. prosinci 2001: 48 707 milionů Kč, k 31. prosinci 2000: 54 200 milionů Kč).

ČSOB uzavřela s nuceným správcem IPB dne 19. června 2000 smlouvu o prodeji podniku a touto smlouvou převzala veškerá aktiva a závazky IPB. ČNB vydala dne 19. června 2000 Slib odškodnění, ve kterém se neodvolatelně a bezpodmínečně zavázala uhradit ČSOB určité škody či odškodnit ČSOB za určitá plnění spojená s převzetím IPB.

30 KONSOLIDACE BANKOVNÍHO SEKTORU (pokračování)**Investiční a Poštovní banka, a.s. (pokračování)**

Vláda ČR vydala 23. června 2000 státní záruku, ve které se zaručila, že uhradí ČNB některé ze ztrát, které ČNB vzniknou v důsledku odškodnění ČSOB na základě Slibu odškodnění (dále jen „Státní záruka“). Státní záruka pokrývá pouze ty škody, které mohou ČNB vzniknout v důsledku odškodnění ČSOB za škody vzniklé v souvislosti s veškerými závazky, které nebyly evidovány v účetních záznamech IPB.

V průběhu roku 2001 ČNB vyplatila ČSOB v souvislosti se Slibem odškodnění dvě zálohy v celkové výši 478 milionů Kč. Obě vyplacené zálohy se vztahují k náhradám vyplaceným ze strany ČSOB v souvislosti se závazky, které nebyly evidovány v účetních záznamech IPB. V roce 2002 vyplatila ČNB další zálohy ve výši 2 200 milionů Kč a 3 miliony EUR. K vyplaceným zálohám nebyly ČNB vytvořeny opravné položky vzhledem k tomu, že je ČNB klasifikuje jako položky kryté Státní zárukou.

Výše Slibu odškodnění, záloh vyplacených ČSOB a Státní záruky lze shrnout následujícím způsobem:

	<u>31. prosince 2002</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2001</u> mil. Kč	<u>31. prosince 2000</u> mil. Kč
Celková výše možných plnění ze Slibu odškodnění	157 227	39 362	7 945
Výše záloh vyplacených ČSOB	<u>2 773</u>	<u>478</u>	<u>0</u>
Výše přijaté Státní záruky	<u>160 000</u>	<u>39 840</u>	<u>7 945</u>

ČSOB pravidelně uvádí a vyčísluje jednotlivé případy, které potenciálně pokrývá Slib odškodnění, které by mohly vést k možnému plnění, přestože v současnosti nelze přesně stanovit konečný objem plnění ze Slibu odškodnění. Dne 6. listopadu 2002 obdržela ČNB Závazné prohlášení ČSOB stanovující maximální výši odškodnění na 160 miliard Kč a termín zániku práv ČSOB na plnění ze Slibu odškodnění na 31. prosinec 2016. Objem možného plnění vyčísleny ČSOB ze Slibu odškodnění po zohlednění vyplacených záloh a současně případná související pohledávka ze Státní záruky byl k 31. prosinci 2002 160 000 milionů Kč (k 31. prosinci 2001: 39 840 milionů Kč a k 31. prosinci 2000: 7 945 milionů Kč).

30 KONSOLIDACE BANKOVNÍHO SEKTORU (pokračování)**Investiční a Poštovní banka, a.s. (pokračování)**

V případě, že bude ČSOB požadovat úhradu plnění ze Slibu odškodnění, ČNB uhradí příslušnou částku do pěti pracovních dnů od obdržení požadavku na úhradu škody. Platební kalendář plnění ze Státní záruky je následující:

<u>Částka uplatněná ČNB</u>	<u>Splatnost</u>
nejvýše 2 miliardy Kč	v témže kalendářním roce
vyšší než 2 miliardy Kč, avšak nejvýše 5 miliard Kč	2 miliardy Kč v témže kalendářním roce; zbytek částky v následujícím kalendářním roce
vyšší než 5 miliard Kč	2 miliardy Kč v témže kalendářním roce; 3 miliardy v následujícím kalendářním roce; zbytek částky do tří let ode dne, kdy ČNB o úhradu požádá

31 TRANSAKCE SE SPŘÍZNĚNÝMI OSOBAMI

Transakce se spřízněnými stranami, včetně vedení a zaměstnanců ČNB, byly prováděny v zásadě za stejných podmínek a úrokových sazeb, jako srovnatelné transakce s jinými klienty realizovanými ve shodné době a podle názoru vedení Banky nebyla v těchto případech použita jiná než obvyklá úroková sazba a tyto vklady nevykazují odlišné riziko likvidity či jiné nepříznivé faktory.

Mezi spřízněné osoby patří společnost ČF. Účel a základní aktivity ČF jsou popsány v bodu 30. ČNB uzavřela obchody s ČF při výkonu její role ve stabilizaci bankovního sektoru. Úvěry byly poskytnuty za obvyklé úrokové sazby.

32 NÁSLEDNÉ UDÁLOSTI

Vedení ČNB nejsou známy žádné následné události, které by měly významný vliv na účetní závěrku.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

**ÚČETNÍ ZÁVĚRKA K 31. PROSINCI 2002,
ZPRÁVA NEZÁVISLÝCH AUDITORŮ
A DOPIS VEDENÍ ÚČETNÍ JEDNOTKY**